פִּיּוּט "בַּר יוֹחָאי"

לְרַבִּי שִׁמְעוֹן לָבִיא זצוק"ל

עִם פֵּרוּשׁ

אַךְ טוֹב לְיִשְׂרָאֵל

מֵאֵת הַצב"י אֶפְרַיִם כַּהְלוֹן ס"ט

וְנוֹסַף עָלָיו

ל"ג מֵימְרוֹת שֶׁל רַבִּי שִׁמְעוֹן בַּר יוֹחַאי

BE'EZRAT HASHEM INC.

פִּיּוּט "בַּר יוֹחָאי"

לְרַבִּי שִׁמְעוֹן לָבִיא זצוק"ל

עִם פֵּרוּשׁ

אַךְ טוֹב לְיִשְׂרָאֵל

מֵאֵת הַצב"י אֶפְרַיִם כַּחְלוֹן ס"ט

BeEzrat HaShem

B"H INC

הוֹצָאַת חֶבְרַת בְּעֶזְרַת הַשֵּׁם

עֶרֶב לַ"ג בָּעֹמֶר תשפ"א

לפרטים: 054-8447655

RabbiEfraim@BeEzratHaShem.org

053-3191231
עימוד • כריכות • שערים

פיוט "בר יוחאי"

בַּר יוֹחַאי נִמְשַׁחְתָּ אַשְׁרֶיךָ שֶׁמֶן שָׂשׂוֹן מֵחֲבֵרֶיךָ:

בַּר יוֹחָאי, שֶׁמֶן מִשְׁחַת קֹדֶשׁ, נִמְשַׁחְתָּ מִמִּדַּת הַקֹּדֶשׁ,
נָשָׂאתָ צִיץ נֵזֶר הַקֹּדֶשׁ, חָבוּשׁ עַל רֹאשְׁךָ פְּאֵרֶךָ:

בַּר יוֹחָאי, מוֹשַׁב טוֹב יָשַׁבְתָּ, יוֹם נַסְתָּ, יוֹם אֲשֶׁר בָּרַחְתָּ,
בִּמְעָרַת צוּרִים שֶׁעָמַדְתָּ, שָׁם קָנִיתָ הוֹדְךָ וַהֲדָרֶךָ:

בַּר יוֹחָאי, עֲצֵי שִׁטִּים עוֹמְדִים, לִמּוּדֵי ה' הֵם לוֹמְדִים, אוֹר
מֻפְלָא אוֹר הַיִּקּוּד הֵם יוֹקְדִים, הֲלֹא הֵמָּה יוֹרוּךָ מוֹרֶיךָ:

בַּר יוֹחָאי, וְלִשְׁדֵה תַפּוּחִים, עָלִיתָ לְלַקּוֹט בּוֹ מֶרְקָחִים,
סוֹד תּוֹרָה כְּצִיצִים וּפְרָחִים, נַעֲשָׂה אָדָם נֶאֱמַר בַּעֲבוּרֶךָ:

בַּר יוֹחָאי, נֶאֱזַרְתָּ בִּגְבוּרָה, וּבְמִלְחֶמֶת אֵשׁ דַּרְתָּ הַשַּׁעֲרָה,
וְחֶרֶב הוֹצֵאתָ מִתַּעֲרָהּ, שָׁלַפְתָּ נֶגֶד צוֹרְרֶיךָ:

בַּר יוֹחָאי, לִמְקוֹם אַבְנֵי שַׁיִשׁ, הִגַּעְתָּ לִפְנֵי אַרְיֵה לַיִשׁ, גַּם
גֻּלַּת כּוֹתֶרֶת עַל עַיִשׁ, תָּשׁוּרִי וּמִי יְשׁוּרֶךָ:

בַּר יוֹחָאי, בְּקֹדֶשׁ הַקָּדָשִׁים, קָו יָרוֹק מְחַדֵּשׁ חֲדָשִׁים, שֶׁבַע
שַׁבָּתוֹת סוֹד חֲמִישִׁים, קָשַׁרְתָּ קִשְׁרֵי שִׁי"ן קְשָׁרֶיךָ:

בַּר יוֹחָאי, יו"ד חָכְמָה קְדוּמָה, הִשְׁקַפְתָּ לִכְבוֹדוֹ פְּנִימָה,
לֵ"ב נְתִיבוֹת רֵאשִׁית תְּרוּמָה, אַתְּ כְּרוּב מִמְּשַׁח זִיו אוֹרֶךָ:

בַּר יוֹחָאי, אוֹר מֻפְלֶא רוּם מַעֲלָה, יָרֵאתָ מִלְּהַבִּיט כִּי רַב
לָהּ, תַּעֲלוּמָה וְאֵין קוֹרֵא לָהּ, נַמְתָּ עַיִן לֹא תְשׁוּרֶךָ:

בַּר יוֹחָאי, אַשְׁרֵי יוֹלַדְתֶּךָ, אַשְׁרֵי הָעָם הֵם לוֹמְדֶךָ, וְאַשְׁרֵי
הָעוֹמְדִים עַל סוֹדֶךָ, לְבוּשֵׁי חֹשֶׁן תְּמֻּיךָ וְאוּרֶיךָ:

הַקְדָּמָה

מָה אָשִׁיב לַה׳ אַכַּף לֵאלֹקֵי מָרוֹם שֶׁשָּׁם חֶלְקִי מִיּוֹשְׁבֵי בֵּית הַמִּדְרָשׁ, וְזָכִיתִי לְחַבֵּר חִבּוּרִים וּלְחַדֵּשׁ חִדּוּשִׁים שֶׁנִּתְקַבְּלוּ בְּקְהַל הַלּוֹמְדִים בְּעַיִן יָפָה וּבְנֶפֶשׁ חֲפֵצָה. כֵּן יְזַכֵּנִי ה׳ לְהַמְשִׁיךְ הַלְּאָה וָהַלְּאָה לִגְדֹּל בְּתוֹרָה וְיִרְאָה מִתּוֹךְ הַשְּׁקֵט וָבֶטַח וְכָל טוּב סֶלָה אָמֵן.

•••

יִ׳שְׂמְחוּ הַ׳שָּׁמַיִם וְ׳תָגֵל הָ׳אָרֶץ בַּיּוֹם בּוֹ נִגְלִים סוֹדוֹת יְקָרִים וְנִפְלָאִים שֶׁחִבֵּר הַגָּאוֹן הַקָּדוֹשׁ רַבִּי שִׁמְעוֹן לָבִיא זצוק״ל עַל הַאי תַּנָּא בּוֹצִינָא קַדִּישָׁא רַבִּי שִׁמְעוֹן בַּר יוֹחָאי זְכוּתוֹ תָּגֵן עָלֵינוּ אָמֵן.

הַקּוֹרֵא אֶת הַפִּיּוּט רוֹאֶה שֶׁטְּמוּנִים בּוֹ סוֹדוֹת גְּדוֹלִים. רֹב תֵּבוֹת הַשִּׁיר לֹא מוּבָנוֹת לְאָדָם מִן הַשּׁוּרָה, יַעַן שֶׁמְּחַבֵּר הַפִּיּוּט רַבִּי שִׁמְעוֹן לָבִיא זַצַ״ל, שֶׁהָיָה שַׂר בֵּית הַזֹּהַ׳ר - הִטְמִין וְהֶחְבִּיא סוֹדוֹת וּשְׁבָחִים עֲצוּמִים בְּשִׁיר זֶה.

לֹא הִתְיַמַּרְתִּי לָרֶדֶת אֶל חֵקֶר עֹמֶק הַשִּׁטִּין בְּסוֹדוֹת הַשִּׁיר, אֶלָּא לִקַּטְתִּי וְקִבַּצְתִּי כֶּעָמִיר גֹּרְנָה מִמַּה שֶׁנִּכְתַּב בִּסְפָרִים שׁוֹנִים, חֲדָשִׁים עִם יְשָׁנִים מִכָּל כִּתְבֵי רַבּוֹתֵינוּ שֶׁהָיוּ לְפָנַי, וְהוֹסַפְתִּי מְעַט נֹפֶךְ מִדִּילִי מִמַּה שֶׁחַנַּנִי ה׳, וְאִם טָעִיתִי חָלִילָה בְּדָבָר כָּל שֶׁהוּא בְּתוֹרָה נִשְׁגָּבָה זוֹ, וְהוּא רַחוּם יְכַפֵּר עָוֹן.

•••

וְאֶקְבַּע בְּרָכָה שֶׁל קַיָּמָא לְהוֹרֵי הַיְקָרִים וּלְכָל מִשְׁפַּחְתִּי שֶׁיִּחְיוּ, וְגַם לְרַבּוֹת הוֹרֵי אִשְׁתִּי וּמִשְׁפַּחְתָּם שֶׁיִּחְיוּ הַמְסַיְּעִים רַבּוֹת לְמַעַן אוּכַל לַעֲסֹק כְּחֶפְצִי וּרְצוֹנִי עַל הַתּוֹרָה וְעַל הָעֲבוֹדָה וְעַל גְּמִילוּת חֲסָדִים וְזִכּוּי הָרַבִּים, כֹּה יִתֵּן ה׳ לָהֶם וְכֹה יוֹסִיף שֶׁכָּל מִשְׁאֲלוֹת לִבָּם יִתְקַיְּמוּ לְטוֹבָה וְלִבְרָכָה. וּזְכוּת הָרַב מְחַבֵּר הַפִּיּוּט וּזְכוּת הַאי תַּנָּא קַדִּישָׁא רַשְׁבִּ״י שֶׁעָלָיו הַפִּיּוּט, תַּעֲמֹד לָהֶם.

•••

גַּם בְּרָכוֹת יַעֲטֶה מוֹרֶה לִידִידִי הַיָּקָר אִישׁ חַיִל רַב פְּעָלִים לְתוֹרָה וְלִתְעוּדָה מִגְּדוֹלֵי מְזַכֵּי הָרַבִּים בַּאֲמֶרִיקָה וּמְצוּדָתוֹ פְּרוּסָה בְּכָל הָעוֹלָם, רַבִּי יָרוֹן רְאוּבֵן

• הַקְדָּמָה •

נֵרוֹ יָאִיר וְיִזְרַח וְצִיץ יֶשַׁע עָלָיו יִפְרַח, מְחַבֵּר סֵפֶר "יָשֵׂם מִדְבָּר לַאֲגַם מַיִם" וְרֹאשׁ אִרְגּוּן "בְּעֶזְרַת הַשֵּׁם", עַל הִשְׁתַּדְּלוּתוֹ הָרַבָּה וַחֲרִיצוּתוֹ בְּכָל דָּבָר שֶׁל קְדֻשָּׁה וְזִכּוּי הָרַבִּים וְסִיּוּעוֹ בְּעַיִן יָפָה וּבְנֶפֶשׁ חֲפֵצָה כְּהֶרְגֵּלוֹ בַּקֹּדֶשׁ. יְהִי רָצוֹן שֶׁיִּתְבָּרֵךְ בְּשֶׁפַע בְּרָכוֹת הוּא וְאִשְׁתּוֹ הָרַבָּנִית וְכָל מִשְׁפַּחְתּוֹ בְּשֶׁפַע בְּרָכָה מִמְּקוֹר הַבְּרָכוֹת אָמֵן.

•••

וַאֲבָרֵךְ מִקֶּרֶב לִבִּי לְאִשְׁתִּי הַיְקָרָה הָרַבָּנִית שָׂרָה שֶׁתִּחְיֶה, אֲשֶׁר פָּרְקָה מֵעַל צַוָּארִי עֹל חִשְׁבּוֹנוֹת הָרַבִּים וּמוֹסֶרֶת גּוּפָהּ וְנַפְשָׁהּ לְנַהוּל כָּל הָעִנְיָנִים מִבַּיִת וּמִחוּץ לְמַעַן אוּכַל לֵישֵׁב בְּבֵית ה' כָּל יְמֵי חַיַּי וּלְבַקֵּר בְּהֵיכָלוֹ. יְהִי רָצוֹן מִלִּפְנֵי אֱלֹקֵי הַשָּׁמַיִם שֶׁיִּשְׁלַח לָהּ עֹז וְתוּשִׁיָּה בְּכֶפֶל כִּפְלַיִם, בְּרִיאוּת אֵיתָנָה, נַחַת וְשַׁלְוָה, וּשְׂכָרָהּ אִתָּהּ בָּזֶה וּבַבָּא אָמֵן כֵּן יְהִי רָצוֹן.

תּוֹלְדוֹת רַבִּי שִׁמְעוֹן לָבִיא
מְחַבֵּר הַפִּיּוּט "בַּר יוֹחָאי"

רַבִּי שִׁמְעוֹן לָבִיא הֶחָכָם, הַמְקֻבָּל, הָרוֹפֵא וְהַמְשׁוֹרֵר, נִתְפַּרְסֵם בְּכָל תְּפוּצוֹת יִשְׂרָאֵל, בַּמִּזְרָח וּבַמַּעֲרָב, בִּזְכוּת פִּיּוּטוֹ "בַּר יוֹחָאי", הַמּוּשָׁר בְּלֵילוֹת שַׁבָּת וּבְמֻיָּחָד בְּל"ג בָּעֹמֶר בְּרֶגֶשׁ רַב וּבְחִבָּה מְיֻחֶדֶת, וְכֵן בְּפֵרוּשׁוֹ לַזֹּהַר "כֶּתֶם פָּז".

•••

רַבִּי שִׁמְעוֹן נוֹלַד בְּסְפָרַד בִּשְׁנוֹת הַשְּׁמוֹנִים שֶׁל הַמֵּאָה הַ - ט"ז, שָׁנִים מִסְפָּר לִפְנֵי גֵּרוּשׁ סְפָרַד, גֵּרוּשׁ סְפָרַד בִּשְׁנַת הרנ"ב (1492) הֵבִיא אֶת שִׁמְעוֹן הַצָּעִיר יַחַד עִם מְגֹרָשִׁים רַבִּים לְמָרוֹקוֹ. בְּאוֹתָהּ עֵת שָׁלַט בְּמָרוֹקוֹ מוּלַאי שֵׁיךְ (1472-1505), מְיַסְּדָהּ שֶׁל שׁוֹשֶׁלֶת שַׁלִּיטִים מִבְּנֵי וַואטַס, הַיָּדוּעַ בְּאַהֲדָתוֹ לַיְּהוּדִים. הוּא קִבֵּל אֶת הַמְגֹרָשִׁים בִּזְרוֹעוֹת פְּתוּחוֹת, וְהֵם נִקְלְטוּ הֵיטֵב בְּאַרְצוֹ. שִׁמְעוֹן הַקָּטָן וּבְנֵי מִשְׁפַּחְתּוֹ הִתְיַשְּׁבוּ בָּעִיר פַּאס שֶׁקְּהִלָּתָהּ נִתְפַּרְסְמָה בַּחֲכָמֶיהָ. מֵהֶם לָמַד אֶת תּוֹרָתוֹ, לְרַבּוֹת אֶת תּוֹרַת הַסּוֹד, תּוֹרַת הַקַּבָּלָה.

כְּמִיהָתוֹ לְאֶרֶץ-יִשְׂרָאֵל וְכִסּוּפָיו לַגְּאֻלָּה לֹא נָתְנוּ לוֹ מָנוֹחַ, וְהוּא הֶחְלִיט לַעֲלוֹת אַרְצָה. בִּשְׁנַת הש"ט (1549), וְיֵשׁ אוֹמְרִים בִּשְׁנַת השי"א (1551), עָזַב אֶת פַּאס וְיָצָא לְאֶרֶץ-יִשְׂרָאֵל. בְּדַרְכּוֹ הִגִּיעַ לִטְרִיפּוֹלִי וְהִתְיַשֵּׁב בָּהּ.

רַבִּי חַיִּים יוֹסֵף דָּוִד אֲזוּלַאי בְּסִפְרוֹ שֵׁם הַגְּדוֹלִים, כָּתַב עָלָיו: וַאֲנִי שָׁמַעְתִּי דְּהָרַב הַנִּזְכָּר הָיָה דַּעְתּוֹ לִסַּע לְאֶרֶץ-יִשְׂרָאֵל, וּכְשֶׁבָּא לִטְרִיפּוֹלִי רָאָה שֶׁלֹּא הָיוּ יוֹדְעִין דָּת וָדִין, וְאָמַר בְּלִבּוֹ כִּי טוֹב לוֹ לְקָרְבָם לַתּוֹרָה וּלְלַמְּדָם תּוֹרָה וּלְיִרְאָה אֶת ה', וְזֶה יוֹתֵר מֵהֲלִיכַת אֶרֶץ-יִשְׂרָאֵל, וְכֵן עָשָׂה. וְהִרְבִּיץ תּוֹרָה שָׁם, וְהָיָה זֶה שְׁנַת ש"ט (1549).

חָכָם שִׁמְעוֹן לָבִיא הָיָה גַּם רוֹפֵא, וְשִׁמֵּשׁ רוֹפְאוֹ שֶׁל הַבֵּיי - הַשַּׁלִּיט הַתּוּרְכִּי יִחְיָא פָּאשָׁה. קְשָׁרָיו הָאִישִׁיִּים עִם הַמּוֹשֵׁל סִיְּעוּ לַהִתְאוֹשְׁשׁוּת שֶׁל הַקְּהִלָּה הַיְּהוּדִית בִּטְרִיפּוֹלִי. בְּחָסוּת הַשִּׁלְטוֹן הָעוֹת'מָאנִי, יְהוּדִים שֶׁבָּרְחוּ לִפְנִים הָאָרֶץ

• תּוֹלְדוֹת רַבִּי שִׁמְעוֹן לָבִיא •

בְּשֵׁל רְדִיפוֹת הַסְּפָרַדִּים וְהַמַּלְטֵזִים, הֵחֵלּוּ לַחֲזוֹר לִטְרִיפּוֹלִי, הִתְחַדְּשָׁה הַגֵּירַת יְהוּדִים מִמְּגֹרָשֵׁי סְפָרַד וּפּוֹרְטוּגָל וּמִלְּיוֹרְנוֹ, וְהֵחֵלָּה הִתְאוֹשְׁשׁוּת כַּלְכָּלִית, בְּשֵׁל הַרְחָבַת הַמִּסְחָר עִם הַקֵּיסָרוּת הָעוֹתְּ'מָאנִית וְעָרֵי אֵירוֹפָּה.

לַמְּרוֹת שֶׁנִּשְׁאַר בִּטְרִיפּוֹלִי, לִבּוֹ וְרוּחוֹ הָיוּ בְּאֶרֶץ יִשְׂרָאֵל. שְׁאִיפָתוֹ הַתְּמִידִית לַעֲלוֹת לְאֶרֶץ יִשְׂרָאֵל נִכֶּרֶת גַּם בְּחִבּוּרָיו וּבְסִפְרוֹ כֶּתֶם פָּז. כְּשֶׁדָּן בִּמְנְהֲגֵי שָׁבוּעוֹת, הוּא כּוֹתֵב: "אֲנַחְנוּ נוֹהֲגִין בְּכָל לֵיל א' שָׁבוּעוֹת בִּל"ב פִּיּוּטִים הַמְיֻסָּדִים אֲצִלֵּנוּ עַל פִּי סוֹד הַחָכְמָה, אֵ-ל אֱ-לֹהֵי יִשְׂרָאֵל יַעַזְרֵנוּ לְאָמְרָם בָּאָרֶץ הַקְּדוֹשָׁה". וְהוּא חוֹזֵר עַל מִשְׁאֶלֶת לִבּוֹ זוֹ גַּם בְּסִיּוּם פֵּרוּשׁוֹ לַזֹּהַר: "אָחִילָה לָאֵ-ל יְקִימֵנוּ וְאָחְיֶה לְפָנָיו עַד הַשְּׁלִימִי כָּל סֵפֶר הַזֹּהַר בָּאָרֶץ הַקְּדוֹשָׁה".

•••

רַבִּי שִׁמְעוֹן הִנְהִיג אֶת קְהִלַּת טְרִיפּוֹלִי בְּמֶשֶׁךְ ל"ט שָׁנִים, הוֹרָה לָהֶם אֶת הַדֶּרֶךְ יֵלְכוּ בָהּ וְאֶת הַמַּעֲשֶׂה אֲשֶׁר יַעֲשׂוּן. תִּקֵּן לָהֶם סֵדֶר תְּפִלּוֹת כְּמִנְהַג הַסְּפָרַדִּים, וְתִקֵּן מוֹרִים לְנַעֲרֵי תַּלְמוּד תּוֹרָה. וּמֵהַגְּדָיִים נַעֲשׂוּ תְּיָשִׁים.

עִם הֱיוֹתוֹ מוֹרֵה-הוֹרָאָה שִׁמֵּשׁ רַבִּי שִׁמְעוֹן לָבִיא גַּם כְּדַיָּן. בְּתַפְקִיד זֶה "שָׂם לָהֶם (לִבְנֵי טְרִיפּוֹלִי) חֹק וּמִשְׁפָּט" וְהִנִּיחַ אֶת הַיְסוֹדוֹת לְבֵית-הַדִּין שֶׁבִּטְרִיפּוֹלִי, שֶׁנַּעֲשָׂה בִּרְבוֹת הַיָּמִים אֶחָד מִבָּתֵּי-הַדִּין הַמְּפֻרְסָמִים בִּצְפוֹן אַפְרִיקָה.

•••

בִּקִּיאוּתוֹ וּגְאוֹנוּתוֹ בְּתוֹרַת הַסּוֹד יַחַד עִם דַּאֲגָתוֹ שֶׁדִּבְרֵי הַזֹּהַר הַקָּדוֹשׁ יִהְיוּ בְּרוּרִים וּמוּבָנִים, הֵבִיאוּ לִידֵי כָּךְ שֶׁחִבֵּר אֶת סִפְרוֹ הַגָּדוֹל כֶּתֶם פָּז - פֵּרוּשׁ עַל דִּבְרֵי הַזֹּהַר הַקָּדוֹשׁ.

כְּמָאתַיִם וּשְׁלֹשִׁים שָׁנָה הָיָה פֵּרוּשׁוֹ שֶׁל רַבִּי שִׁמְעוֹן לַזֹּהַר גָּנוּז בִּכְתָב-יָד, וְרַק בִּשְׁנַת התקנ"ה (1795) רָאָה אוֹר הַפֵּרוּשׁ עַל סֵדֶר בְּרֵאשִׁית (בִּשְׁנֵי חֲלָקִים), בְּהִשְׁתַּדְּלוּתָם שֶׁל עֲשִׁירֵי טְרִיפּוֹלִי. הַשֵּׁם "כֶּתֶם פָּז" לֹא נִקְבַּע עַל-יְדֵי הַמְחַבֵּר עַצְמוֹ, שֶׁטֶּרֶם סִיֵּם אֶת פֵּרוּשׁוֹ לְכָל הַזֹּהַר, אֶלָּא נִקְבַּע עַל-יְדֵי רַבִּי חַיִּים יוֹסֵף דָּוִד אֲזוּלַאי (הָרב חיד"א), שֶׁשָּׁהָה בִּזְמַן הַדְּפָסָתוֹ שֶׁל הַסֵּפֶר בְּלִיוֹרְנוֹ שֶׁבְּאִיטַלְיָה. רַבִּי

שִׁמְעוֹן לָבִיא חִבֵּר גַּם פֵּרוּשׁ לְ"מִלּוֹת זָרוֹת" שֶׁבַּזֹּהַר, פֵּרוּשׁ שֶׁנִּדְפַּס בְּסוֹף הַסֵּפֶר "יָד נֶאֱמָן" לְרַבִּי חַיִּים אַבְרָהָם מִיַּראנְדָה.

...

רַבִּי שִׁמְעוֹן לָבִיא נִפְטַר בִּהְיוֹתוֹ בֶּן מֵאָה שָׁנִים, בְּיוֹם ט"ו בְּאָב בִּשְׁנַת שמ"ה (1585).

אַגָּדוֹת שׁוֹנוֹת נִרְקְמוּ סְבִיב קִבְרוֹ. סִפֵּר כִּי הַבָּאִים לְהִשְׁתַּטֵּחַ עָלָיו נַעֲנִים בִּתְפִלָּתָם וְנוֹשָׁעִים. כַּאֲשֶׁר כָּבְשָׁה איטַלְיָה אֶת טְרִיפּוֹלִי, בָּרְחוּ מִמְּנָּה כָּל תּוֹשָׁבֶיהָ הָעַרְבִיִּים, וְהָעִיר נֶהֶרְסָה. בִּשְׁנַת תרע"א (1911) לְאַחַר הַכִּבּוּשׁ, הוֹדִיעוּ הָעַרְבִים כִּי קֶבֶר בַּעַל סְגֻלָּה זֶה שַׁיָּךְ לָהֶם. הַסִּכְסוּךְ בֵּין הַיְּהוּדִים לַמֻּסְלְמִים עַל קִבְרוֹ גָּבַר, עַד שֶׁיָּצְאָה מִשְׁלַחַת מֵרוֹמָא לִבְדֹּק אֶת הַקֶּבֶר. כְּשֶׁנִּפְתַּח הַקֶּבֶר, נִמְצָא שָׁם ר' שִׁמְעוֹן, שָׁלֵם בְּגוּפוֹ וְעָטוּף בְּטַלִּית מְצֻיֶּצֶת כִּבְיוֹם פְּטִירָתוֹ.

הַפִּיּוּט "בַּר יוֹחָאי" בִּקְהִלּוֹת יִשְׂרָאֵל

לַפִּיּוּט "בַּר יוֹחָאי" שֶׁחִבֵּר רַבִּי שִׁמְעוֹן לָבִיא, נוֹדַע מָקוֹם נִכְבָּד בֵּין הַפִּיּוּטִים הַקַּבָּלִיִּים שֶׁזָּכוּ לִתְפוּצָה רַבָּה בְּכָל קְהִלּוֹת יִשְׂרָאֵל.

אֶת רֵאשִׁית דַּרְכּוֹ עָשָׂה הַפִּיּוּט "בַּר יוֹחָאי" בִּטְרִיפּוֹלִי - שָׁם הוּשַׁר בַּנְּעִימָה שֶׁהִלְחִין רַבִּי שִׁמְעוֹן לָבִיא בְּעַצְמוֹ, וְהוּא גַּם הוּשַׁר בְּתַרְגּוּם לָעַרְבִית הַיְּהוּדִית. בִּרְבוֹת הַשָּׁנִים הִגִּיעַ לְעָרֵי צְפַת שֶׁבְּאֶרֶץ - יִשְׂרָאֵל, בָּהּ נִתְקַבֵּל בְּאַהֲבָה וּבִקְדֻשָּׁה עַל-יְדֵי תַּלְמִידֵי רַבֵּנוּ הָאַר"י זַ"ל שֶׁהִכִּירוּ בִּקְדֻשַּׁת הַפִּיּוּט הַנּוֹרָא הַזֶּה. מֵאֶרֶץ - יִשְׂרָאֵל הוּפַץ הַפִּיּוּט עַל-יְדֵי תַּלְמִידֵיהֶם שֶׁל הָאַר"י וְרַבִּי מֹשֶׁה קוֹרְדּוֹבֵּירוֹ בַּגּוֹלָה כֻּלָּהּ, וְהוּא נִדְפַּס לָרִאשׁוֹנָה כְּבָר בְּרֵאשִׁית הַמֵּאָה הַ- י"ז.

גַּם בִּקְהִלּוֹת אַשְׁכְּנַז הִתְקַבֵּל הַפִּיּוּט, וְרַבִּי יִשָּׂשכָר בֶּער מִקְּרֶעמְנִיץ הִדְפִּיסוֹ בְּפְּרָאג בִּשְׁנַת השע"א (1611) בְּרֹאשׁ סִפְרוֹ "אִמְרֵי בִינָה", בֵּאוּר עַל "מִלּוֹת זָרוֹת" בַּזֹּהַר, בְּשֶׁל הֵיוֹתוֹ "שִׁיר שֶׁבַח לְהָרַשְׁבִּ"י זַצַ"ל, שֶׁהוּבָא מֵאֶרֶץ הַקְּדוֹשָׁה". שָׁנָה לְאַחַר מִכֵּן נִדְפַּס בִּקְרָאקָא בַּסֵּפֶר "תִּקּוּנֵי שַׁבָּת". כְּשֶׁנִּדְפַּס בְּלִיוּרְנוֹ בִּשְׁנַת 1795 סִפְרוֹ "כֶּתֶם פָּז", פֵּרוּשׁוֹ שֶׁל רַבִּי שִׁמְעוֹן לַזֹּהַר, כָּנְסוּ בְּסוֹפוֹ שִׁירוֹ "בַּר

יוֹחָאי" וּפִּיּוּטִים נוֹסָפִים שֶׁחִבֵּר.

• • •

רַבִּי שִׁמְעוֹן לָבִיא הִקְדִּישׁ אֶת הַפִּיּוּט "בַּר יוֹחָאי" לִכְבוֹדוֹ שֶׁל הַתַּנָּא רַבִּי שִׁמְעוֹן בַּר יוֹחָאי. מִבֵּין שׁוּרוֹתָיו שֶׁל הַפִּיּוּט נִכֶּרֶת בְּקִיאוּתוֹ שֶׁל הַמְחַבֵּר בְּתוֹרַת הַשִּׁיר וְהַמִּשְׁקָל וּבְתוֹרַת הַקַּבָּלָה. הַשִּׁיר כָּתוּב עַל-פִּי הַסִּגְנוֹן הָאִיטַלְקִי, כְּלוֹמַר בְּשִׁטַּת הַתְּנוּעוֹת. מְשֻׁבָּצִים בּוֹ בִּטּוּיִים מִקְרָאִיִּים, מַאֲמָרִים וְרַעְיוֹנוֹת מִדִּבְרֵי חַז"ל, וְכֵן בִּטּוּיִים מִן הַזֹּהַר וּמֵעוֹלַם הַקַּבָּלָה. הַשִּׁיר בָּנוּי עֲשָׂרָה בָּתִּים, שֶׁבְּרֵאשִׁיתוֹ שֶׁל כָּל אֶחָד מֵהֶם מוֹפִיעָה אוֹת אַחַת מִשְּׁמוֹ שֶׁל הַמְחַבֵּר.

הַפִּיּוּט תֻּרְגַּם לְעַרְבִית-יְהוּדִית, לָדִינוֹ וּפַרְסִית, וְהוּא מוּשָׁר בִּקְהִלּוֹת רַבּוֹת בַּמַּעֲרָב וּבַמִּזְרָח בְּלֵיל שַׁבָּת - בְּחֶלְקָן בְּבֵית הַכְּנֶסֶת, וּבְחֶלְקָן בִּסְעוּדַת לֵיל הַשַּׁבָּת - וּבְלַ"ג בָּעֹמֶר.

בַּר יוֹחַאי[1] נִמְשַׁחְתָּ[2] אַשְׁרֶיךָ שֶׁמֶן שָׂשׂוֹן מֵחֲבֵרֶיךָ[3]

1. אִם נִתְבּוֹנֵן, בְּכָל פִּיּוּט זֶה לֹא נִזְכָּר רַשְׁבִּ"י כִּי אִם בַּתֹּאַר **בַּר יוֹחָאי**, וְאָבִיו יוֹחָאי הָיָה אָדָם גָּדוֹל, כַּמְבֹאָר בַּזֹּהַר הַקָּדוֹשׁ (הקדמה דף יא ע"א), דְּר' פִּינְחָס הֲוָה שְׁכִיחַ קַמֵּהּ דְּר' רְחוּמַאי בְּכֵיף יַמָּא דְּגִנּוֹסָר וּבַר נַשׁ רַב וְקַשִּׁישָׁא דְּיוֹמִין הֲוָה וְעֵינוֹי אִסְתַּלְּקוּ מִלְּמֶחֱמֵי, אָמַר לְרַבִּי פִּינְחָס וַדַּאי שְׁמַעְנָא דְּיוֹחָאי חַבְרָנָא אִית לֵהּ מַרְגָּלִית אֶבֶן טָבָא, וְכוּ'. עַד כָּאן. הֲרֵי שֶׁהָיָה מֵהַחַבְרַיָּא קַדִּישָׁא שֶׁל אֵלּוּ הַתַּנָּאִים. וְהִנֵּה כָּל גִּלּוּי שֶׁל סוֹדוֹת הַתּוֹרָה מַגִּיעִים בְּהִתְגַּלּוּת הַחֲסָדִים, שֶׁכַּאֲשֶׁר יֵשׁ דִּינִים נִסְתָּמִים שַׁעֲרֵי סוֹדוֹת הַתּוֹרָה. וְהַחֲסָדִים יוֹנְקִים מֵהָאָב, נִמְצָא שֶׁכָּל הַשֶּׁפַע שֶׁקִּבֵּל רַשְׁבִּ"י וְגִלּוּי סוֹדוֹתָיו הוּא מֵאָבִיו, וְכֵן כָּתַב בְּלִקּוּטֵי מוֹהַר"ן (תניינא תורה ס), דְּרַשְׁבִּ"י בְּוַדַּאי הָיָה לוֹ חֲסָדִים מִצַּד אָבִיו ר' יוֹחָאי, שֶׁהָיָה גָּדוֹל בְּיִשְׂרָאֵל. וְעַל כֵּן אָמַר רַבִּי שִׁמְעוֹן לְרַבִּי עֲקִיבָא בִּפְסָחִים (דף קיב ע"א), וְאִם לָאו אֲנִי אוֹמֵר לְיוֹחָאי אַבָּא, הַיְנוּ שֶׁאֲנִי אוֹמֵר לְהַתּוֹרָה שֶׁהוּא בְּחִינַת יוֹחָאי אַבָּא, בְּחִינַת הַחֲסָדִים מִצַּד הָאָב, שֶׁמִּשָּׁם הִתְגַּלּוּת הַתּוֹרָה. כִּי הִתְגַּלּוּת הַתּוֹרָה הוּא הִתְגַּלּוּת הַחֲסָדִים. עַד כָּאן. וְעַל כֵּן כָּתַב הַפַּיָּט בְּכָל הַפִּיּוּט אֶת שְׁמוֹ שֶׁל אָבִיו יוֹחָאי - לְהוֹרוֹת שֶׁכָּל מַעֲלָתוֹ שֶׁל רַשְׁבִּ"י בְּגִלּוּי סוֹדוֹת הַתּוֹרָה הִגִּיעוּ מֵאָבִיו.

2. הוּא לְשׁוֹן גְּדֻלָּה, וְכַמְבֹאָר בַּכָּתוּב "וַאֲנִי הִנֵּה נָתַתִּי לְךָ אֶת מִשְׁמֶרֶת תְּרוּמֹתָי לְכָל קָדְשֵׁי בְנֵי יִשְׂרָאֵל לְךָ נְתַתִּים לְמָשְׁחָה" (במדבר יח, ח), וּפֵרְשׁוּ חַז"ל בְּסוֹטָה (דף טו ע"א), לְמָשְׁחָה - לִגְדֻלָּה, כְּדֶרֶךְ שֶׁהַמְּלָכִים אוֹכְלִין. וְעַיֵּן עוֹד בִּזְבָחִים (דף כח ע"א).

3. כְּבָר אוֹמֵר הַכָּתוּב "אָהַבְתָּ צֶדֶק וַתִּשְׂנָא רֶשַׁע עַל כֵּן מְשָׁחֲךָ אֱלֹהִים אֱלֹהֶיךָ שֶׁמֶן שָׂשׂוֹן מֵחֲבֵרֶךָ" (תהילים מה, ח), וּפֵרַשׁ רַשִׁ"י כָּל לְשׁוֹן גְּדֻלָּה נוֹפֵל עָלֶיהָ לְשׁוֹן מְשִׁיחַת שֶׁמֶן כְּדָת הַמְּלָכִים. עַד כָּאן. וְהָאִבְּן עֶזְרָא פֵּרַשׁ דְּהַמִּזְמוֹר נֶאֱמַר עַל הַמָּשִׁיחַ, וּמֵחֲבֵרֶךָ - הֵם חֲסִידִים אֲחֵרִים בְּדוֹרוֹ. עַד כָּאן. וְזֶהוּ שֶׁאָמַר הַפַּיָּט עַל רַשְׁבִּ"י שֶׁקִּבֵּל תֹּאַר גְּדֻלָּה יוֹתֵר מֵחֲבֵרָיו. וְנִרְאֶה שֶׁתֹּאַר הַגְּדֻלָּה הוּא מַה שֶּׁאָמְרוּ בַּזֹּהַר הַקָּדוֹשׁ (ח"ג דף קכד ע"ב) בְּסִפְרָא דָּא יִפְקוּן מִן גָּלוּתָא, וְעַיֵּן שָׁם שֶׁמִּבֹּאר

עוֹד יוֹתֵר כְּשֶׁיִּתְגַּלֶּה הַסֵּפֶר הַזֹּהַר בְּדָא יִפְּקוּן מִן גָּלוּתָא. וּבְסֵפֶר דֶּגֶל מַחֲנֶה אֶפְרַיִם (פרשת בשלח שמות יד, ח), דְּזֶהוּ שֶׁמְּרֻמָּז בַּפָּסוּק "וּבְנֵי יִשְׂרָאֵל יֹצְאִים" - הַיְנוּ מִן הַגָּלוּת, "בְּיָד רָמָה" - וְתַרְגּוּמוֹ בְּרֵישׁ גְּלִי, בְּרֵי"שׁ - רָאשֵׁי תֵּבוֹת רַ'בִּי שִׁ'מְעוֹן בַּ'ר יוֹחָאי, גְּלִי - כְּשֶׁיִּתְגַּלֶּה סִפְּרוֹ הַקָּדוֹשׁ סֵפֶר הַזֹּהַר, אָז בְּדָא יִפְּקוּן מִן גָּלוּתָא. עַד כָּאן.

בַּר יוֹחָאי, שֶׁמֵּן מִשְׁחַת קֹדֶשׁ[4], נִמְשַׁחְתָּ מִמִּדַּת הַקֹּדֶשׁ, נָשְׂאתָ צִיץ נֵזֶר הַקֹּדֶשׁ[5], חָבוּשׁ

מִזְרִיחַ שֶׁם פְּלָאוֹ לְמַתְּקָן. עַד כָּאן. וְכֵן הָיָה הַדָּבָר אֵצֶל רַשְׁבִּ"י. וּמְבֹאָר בַּזֹּהַר (פרשת ויקרא דף י ע"ב), דְּשֹׁרֶשׁ הַדִּינִים בַּבִּינָה, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב בִּינָה דִּינִין מִתְעָרִין מִנַּהּ, "אֲנִי בִינָה לִי גְבוּרָה" (משלי ח, יד). וְשֵׁם מ"ב בַּבִּינָה. [עַיֵּן עוֹד בָּזֶה בְּלִקּוּטֵי מוֹהַר"ן תּוֹרָה מא], וְאָמְרוּ חֲזַ"ל בִּמְגִלָּה (דף יז ע"ב) דְּבִינָה אַחֲרֵי קְדֻשָּׁה. וְהַיְנוּ שֶׁתִּקְנוּ אֶת בִּרְכַּת אַתָּה חוֹנֵן - שֶׁהוּא בַּקָּשָׁה עַל בִּינָה, אַחֲרֵי קְדֻשָּׁה, שֶׁכֵּן מִשֹּׁרֶשׁ הַקְּדֻשָּׁה יוֹצֵאת הַבִּינָה. וְזֶהוּ שֶׁאָמַר נִמְשַׁחְתָּ מִמִּדַּת הַקֹּדֶשׁ - דְּשֶׁמֶּן הַקֹּדֶשׁ שֶׁהוּא הַבִּינָה שֶׁהֵם כֹּחַ מִדַּת הַדִּין, שָׁרְשׁוֹ בְּמִדַּת הַקֹּדֶשׁ.

4. בַּזֹּהַר (רעיא מהימנא פרשת בהר דף קט ע"ב) אִיתָא, "**שֶׁמֶן מִשְׁחַת קֹדֶשׁ**" (שמות ל, כה) אִיהוּ מִסִּטְרָא דִּשְׂמָאלָא דְּאִתְּמַר בַּהּ "וְקִדַּשְׁתָּ אֶת הַלְוִיִּם". עַד כָּאן. וְהַיְנוּ שֶׁהַלְוִיִּם הֵם מִכֹּחַ מִדַּת הַדִּין, וְאָמַר הַפַּיָּט שֶׁרַשְׁבִּ"י נִמְשַׁח **בְּשֶׁמֶן מִשְׁחַת קֹדֶשׁ** - הַיְנוּ מִמִּדַּת הַדִּין, שֶׁכֵּן אֵין הַדִּין מִתְמַתֵּק אֶלָּא בְּשָׁרְשׁוֹ. וּכְבָר כָּתַב רִיקָאנָטִי (פרשת תצוה שמות פרק כח פסוק א), וְאַל תִּתְמַהּ אַחֲרֵי שֶׁכֹּחַ הַלְוִיִּם הוּא מִדַּת הַדִּין שֶׁל מַעְלָה, אֵיךְ יָצָא אַהֲרֹן מֵהֶם שֶׁהוּא הֵפֶךְ מִדָּתָם, כִּי כָּךְ דַּרְכּוֹ שֶׁל הקב"ה יִתְעַלֶּה, מוֹצִיא אֵשׁ מִמַּיִם וּמַיִם מֵאֵשׁ, מִתּוֹךְ מַיִם מְלוּחִין מוֹצִיא הַמְּתוּקִים וּבְתֹקֶף הַמְּרִירוּת

עַל רֹאשְׁךָ כְּאֵרֶךְ[6]:

(דף פח ע"ב) וּבַעֲרָכִין (דף טז ע"א) שֶׁהַצִּיץ מְכַפֵּר עַל עַזּוּת פָּנִים, בַּצִּיץ כְּתִיב "וְהָיָה עַל מֵצַח אַהֲרֹן" (שמות כח, לח), וּבְעַזּוּת פָּנִים כְּתִיב "וּמֵצַח אִשָּׁה זוֹנָה הָיָה לָךְ" (ירמיה ג, ג). עַד כָּאן. וְהַיְנוּ שֶׁעַזּוּת דְּטֻמְאָה מִתְכַּפֶּרֶת בְּעַזּוּת דִּקְדֻשָּׁה. וּמִדָּתוֹ שֶׁל רַשְׁבִּ"י הָיְתָה עַזּוּת דִּקְדֻשָּׁה, שֶׁלֹּא חַת לְהוֹכִיחַ אֶת הַחוֹטְאִים וְאַף הִקְפִּיד עַל אֵלּוּ שֶׁעָזְבוּ חַיֵּי שָׁעָה, כַּמְבֹאָר בְּשַׁבָּת (דף לג ע"ב), וְזֶה הַטַּעַם שֶׁמְּבֹאָר בִּנְדָרִים (דף סו ע"ב), הַהוּא דְּאָמַר לַהּ לִדְבִיתְהוּ קוֹנָם שֶׁאִי אַתְּ נֶהֱנֵית לִי עַד שֶׁתַּטְעִימִי תַּבְשִׁילֵךְ לְרַבִּי יְהוּדָה וּלְרַבִּי שִׁמְעוֹן, ר' יְהוּדָה טָעִים, אָמַר: קַל וָחֹמֶר, וּמָה לַעֲשׂוֹת שָׁלוֹם בֵּין אִישׁ לְאִשְׁתּוֹ - אָמְרָה תּוֹרָה שְׁמִי שֶׁנִּכְתַּב בִּקְדֻשָּׁה יִמָּחֶה עַל הַמַּיִם הַמְאָרְרִים בְּסָפֵק, וַאֲנִי - עַל אַחַת כַּמָּה וְכַמָּה; רַבִּי שִׁמְעוֹן לָא טָעִים, אָמַר: יָמוּתוּ כָּל בְּנֵי אַלְמָנָה וְאַל יָזוּז שִׁמְעוֹן מִמְּקוֹמוֹ, וְעוֹד, כִּי הֵיכִי דְּלָא לִתְרַגְּלֵי לְמִנְדַּר. עַד כָּאן. וּסְתָם רַבִּי שִׁמְעוֹן הוּא רַשְׁבִּ"י, שֶׁשָּׁמַר עַל כְּבוֹדָהּ שֶׁל תּוֹרָה בְּעַזּוּת דִּקְדֻשָּׁה. וְזֶהוּ שֶׁאָמַר **נָשֹׂאתָ צִיץ גֵּזֶר הַקֹּדֶשׁ** - שֶׁמִּדָּתוֹ הָיְתָה כַּצִּיץ שֶׁעַל מֵצַח הַכֹּהֵן הַגָּדוֹל שֶׁהָיָה מְכַפֵּר עַל עַזּוּת פָּנִים, בִּבְחִינַת עַזּוּת דִּקְדֻשָּׁה.

6. עַל פִּי מַה שֶּׁבֵּאַרְנוּ יִתְבָּאֵר מַה שֶּׁאָמַר **חָבוּשׁ עַל רֹאשְׁךָ כְּאֵרֶךְ** - שֶׁכֵּן אוֹמֵר הַכָּתוּב "כְּאֵרֶךְ חֲבוֹשׁ עָלֶיךָ" (יחזקאל כד, יז) וְדָרְשׁוּ חֲזַ"ל בִּבְרָכוֹת (דף יא ע"א) דְּאֵלּוּ הֵם הַתְּפִלִּין הַנִּקְרָאִים פְּאֵר. וְהַיְנוּ הַתְּפִלִּין שֶׁבָּרֹאשׁ, שֶׁכֵּן אוֹמֵר הַכָּתוּב "לָשׂוּם לַאֲבֵלֵי צִיּוֹן לָתֵת לָהֶם פְּאֵר תַּחַת אֵפֶר" (ישעיהו סא, ג), וְהַיְנוּ עַל תְּפִלִּין שֶׁבָּרֹאשׁ, וּכְמוֹ שֶׁאָמְרוּ חֲזַ"ל בְּתַעֲנִית (דף טז ע"א) וְהֵיכָא מַנַּח לְהוּ לְאֵפֶר שֶׁנּוֹתְנִים בְּתַעֲנִית? - אָמַר רַבִּי יִצְחָק: בִּמְקוֹם תְּפִלִּין, שֶׁנֶּאֱמַר "לָשׂוּם לַאֲבֵלֵי צִיּוֹן לָתֵת לָהֶם פְּאֵר תַּחַת אֵפֶר". וּפֵרַשׁ רַשִׁ"י דְּהַיְנוּ בְּמָקוֹם שֶׁמֹּחוֹ שֶׁל תִּינוֹק רוֹפֵס. עַיֵּן שָׁם. וּתְפִלִּין שֶׁל רֹאשׁ סוֹדָם הוּא גַּם כֵּן בַּגְּבוּרוֹת, וְזֶהוּ סוֹד מַה שֶּׁאָמַר הַכָּתוּב "וְרָאוּ כָּל עַמֵּי הָאָרֶץ כִּי שֵׁם ה' נִקְרָא עָלֶיךָ וְיָרְאוּ מִמֶּךָּ" וְדָרְשׁוּ חֲזַ"ל בִּבְרָכוֹת (דף ו ע"א), דְּהֵם תְּפִלִּין שֶׁבָּרֹאשׁ, דְּהַגְּבוּרוֹת דִּקְדֻשָּׁה הֵם הַמִּתְמוֹדְדִים וּמַכְנִיעִים אֶת הַגְּבוּרוֹת שֶׁבַּסִּטְרָא אָחֳרָא. וְזֶהוּ נַמִּי מַה שֶּׁאָמְרוּ חֲזַ"ל בִּבְרָכוֹת (דף ז ע"א), "וְרָאִיתָ אֶת אַחֹרַי" - שֶׁהֶרְאָה הקב"ה לְמֹשֶׁה קֶשֶׁר שֶׁל תְּפִלִּין. עַיֵּן שָׁם. וְהַיְנוּ סוֹד אֲחוֹרַיִם שֶׁהֵם מִדַּת הַדִּין הַיּוֹנֶקֶת מֵהָאֲחוֹרַיִם שֶׁהֵם הַגְּבוּרוֹת, שֶׁפָּסוּק זֶה הוּא מַרְאֶה

עַל הִתְגַּבְּרוּת הַדִּינִים וְכַמְבֹאָר בְּזֹהַר חָדָשׁ (פרשת אחרי מות דף עח ע"ב), וְאָרִיךְ רֶגְזָא מִן אַפִּין דְּאִסְתְּלַקוּ בְּחוֹבֵיהוֹן דְּיִשְׂרָאֵל הָדָא הוּא דִּכְתִיב "וְרָאִיתָ אֶת אֲחֹרָי וּפָנַי לֹא יֵרָאוּ". עַד כָּאן. וְזֶהוּ שֶׁהִשְׁתַּמֵּשׁ הַפַּיָּט בִּלְשׁוֹן הַכָּתוּב **חָבוּשׁ עַל רֹאשְׁךָ פְּאֵרֶךָ** - דִּפְאֵר אֵלּוּ תְּפִלִּין שֶׁבָּרֹאשׁ, וְהֵם מִדָּתוֹ שֶׁל רַשְׁבִּ"י בִּגְבוּרוֹת דִּקְדֻשָּׁה, וּכְמוֹ שֶׁנִּתְבָּאֵר. וְעַיֵּן עוֹד בְּמַה שֶׁנִּכְתַּב לְקַמָּן בְּסוֹד הַתְּפִלִּין שֶׁגִּלָּה רַשְׁבִּ"י וּמִשָּׁם בֵּאֵרָה.

7. אָמְרוּ חֲזַ"ל בְּאָבוֹת (פ"ו מ"ג), דְּאֵין טוֹב אֶלָּא תּוֹרָה. וְזֶהוּ **מוֹשָׁב טוֹב יָשַׁבְתָּ**, שֶׁכֵּן מְבֹאָר בַּגְּמָרָא בְּשַׁבָּת (דף לג ע"ב), שֶׁבַּתְּחִלָּה אֲזַל לְבֵית הַמִּדְרָשׁ וְרַק אַחַר כָּךְ בָּרַח לַמְּעָרָה. וּמוֹשָׁבוֹ בַּתְּחִלָּה הָיָה מוֹשָׁב טוֹב, בְּבֵית ה'. וְאַחַר כָּךְ כְּשֶׁחָשַׁשׁ שֶׁאִשְׁתּוֹ תְּגַלֶּה הֵיכָן הוּא אִם יִתְפְּסוּהָ הָרוֹמָאִים וְיַיְסְּרוּהָ, יָצָא מִבֵּית הַמִּדְרָשׁ וְהִתְחַבֵּא בַּמְּעָרָה מִחוּץ לָעִיר, שֶׁכֵּן דֶּרֶךְ הַמְּעָרוֹת שֶׁהָיוּ מְסָבִיב לָעִיר וְלֹא בְּתוֹךְ הָעִיר שֶׁאֶפְשָׁר לְהִנָּזֵק מֵהֶן כַּמְבֹאָר בָּבָא קַמָּא (דף נ ע"ב).

בַּר יוֹחָאי, מוֹשַׁב טוֹב יָשַׁבְתָּ[7], יוֹם נַסְתָּ, יוֹם אֲשֶׁר בָּרַחְתָּ[8], בִּמְעָרַת צוּרִים[9]

8. כָּתַב הַמַּלְבִּי"ם (שמואל א פרק יט פסוק יח) דְּיֵשׁ הֶבְדֵּל בֵּין נִיסָּה וּבְרִיחָה, שֶׁהַנִּיסָּה הִיא אִם רוֹדְפִים אַחֲרָיו, אוֹ שֶׁהַסַּכָּנָה קְרוֹבָה, וְכַאֲשֶׁר אֵין הַסַּכָּנָה גְּדוֹלָה כָּל כָּךְ, כְּתִיב וַיִּבְרַח. עַד כָּאן. וְכָאן אָמַר הַפַּיָּט דְּבַתְּחִלָּה נָס רַשְׁבִּ"י שֶׁכֵּן כְּשֶׁיָּצָא מִבֵּית הַמִּדְרָשׁ הָיְתָה הַסַּכָּנָה קְרוֹבָה, וְאַחֲרֵי שֶׁנִּתְרַחֵק כְּבָר לֹא נָס אֶלָּא בָּרַח, וְזֶהוּ שֶׁאָמַר **יוֹם נַסְתָּ, יוֹם אֲשֶׁר בָּרַחְתָּ**. בִּמְעָרַת צוּרִים - שֶׁהוּא מָקוֹם מְבֻדָּד שֶׁאֶפְשָׁר לְהִתְעַלּוֹת בּוֹ בַּתּוֹרָה, וּכְמוֹ שֶׁכָּתַב בְּפֵרוּשׁ קָרְבַּן הָעֵדָה עַל הַיְרוּשַׁלְמִי שַׁבָּת (פ"א ה"ג) שֶׁהָאָדָם שֶׁהוּא יָרֵא חֵטְא צָרִיךְ שֶׁיִּתְבּוֹדֵד מֵחֶבְרַת אֲנָשִׁים וְיֵשֵׁב בַּמִּדְבָּר אוֹ בִּמְעָרַת צוּרִים כְּמוֹ שֶׁעָשׂוּ רִאשׁוֹנִים וְעַל יְדֵי זֶה עִקַּר שְׁרִיַּת רוּחַ הַקֹּדֶשׁ. עַד כָּאן

9. צוּר הוּא כִּנּוּי לְמַלְכוּת, (עיין במתוק מדבש פרשת בשלח דף סד ע"א עמוד תשי), דְּהַטַּעַם שֶׁהַמַּלְכוּת נִקְרֵאת צוּר לְפִי שֶׁיֵּשׁ בָּהּ שֵׁם אֱלֹהִי"ם דְּהֵהִי"ן כָּזֶה" אל"ף למ"ד ה"ה יו"ד מ"ם שֶׁעִם הַכּוֹלֵל עוֹלֶה בְּגִימַטְרִיָּא צוּר.

וְהֵינוּ שֶׁהִגִּיעַ לִמְקוֹם מִשְׁכַּן הַמַּלְכוּת כְּדֵי לְהַעֲלוֹתָהּ.

10. בְּאָמְרוֹ **שֶׁם קָנִיתָ הוֹדְךָ וַהֲדָרֶךָ** - יִרְמֹז עַל מִדַּת הַהוֹד, וּבְמִדַּת הַהוֹד יֵשׁ בָּהּ גַּם כֵּן דִּין וּכְמוֹ שֶׁכָּתַב הַצְּלַ"ח בִּבְרָכוֹת (דף נח ע"א) כִּי מִדַּת הַהוֹד יֵשׁ בּוֹ מִדַּת הַדִּין, כִּי הוֹד לְמַפְרֵעַ הוּא דָּוָה, וְכֵן כָּתוּב בַּפָּסוּק "וְהוֹדִי נֶהְפַּךְ עָלַי לְמַשְׁחִית" (דניאל י, ח), רָמַז בָּזֶה כִּי כַּאֲשֶׁר נֶהְפַּךְ הַהוֹד אָז הוּא לְמַשְׁחִית. עַד כָּאן. וְזָכָה רַשְׁבִּ"י לְמִדַּת הַהוֹד, וְעַל כֵּן מִיָּד כְּשֶׁהָיָה מַקְפִּיד עַל אָדָם כָּל שֶׁהוּא הָיָה נִזּוֹק אוֹתוֹ אָדָם כַּמְבֹאָר בְּשַׁבָּת (דף לג ע"ב), שֶׁכָּל מָקוֹם שֶׁנָּתַן עֵינָיו נִשְׂרַף, וְשָׁם (דף לד ע"א), בְּמַה שֶׁהִקְפִּיד עַל כַּמָּה אֲנָשִׁים וָמֵתוּ, וְעוֹד. וְכָתַב בְּסֵפֶר מָאוֹר וָשֶׁמֶשׁ (ויקרא רמזי ל"ג בעומר), דְּבְיוֹם ל"ג לַסְּפִירָה שֶׁהוּא 'הוֹד שֶׁבַּהוֹד' אָז נִמְתְּקוּ כָּל הַגְּבוּרוֹת בְּשָׁרְשָׁן וְהַגְּבוּרוֹת מוֹדִין לְהַחֲסָדִים נִתַּקֵּן זוֹ הַמִּדָּה, לָכֵן נֶהְפַּךְ לְתַלְמִידֵי רַבִּי עֲקִיבָא הַיּוֹם הַזֶּה מִמָּוֶת לְחַיִּים. וְרַבִּי שִׁמְעוֹן בֶּן יוֹחָאי הָיָה תָּמִיד מַזְהִיר לְחַבְרָיָא דִּילֵהּ עַל הָאַחְדּוּת, וְהָיָה מַעֲלָה הַגְּבוּרוֹת לְשָׁרְשָׁן עַל יְדֵי תְּשׁוּבָה, וְהַגְּבוּרוֹת מוֹדִים לְהַחֲסָדִים שֶׁיִּתְגַּלּוּ עַל כְּנֶסֶת יִשְׂרָאֵל, לָכֵן אָנוּ עוֹשִׂין בְּיוֹם הִלּוּלָא דִּילֵהּ יוֹם - טוֹב, שֶׁיּוֹם ל"ג בָּעֹמֶר שֶׁהוּא הוֹד שֶׁבַּהוֹד נִמְתְּקוּ כָּל הַגְּבוּרוֹת בְּשָׁרְשָׁן. עַד כָּאן.

שֶׁעָמַדְתָּ, שֶׁם קָנִיתָ הוֹדְךָ וַהֲדָרֶךָ[10]:

וּכְבָר יָדוּעַ שֶׁמִּדַּת הַהוֹד הִיא מִדָּתוֹ שֶׁל אַהֲרֹן הַכֹּהֵן, וְכָתַב ר' צָדוֹק הַכֹּהֵן מִלּוּבְלִין בְּסֵפֶר פְּרִי צַדִּיק (בראשית במאמרו לחנוכה אות ב), דְּעַל אַהֲרֹן הַכֹּהֵן נֶאֱמַר "כִּי שִׂפְתֵי כֹהֵן יִשְׁמְרוּ דַעַת וְתוֹרָה יְבַקְּשׁוּ מִפִּיהוּ" (מלאכי ב, ז), וְאַהֲרֹן הוּא שֹׁרֶשׁ תּוֹרָה שֶׁבְּעַל פֶּה וְהוּא הַמֻּרְכָּבָה לְמִדַּת הוֹד. וּמֹשֶׁה רַבֵּנוּ שֶׁהוּא שֹׁרֶשׁ תּוֹרָה שֶׁבִּכְתָב שֶׁהוּא מִימִינָא הוּא מֻרְכָּבָה לְמִדַּת נֶצַח שֶׁהוּא מִיָּמִין. עַד כָּאן. וְאִם נִתְבּוֹנֵן נִרְאֶה שֶׁעִקַּר כָּל תּוֹרַת הַסּוֹד וְחָכְמַת הַקַּבָּלָה הַיּוֹצְאִים מִתּוֹרַת רַשְׁבִּ"י הִיא בְּתוֹרָה שֶׁבְּעַל פֶּה, וּלְהָכִי נִקְרָא שְׁמָהּ חָכְמַת הַקַּבָּלָה שֶׁמְּקַבֵּל הָאָדָם אֶת הַדְּבָרִים אִישׁ מִפִּי אִישׁ. וְהַטַּעַם לָזֶה שֶׁמִּדַּת רַשְׁבִּ"י הִיא מִדַּת הַהוֹד וּכְאַהֲרֹן הַכֹּהֵן שֶׁמִּדָּתוֹ הוֹד, וְהָיָה הַשֹּׁרֶשׁ תּוֹרָה שֶׁבְּעַל פֶּה.

וְזֶהוּ הַטַּעַם שֶׁלֹּא הִתְגַּלָּה סֵפֶר הַזֹּהַר מִיָּד בְּעֵת רַשְׁבִּ"י אֶלָּא רַק בָּאֶלֶף הַחֲמִישִׁי, שֶׁכְּבָר כָּתַב ר' צָדוֹק הַכֹּהֵן

מִלּוּבְּלִין בְּסִפְרוֹ פְּרִי צַדִּיק (בראשית במאמרו לחנוכה אות ג), דְּאִיתָא בַּזֹּהַר (ח"ג דף רמג ע"א) דְּהָאֶלֶף הַחֲמִישִׁי הוּא שֶׁכָּתוּב בּוֹ "כָּל הַיּוֹם דָּוָה" (איכה א, יג), כִּי אָז הָיָה הַתְּחָלַת הַשְּׁנֵי אֲלָפִים יְמוֹת הַמָּשִׁיחַ אִלּוּ זָכוּ יִשְׂרָאֵל. וְהִתְחִילוּ אָז דּוֹרוֹת הָאֲמוֹרָאִים וִיסוֹד תַּלְמוּד בַּבְלִי מִכִּי אֲתָא רַב לְבָבֶל וְהָיָה הִתְפַּשְּׁטוּת תּוֹרָה שֶׁבְּעַל פֶּה שֶׁהוּא מִמִּדַּת הוֹד וְסָבְלוּ יִשְׂרָאֵל אָז גְּזֵרוֹת רַבּוֹת וְנִתַּקֵּן תֵּבַת דָּוָה לִהְיוֹת הוֹד. וְהָאֶלֶף הַחֲמִישִׁי כְּנֶגֶד מִדַּת הוֹד כַּיָּדוּעַ. עַד כָּאן. וּמִדַּת רַשְׁבִּ"י הִיא גַּם כֵּן מִדַּת הוֹד, וְעַל כֵּן דַּוְקָא בָּאֶלֶף הַחֲמִישִׁי שֶׁמִּדָּתוֹ הוֹד, הִתְגַּלָּה סֵפֶר הַזֹּהַר הַקָּדוֹשׁ.

וְאַל תִּתְמַהּ שֶׁאִם רַשְׁבִּ"י מִדָּתוֹ הוֹד אִם כֵּן שַׁיָּךְ יוֹתֵר לְאַהֲרֹן וְלֹא לְמֹשֶׁה שֶׁמִּדָּתוֹ נֶצַח, וַהֲלֹא כְּבָר כָּתַב הָאַר"י (שער מאמרי רשב"י פרשת בראשית) שֶׁרַשְׁבִּ"י הוּא נִיצוֹץ מֹשֶׁה רַבֵּנוּ. וְעַיֵּן עוֹד בְּמַה שֶׁכָּתַב בָּזֶה הָרַב חִיד"א בְּגִלְיוֹן הַזֹּהַר הַקָּדוֹשׁ (הקדמה דף יד). וּלְפִי הַדְּבָרִים הָאֲמוּרִים הָיָה צָרִיךְ לִהְיוֹת נִיצוֹץ אַהֲרֹן?, דִּכְבָר כָּתַב בְּר' צָדוֹק הַכֹּהֵן מִלּוּבְּלִין - פְּרִי צַדִּיק (דברים פרשת כי תצא אות יג) דְּאַף דְּאַהֲרֹן הַכֹּהֵן מֻרְכָּבָה לְמִדַּת הוֹד, רַק מִדַּת הַהוֹד נִתְּנָה לְמֹשֶׁה רַבֵּנוּ וְעַל יָדָהּ זָכָה לְהַשִּׂיג עַד מִדַּת כֶּתֶר עֶלְיוֹן. וְדו"ק.

וּמַה שֶּׁאָמַר **הוֹדְךָ וַהֲדָרְךָ** - יְבֹאַר עַל פִּי מַה שֶּׁכָּתַב בְּסֵפֶר דַּף עַל הַדַּף שַׁבָּת (דף פח ע"ב) לְבָאֵר מַה שֶּׁאָמְרוּ הַמַּלְאָכִים "אֲשֶׁר תְּנָה הוֹדְךָ עַל הַשָּׁמָיִם" (תהילים ח, ב), וְהוּא עַל פִּי מַה שֶּׁכָּתַב הַמַּלְבִּי"ם בְּסִפְרוֹ הַתּוֹרָה וְהַמִּצְוָה (פרשת קדושים סימן לח ובביאור המילות על התהילים פרק צו פסוק ו), בֵּאוּר הַחִלּוּק שֶׁבֵּין הוֹד לְהָדָר, שֶׁהָדָר הוּא הַיִּפִּי הַחִיצוֹנִי, כְּמוֹ "פְּרִי עֵץ הָדָר", וְאִלּוּ הוֹד הוּא הַיִּפִּי הַפְּנִימִי, וְלָזֶה אָמְרוּ דַּיְקָא תְּנָה "הוֹדְךָ" הַיְנוּ פְּנִימִיּוּת הַתּוֹרָה, אוֹתָהּ תִּתֵּן עַל הַשָּׁמָיִם. וְלָזֶה עָנָה לָהֶם מֹשֶׁה רַבֵּנוּ עָלָיו הַשָּׁלוֹם שֶׁפְּנִימִיּוּת הַתּוֹרָה וּמִצְוֹתֶיהָ הַמַּעֲשִׂיּוֹת מְשֻׁלָּבוֹת וּכְרוּכוֹת יַחַד, מִבְּלִי אֶפְשָׁר לְהַפְרִיד בֵּינֵיהֶם, וְכֵיוָן שֶׁמִּצְוֹת הַמַּעֲשִׂיּוֹת לֹא שַׁיָּךְ אֵצֶל הַמַּלְאָכִים, גַּם פְּנִימִיּוּת הַתּוֹרָה בְּעַל כָּרְחָם נִתַּן לִבְנֵי יִשְׂרָאֵל. עַד כָּאן דְּבָרָיו. וְכָאן אָמַר הַפַּיָּט **שֶׁם קָנִיתָ הוֹדְךָ וַהֲדָרְךָ** - הַיְנוּ שֶׁזָּכָה רַשְׁבִּ"י לְהִתְעַלּוֹת בֵּין בְּסוֹדוֹת הַתּוֹרָה וּבֵין בְּחֵלֶק הַנִּגְלֶה שֶׁבָּהּ וְזֶהוּ הוֹדְךָ - חֵלֶק הַסּוֹד, וַהֲדָרְךָ - הַחֵלֶק הַנִּגְלֶה. וְהִקְדִּים הוֹדְךָ לַהֲדָרְךָ שֶׁכֵּן זָכָה רַשְׁבִּ"י לְהִתְעַלּוֹת בְּחֵלֶק הַסּוֹד יוֹתֵר.

וְלָזֶה יִרְמֹז נַמִּי מַה שֶּׁאָמַר שָׁם קָנִיתָ - דְּתֵבַת שֶׁ"ם בְּגִימַטְרִיָּא שֵׁם הוי"ה שֶׁהוּא הַשֵּׁם הַנִּסְתָּר, וְשֵׁם שד"י שֶׁהוּא הַשֵּׁם הַנִּגְלֶה, וּלְכָךְ נִכְתָּב מְחוּץ לַמְּזוּזָה, וּכְמוֹ שֶׁכָּתַב רַבִּי יְדִידְיָה שְׁמוּאֵל טָארִיקָה בְּסִפְרוֹ בֶּן יְדִיד עַל הָרַמְבָּ"ם (הלכות תפילין ומזוזה וספר תורה פרק ה הלכה ד) דְּשֵׁם שד"י הַנּוֹהֲגִים לִכְתֹּב מִבַּחוּץ הוּא הַשּׁוֹמֵר וּכְמוֹ שֶׁכּוֹתְבִים חוֹתָמוֹת עַל גַּבֵּי הַמְּזוּזָה לִשְׁמִירָה וְעַל זֶה הוּא דְּקָאָמַר רַב הוּנָא בְּפֶרֶק הַקּוֹמֵץ כִּי הֵיכִי דְּנַטְרֵהּ דְּבִימֵי הַתַּלְמוּד נַמִּי הָיוּ נוֹהֲגִים כֵּן לִכְתֹּב שֵׁם שד"י בַּמְּזוּזָה לִשְׁמִירָה וְכֵן נִרְאֶה בְּסֵפֶר הַזֹּהַר פָּרָשַׁת וָאֶתְחַנַּן (דף רסו ע"א) וְשָׁם נִרְאֶה בְּהֶדְיָא דְּשֵׁם שד"י הוּא הַשּׁוֹמֵר וְדָחֵלִין וְעָרְקִין וְלָא קָרְבִין הַמַּזִּיקִין לְפִתְחָא עַיֵּן שָׁם וְלָכֵן כּוֹתְבִין אוֹתוֹ בַּחוּץ לֹא בִּפְנִים דְּעִקַּר מְזוּזָה לָאו לִשְׁמִירָה. עַד כָּאן.

11. אִיתָא בְּסֻכָּה (דף מה ע"ב), אָמַר חִזְקִיָּה אָמַר רַבִּי יִרְמְיָה מִשּׁוּם רַבִּי שִׁמְעוֹן בֶּן יוֹחַי: כָּל הַמִּצְוֹת כֻּלָּן אֵין אָדָם יוֹצֵא בָּהֶן אֶלָּא דֶּרֶךְ גְּדִילָתָן, שֶׁנֶּאֱמַר "**עֲצֵי שִׁטִּים עֹמְדִים**" (שמות כו, טו). תַּנְיָא נַמִּי הָכִי: עֲצֵי שִׁטִּים עֹמְדִים - שֶׁעוֹמְדִים דֶּרֶךְ גְּדִילָתָן. דָּבָר אַחֵר: עֹמְדִים - שֶׁמַּעֲמִידִין אֶת צִפּוּיָן. דָּבָר אַחֵר: עֹמְדִים - שֶׁמָּא תֹּאמַר אָבַד סִבְרָם וּבָטַל סִפּוּיָן, תַּלְמוּד לוֹמַר עֲצֵי שִׁטִּים עֹמְדִים שֶׁעוֹמְדִים לְעוֹלָם וּלְעוֹלְמֵי עוֹלָמִים. עַד כָּאן. חָזִינַן שֶׁג' דְּבָרִים נֶאֱמְרוּ בַּעֲצֵי שִׁטִּים, שֶׁעוֹמְדִים דֶּרֶךְ גְּדִילָתָן, שֶׁמַּעֲמִידִים אֶת צִפּוּיָם, שֶׁעוֹמְדִים לְעוֹלָם וּלְעוֹלְמֵי עוֹלָמִים. וְהִנֵּה מַעֲלוֹת אֵלּוּ יֵרָאוּ עַל סֵדֶר, שֶׁעוֹמְדִים דֶּרֶךְ גְּדִילָתָן, וְעַל מִדַּת הַסַּבְלָנוּת וּבְחִינַת נוֹשֵׂא בְּעֹל עִם חֲבֵרוֹ וְהַיְנוּ שֶׁמַּעֲמִידִים אֶת צִפּוּיָם וְלֹא מְסַלְּקִים אֶת מִי שֶׁאֵינוֹ מֵהֶם אוֹ דּוֹמֶה לָהֶם, וְקִיּוּם תְּמִידִי הַמַּרְאֶה עַל חֹזֶק וַאֲמִתּוּת הַדָּבָר, שֶׁכֵּן אוֹמֵר הַכָּתוּב "שְׂפַת אֱמֶת תִּכּוֹן לָעַד" (משלי יב, יט), וְג' בְּחִינוֹת אֵלּוּ צָרִיךְ שֶׁיִּהְיוּ לָרַב הַמְלַמֵּד אֶת תַּלְמִידָיו, שֶׁיִּלְמַד מְסֻדָּר, וְיִהְיֶה סַבְלָן כְּמַאֲמַר חֲזַ"ל בְּאָבוֹת (פ"ב מ"ה), לֹא הַקַּפְּדָן מְלַמֵּד, וְשֶׁיְּלַמֵּד תּוֹרַת אֱמֶת שֶׁתִּהְיֶה קַיֶּמֶת לְעוֹלָם, וְאָמְרוּ חֲזַ"ל בְּמוֹעֵד קָטָן (דף יז ע"א), אִם רַבְּךָ דּוֹמֶה לְמַלְאַךְ ה' צְבָאוֹת יְבַקְּשׁוּ תּוֹרָה מִפִּיהוּ. עַד כָּאן. וּבַזֹּהַר (פרשת תרומה דף קע ע"א) אִיתָא, "וְעָשִׂיתָ אֶת

בַּר יוֹחָאי, עֲצֵי שִׁטִּים עֹמְדִים[11], לִמּוּדֵי ה' הֵם לוֹמְדִים, אוֹר

הַקְּרָשִׁים לַמִּשְׁכָּן עֲצֵי שִׁטִּים עֹמְדִים" (שמות כו, טו), וּכְתִיב "שְׂרָפִים עֹמְדִים מִמַּעַל לוֹ שֵׁשׁ כְּנָפַיִם וְגוֹ'" (ישעיה ו, ב) עוֹבָדָא דְּמַשְׁכְּנָא בְּאִנּוּן קְרָשִׁים כְּגַוְנָא דְּאִנּוּן שְׂרָפִים (בְּהַאי אֵתָר) אִלֵּין עוֹמְדִים וְאִלֵּין עוֹמְדִים, וְכוּ', עַד כָּאן. וְהַיְנוּ שֶׁקַּרְשֵׁי הַמִּשְׁכָּן הֵם כְּנֶגֶד מַלְאֲכֵי שָׁמַיִם. וְזֶהוּ שֶׁאָמַר הַפַּיָּט עֲצֵי שִׁטִּים עוֹמְדִים - שֶׁהִיא בְּחִינַת מַלְאֲכֵי הַשָּׁרֵת שֶׁזָּכָה רַשְׁבִּ"י לְהַגִּיעַ אֵלֶיהָ, וְהִתְקַיֵּם בּוֹ אִם רַבְּךָ דּוֹמֶה לְמַלְאַךְ ה' צְבָאוֹת יְבַקְשׁוּ תּוֹרָה מִפִּיהוּ. וְהָיוּ בּוֹ גַּם ג' הַמַּעֲלוֹת הַנִּצְרָכוֹת לָרַב הַמְלַמֵּד תַּלְמִידִים, וְזֶהוּ שֶׁאָמַר לִמּוּדֵי ה' הֵם לוֹמְדִים. וְהַלּוֹמְדִים תּוֹרַת ה' כְּתִקְנָהּ וּבַאֲמִתּוּתָהּ בְּסֵדֶר נָאוֹת וְכַהוֹגֵן עִם רַב הַמַּסְבִּיר לָהֶם פָּנִים, זוֹכִים לְאוֹר מְפֻלָּא **אוֹר הַיְקוֹד הֵם יוֹקְדִים** - שֶׁהַתּוֹרָה דִּכְתִיב בַּהּ "הֲלֹא כֹה דְבָרִי כָּאֵשׁ נְאֻם ה'" (ירמיה כג, כט), עוֹלָה וּבוֹעֶרֶת וְכַמַּעֲשֶׂה הַמּוּבָא בַּתּוֹסְפוֹת בַּחֲגִיגָה (דף טו ע"א ד"ה שובו), עַל הַתַּנָּאִים שֶׁלָּמְדוּ תּוֹרָה בְּלֵיל הַמִּילָה שֶׁל אֱלִישָׁע אַחֵר. עַיֵּן שָׁם. וְזֶהוּ שֶׁסִּיֵּם וְאָמַר **הֲלֹא הֵמָּה יוֹרוּךְ מוֹרֶיךָ** - שֶׁרַק אֵלּוּ שֶׁיֵּשׁ לָהֶם בְּחִינוֹת אֵלּוּ שֶׁיִּהְיוּ הַמּוֹרִים וְהַמְלַמְּדִים שֶׁל עַם יִשְׂרָאֵל.

עוֹד יֵשׁ לְבָאֵר מַה שֶּׁאָמְרוּ חֲזַ"ל שָׁם "**עֲצֵי שִׁטִּים עֹמְדִים**" - שֶׁעוֹמְדִים לְעוֹלָם וּלְעוֹלְמֵי עוֹלָמִים. וְאָמַר חִזְקִיָּה אָמַר רַבִּי יִרְמְיָה מִשּׁוּם רַבִּי שִׁמְעוֹן בֶּן יוֹחָאי: יָכוֹל אֲנִי לִפְטֹר אֶת כָּל הָעוֹלָם כֻּלּוֹ מִן הַדִּין מִיּוֹם שֶׁנִּבְרֵאתִי עַד עַתָּה, וְאִלְמָלֵא אֱלִיעֶזֶר בְּנִי עִמִּי - מִיּוֹם שֶׁנִּבְרָא הָעוֹלָם וְעַד עַכְשָׁו, וְאִלְמָלֵא יוֹתָם בֶּן עֻזִּיָּהוּ עִמָּנוּ - מִיּוֹם שֶׁנִּבְרָא הָעוֹלָם עַד סוֹפוֹ. עַד כָּאן. וְלִכְאוֹרָה יֵשׁ לְהִתְבּוֹנֵן מַה סְּמִיכוּת יֵשׁ בֵּין מֵימְרַת עֲצֵי שִׁטִּים עוֹמְדִים לְמַה שֶּׁאָמַר רַשְׁבִּ"י יָכוֹלְנִי לִפְטֹר אֶת כָּל הָעוֹלָם כֻּלּוֹ מִן הַדִּין? וְנִרְאֶה לְבָאֵר בָּזֶה, דִּכְמוֹ שֶׁעֲצֵי הַשִּׁטִּים קַיָּמִים לְעוֹלָם וּלְעוֹלְמֵי עוֹלָמִים, כֵּן זְכוּתוֹ שֶׁל הַצַּדִּיק, וְזֶהוּ שֶׁאָמַר בַּר יוֹחָאי עֲצֵי שִׁטִּים עוֹמְדִים - שֶׁזְּכוּתוֹ שֶׁל בַּר יוֹחָאי הִיא כְּמוֹ הָעֲצֵי שִׁטִּים שֶׁקַּיָּמִים לְעוֹלָם שֶׁכֵּן יָכוֹל לִפְטֹר אֶת כָּל הָעוֹלָם כֻּלּוֹ מִן הַדִּין, וְכֵן כָּל אֵלּוּ שֶׁהֵם בִּכְלַל **לִמּוּדֵי ה' הֵם לוֹמְדִים**, שֶׁבְּכֹחַ הַתּוֹרָה יֵשׁ זְכוּת נִצְחִית לְלוֹמְדֶיהָ וּמְלַמְּדֶיהָ, שֶׁהֵם מַגְבִּירִים אֶת הָאוֹר הַמְּפֻלָּא הוּא אוֹרָהּ שֶׁל תּוֹרָה הַיּוֹקֵד בָּאָדָם וּמְחַיֵּהוּ כְּדִבְרֵי חֲזַ"ל בִּכְתֻבּוֹת (דף קיא ע"ב), אוֹר תּוֹרָה מְחַיֵּהוּ. וּמְסַיֵּם וְאוֹמֵר **הֲלֹא הֵמָּה יוֹרוּךְ מוֹרֶיךָ** - שֶׁאֲצָל כָּאֵלֶּה תַּלְמִידֵי חֲכָמִים תֵּלֵךְ לִלְמֹד וּלְקַבֵּל הוֹרָאוֹתֵיהֶם.

12. עַיֵּן עוֹד לְקַמָּן מַה שֶּׁכָּתַבְנוּ לְפָרֵשׁ בְּתֵבוֹת **אוֹר מֻפְלָא רוּם מַעְלָה,** מַהוּ הָאוֹר הַמֻּפְלָא וּמִשָּׁם בֵּאֲרָה.

13. הִנֵּה הַמָּקוֹם שֶׁנִּקְרָא שְׂדֵה תַּפּוּחִים הוּא בִּלְשׁוֹן הַזֹּהַר הַקָּדוֹשׁ חֶקֶל תַּפּוּחִין, וְהוּא מְקוֹם מִשְׁכַּן הַנְּפָשׁוֹת הָרוּחָנִיּוֹת, וְכַמְבֹאָר בַּמַּלְבִּי"ם בְּשִׁיר הַשִּׁירִים (פרק ח) עַל הַפָּסוּק "תַּחַת הַתַּפּוּחַ עוֹרַרְתִּיךָ" וְזֶה לְשׁוֹנוֹ, זֶה הוּא יַעַן שֶׁהַנֶּפֶשׁ הַיְקָרָה הַזֹּאת הִיא אֲצוּלָה מִמָּרוֹם וּמִמָּקוֹם קָדוֹשׁ תִּתְהַלֵּךְ. כִּי בְּעֵת עוֹרַרְתִּי אוֹתְךָ מִמְּקוֹמְךָ לָרֶדֶת אֶל הַגּוּיָה, הָיִיתָ תַּחַת הַתַּפּוּחַ **בַּחֶקֶל תַּפּוּחִין קַדִּישִׁין** בָּאֲצִילוּת הָעֶלְיוֹן בְּעוֹלַם הָאוֹרָה שֶׁשָּׁם מְקוֹר הַנְּשָׁמוֹת, שָׁמָּה חִבַּלְתִּךָ אִמֶּךָ בְּעֵת נִקְשַׁרְתָּ בְּחֶבְלֵי יוֹלֵדָה אֶל אִמֶּךָ שֶׁהִיא הַגּוּיָה שָׁמָּה הָיִיתָ תַּחַת הַתַּפּוּחַ הָעֶלְיוֹן, וְגַם שָׁמָּה חִבַּלְתִּךָ יְלָדַתְּךָ כִּי שָׁם שָׁרַשְׁךָ, וְהָיִיתָ שָׁם עֶצֶם רוּחָנִי נִבְדָּל חַיָּה וְרַבַּת פְּעָלִים. עַד כָּאן. וּמְפֹרָשׁ בַּזֹּהַר (פרשת בשלח דף סא ע"ב ובפירוש מתוק מדבש עמוד תרפג - תרפד), תָּא חֲזֵי כָּל יוֹמָא וְיוֹמָא נָטִיף טַלָּא מֵעַתִּיקָא קַדִּישָׁא לִזְעֵיר אַפִּין וּמִתְבָּרְכָאן כָּל חֶקֶל תַּפּוּחִין קַדִּישִׁין, וּמֵהַהוּא טַלָּא אִנְגִיד [נִמְשָׁךְ] לְאִנּוּן דִּלְתַתָּא, וּמַלְאָכִין קַדִּישִׁין אִתְּזָנוּ מִנֵּהּ, כָּל חַד וְחַד כְּפוּם מֵיכְלֵהּ. הֲדָא הוּא דִּכְתִיב "לֶחֶם אַבִּירִים אָכַל אִישׁ" (תהילים עח, כה), וּמֵהַהוּא מְזוֹנָא אֲכָלוּ יִשְׂרָאֵל בְּמַדְבְּרָא. אָמַר רַבִּי שִׁמְעוֹן כַּמָּה בְּנֵי נָשָׁא מִתְּזָנִין בְּהַאי זִמְנָא מִנֵּהּ, וּמַאן אִנּוּן אִלֵּין חַבְרַיָּא דְּמִשְׁתַּדְּלִי בְּאוֹרַיְתָא יוֹמֵי וְלֵילֵי, וְכִי סָלְקָא דַּעְתָּךְ מֵהַהוּא מְזוֹנָא מַמָּשׁ, לָא, אֶלָּא כְּעֵין הַהוּא מְזוֹנָא מַמָּשׁ, דְּשָׁקִיל עַל חַד תְּרִין [הַיְנוּ שֶׁמַּאֲכַל תַּלְמִידֵי הַחֲכָמִים הוּא יוֹתֵר עֶלְיוֹן מֵהַמָּן, וּכְמוֹ שֶׁמְּפֹרָשׁ בְּהֶמְשֵׁךְ דִּבְרֵי הַזֹּהַר הַקָּדוֹשׁ]. עַד כָּאן. וּמְפֹרָשׁ יוֹצֵא שֶׁתַּלְמִידֵי הַחֲכָמִים הֵם אֵלֶּה שֶׁנִּזּוֹנִים מֵהַטַּל הַקָּדוֹשׁ וּמֵהַשֶּׁפַע הָאֱלֹקִי כְּאוֹכְלֵי הַמָּן, וּמֵעֵין זֶה מְבֹאָר בַּמְּכִילְתָּא דְּרַבִּי יִשְׁמָעֵאל (פרשת בשלח - מסכתא דויהי פתיחתא), שֶׁהָיָה רַבִּי שִׁמְעוֹן בֶּן יוֹחַאי אוֹמֵר לֹא נִתְּנָה הַתּוֹרָה לִדְרֹשׁ אֶלָּא לְאוֹכְלֵי הַמָּן. עַד כָּאן. וּמְפֹרָשׁ יוֹצֵא שֶׁמֵּהַמָּקוֹם שֶׁנִּזּוֹנוֹת הַנְּשָׁמוֹת קֹדֶם בִּיאָתָן לָעוֹלָם, מִשָּׁם נִזּוֹנִים הַצַּדִּיקִים,

מֻפְלָא[12] אוֹר הַיְקוֹד
הֵם יוֹקְדִים, הֲלֹא
הֵמָּה יוֹרוּךָ מוֹרֶיךָ:
בַּר יוֹחָאי, וְלִשְׂדֵה
תַּפּוּחִים[13], עָלִיתָ

וְאַדְּרַבָּה הַצַּדִּיקִים נִזּוֹנִים מִמָּקוֹם גָּבוֹהַּ יוֹתֵר, וְזֶהוּ שֶׁאָמַר וְלִשְׁדֵּה תַּפּוּחִים - הַיְנוּ לְאוֹתוֹ מְקוֹם מִשְׁכַּן הַנְּשָׁמוֹת הַנִּזּוֹנוֹת מֵהַשֶּׁפַע הָאֱלֹקִי, עָלָה רַבִּי שִׁמְעוֹן בַּר יוֹחָאי לִלְקֹט בּוֹ מָרְקָחִים, וּלְקַבֵּל אֶת הַשֶּׁפַע הָרוּחָנִי הָאֱלֹקִי מִשָּׁם. שֶׁכֵּן הַצַּדִּיק שֶׁבְּכָל דּוֹר וָדוֹר מִמֶּנּוּ יוֹרֵד הַשֶּׁפַע הָאֱלֹקִי וּכְמוֹ שֶׁכָּתַב רַבִּי אֱלִיעֶזֶר ב"ר אֵלְיָהוּ אַשְׁכְּנַזִּי (הָיָה נָכְדוֹ שֶׁל רַבִּי יוֹסֵף קוֹלוֹן - מַהֲרִי"ק, גְּדוֹל חַכְמֵי אִיטַלְיָה בְּסוֹף תְּקוּפַת הָרִאשׁוֹנִים) מַעֲשֵׂי ה' מַעֲשֵׂי אָבוֹת (פרק ב פרשת לך - לך) עַל הַפָּסוּק "וְנִבְרְכוּ בְךָ כֹּל מִשְׁפְּחֹת הָאֲדָמָה" (בראשית יב, ג), פֵּרוּשׁוֹ שֶׁכָּל הָעוֹלָם יִתְבָּרְכוּ בּוֹ וִיקַבְּלוּ בְּרָכָה וְשֶׁפַע עַל יָדוֹ, כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ בַּגְּמָרָא בְּתַעֲנִית (דף כד ע"ב) כָּל הָעוֹלָם נִזּוֹן בִּשְׁבִיל חֲנִינָא בְּנִי, כִּי מִפְּנֵי הַצַּדִּיק יִתְבָּרֵךְ כָּל הַדּוֹר. עַד כָּאן. וְכֵן כָּתַב רַבִּי פִּינְחָס הוֹרְוִיץ רַבָּהּ שֶׁל פְּרַנְקְפּוּרְט דְּמַיִין, בְּסִפְרוֹ פָּנִים יָפוֹת עַל הַתּוֹרָה (במדבר פרק כ פסוק א). עַיֵּן שָׁם. וּבְסֵפֶר אִמְרֵי אֱמֶת (בראשית תרע"ג) הֵבִיא מַה שֶּׁאָמְרוּ מִשֵּׁם הַבַּעַל שֵׁם טוֹב מְבָאֲרִים, שֶׁרַבִּי חֲנִינָא בֶּן דּוֹסָא עָשָׂה שְׁבִיל לְהוֹרֶדֶת הַשֶּׁפַע לָעוֹלָם הַזֶּה, וְזֶהוּ בִּשְׁבִיל חֲנִינָא - בְּאוֹתוֹ הַשְּׁבִיל שֶׁפָּתַח רַבִּי חֲנִינָא בְּנִי.

לִלְקוֹט בּוֹ מָרְקָחִים[14], סוֹד תּוֹרָה כְּצִיצִים וּפְרָחִים[15],

14. וּבַזֹּהַר הַקָּדוֹשׁ (פרשת בלק דף רט ע"א) אִיתָא מַהוּ מָרְקָחִים כְּמָה דְּאַתְּ אָמַר "מִכֹּל אַבְקַת רוֹכֵל". עַד כָּאן. וּפֵרֵשׁ בַּמָּתוֹק מִדְּבַשׁ שָׁם (עמוד תרעו) דְּהַמָּרְקָחִים הֵם נִשְׁמוֹת הַצַּדִּיקִים הַנּוֹתְנִים רֵיחַ טוֹב בְּתוֹרָתָם. וְשִׁבַּח אֶת רַשְׁבִּ"י שֶׁעָלָה לַחֲקַל תַּפּוּחִין קַדִּישִׁין לִלְקֹט סוֹדוֹת הַתּוֹרָה מִנִּשְׁמוֹת קְדוֹשֵׁי עֶלְיוֹן הַנִּמְצָאִים שָׁם.

15. מְפָרֵשׁ מַה לָּקַט בַּחֲקַל תַּפּוּחִין קַדִּישִׁין, שֶׁלֹּא הִשְׁתַּמֵּשׁ בַּשֶּׁפַע אֶלָּא לְהַרְבּוֹת בּוֹ סוֹדוֹת תּוֹרָה כְּצִיצִים וּפְרָחִים, לְבָאֵר וּלְשַׁבֵּחַ אֶת הַתּוֹרָה עַל יְדֵי גִּלּוּי סוֹדוֹתֶיהָ הַטְּמוּנִים בָּהּ. וְיֵשׁ לְהִתְבּוֹנֵן בָּזֶה שֶׁעַל פִּי סֵדֶר הַמִּקְרָא וּמְצִיאוּת הָעִנְיָן הָיָה לוֹ לוֹמַר כִּפְרָחִים וְצִיצִים שֶׁכֵּן אוֹמֵר הַכָּתוּב "וַיֹּצֵא פֶרַח וַיָּצֵץ צִיץ וַיִּגְמֹל שְׁקֵדִים" (במדבר יז, כג)

וְכֵן כָּתַב בַּמְּצוּדַת צִיּוֹן (ישעיהו פרק כז פסוק ו) יָצִיץ - כְּעֵין הַפֶּרַח וְגָדוֹל

מִמֶּנָּה. וְהַיְנוּ שֶׁבַּתְּחִלָּה מַתְחִיל הַפֶּרַח וְאַחַר כָּךְ הַצִּיץ. וְלֹא חָשׁ לָזֶה הַמְחַבֵּר שֶׁלֹּא לַהֲרֹס מִשְׁקַל הַשִּׁיר, דְּתֵבַת מֶרְקָחִים עוֹלָה עִם תֵּבַת פְּרָחִים.

נַעֲשֶׂה אָדָם[16] נֶאֱמַר בַּעֲבוּרֶךָ[17]:

16. נִרְאֶה לִרְמֹז בָּזֶה עַל פִּי מַה שֶׁאָמְרוּ בַּזֹּהַר הַקָּדוֹשׁ פָּרָשַׁת פְּקוּדֵי (דף רסא ע"ב ובתומ"ד עמוד תקו), דִּבְשֵׁם זֶה שֶׁל אכדט"ם גָּרַע אוֹתִיּוֹת לה"י דְּאלהי"ם שֶׁגִּימַטְרִיָּא מ"ה, לְאוֹתִיּוֹת כד"ט שֶׁגִּימַטְרִיָּא ל"ג. וְשֵׁם זֶה (אכדט"ם), הוּא שֵׁם הָרַחֲמִים, וּמַמְתִּיק שֵׁם אֱלֹהִי"ם שֶׁבַּגְּבוּרָה. עַד כָּאן. וּלְפִי זֶה נִרְאֶה לִרְמֹז שֶׁעַל רַשְׁבִּ"י נֶאֱמַר תֹּאַר 'אָדָם' הָעוֹלֶה בְּגִימַטְרִיָּא מ"ה, הָרוֹמֵז עַל אוֹתִיּוֹת לה"י שֶׁבְּשֵׁם אֱלֹהִי"ם הַמּוֹרֶה עַל הַדִּין, וְרַשְׁבִּ"י בְּכֹחוֹ וּגְבוּרָתוֹ מִתֵּק אֶת הַדִּין, וּכְמוֹ שֶׁאָמַר בְּסֶכָּה (דף מה ע"ב), יָכוֹלְנִי לִפְטֹר אֶת כָּל הָעוֹלָם כֻּלּוֹ מִן הַדִּין. עַד כָּאן. וְשִׁנָּה אוֹתִיּוֹת אֵלּוּ לְאוֹתִיּוֹת כד"ט הָעוֹלִים ל"ג, וְשֵׁם אֱלֹהִי"ם שֶׁבַּגְּבוּרָה לְשֵׁם אכדט"ם שֶׁבָּרַחֲמִים, וּמִן הַשָּׁמַיִם זִכּוּ לוֹ שֶׁיּוֹם לַ"ג בָּעֹמֶר יִהְיֶה יוֹם הַהִלּוּלָא שֶׁלּוֹ, שֶׁכֵּן אוֹתִיּוֹת כד"ט עוֹלִים בְּגִימַטְרִיָּא ל"ג. וְדוֹ"ק.

וּלְפִי זֶה יֵשׁ לִדְרֹשׁ עוֹד שֶׁלְּכָךְ רַשְׁבִּ"י הוּא זֶה שֶׁדָּרַשׁ וְאָמַר בַּגְּמָרָא בִּיבָמוֹת (דף סא ע"א), שֶׁעַם יִשְׂרָאֵל קְרוּיִים אָדָם וְאֵין אֻמּוֹת הָעוֹלָם קְרוּיִים אָדָם, שֶׁכֵּן רַשְׁבִּ"י זוֹכֶה לְתֹאַר 'אָדָם' וְהִכִּיר שֶׁמַּעֲלָה זוֹ שַׁיֶּכֶת לְעַם יִשְׂרָאֵל בִּלְבַד.

17. כָּאן בֵּאֵר הַהֶשֵּׂג הָרוּחָנִי שֶׁהִגִּיעַ אֵלָיו רַשְׁבִּ"י מִלְּקִיטָתוֹ בִּשְׂדֵה הַתַּפּוּחִים - הוּא חֵלֶק תַּפּוּחִין קַדִּישִׁין, שֶׁלֹּא הִשְׁתַּמֵּשׁ בְּאוֹתוֹ הַשֶּׁפַע לְעַצְמוֹ לְצֹרֶךְ עִנְיָנִים גַּשְׁמִיִּים, אֶלָּא רַק לְעִנְיָנִים רוּחָנִיִּים, וְזֶהוּ סוֹד תּוֹרָה כְּצִיצִים וּפְרָחִים, שֶׁהֵם הַטְּעָמִים הַנִּפְלָאִים וְהָרְמָזִים הַמְיֻחָדִים שֶׁיֵּשׁ בְּכָל אוֹת בַּתּוֹרָה, וְאָדָם שֶׁמֵּבִין שֶׁזּוֹהִי תַּכְלִית הַבְּרִיאָה, לַעֲמֹל בַּתּוֹרָה, וּכְמוֹ שֶׁאָמְרוּ חֲזַ"ל בְּסַנְהֶדְרִין (דף צט ע"ב) עַל הַכָּתוּב "אָדָם לְעָמָל יוּלָּד" (איוב ה, ז) דְּהַיְנוּ עֲמַל תּוֹרָה, וְלֹא לִשְׁקֹעַ בְּעִנְיָנִים גַּשְׁמִיִּים, וּבִשְׁבִיל אָדָם כָּזֶה נִבְרָא הָעוֹלָם, שֶׁכֵּן דָּרְשׁוּ חֲזַ"ל בְּמִדְרַשׁ רַבָּה (בראשית פרשה א אות א), "בְּרֵאשִׁית בָּרָא אֱלֹקִים" (בראשית א, א), בִּשְׁבִיל הַתּוֹרָה שֶׁנִּקְרֵאת רֵאשִׁית, וּמִנֶּגֶד דָּרְשׁוּ בְּמִדְרַשׁ רַבָּה (שם), בִּשְׁבִיל יִשְׂרָאֵל שֶׁנִּקְרְאוּ רֵאשִׁית, וְהָא כֵּיצַד? וְעַל פִּי

הָאָמוּר יְבֹאַר שֶׁזֶּהוּ בִּשְׁבִיל עַם יִשְׂרָאֵל שֶׁיַּשְׁקִיעוּ עַצְמָם בַּתּוֹרָה וּבִשְׁבִיל מַטָּרָה נַעֲלֵית זוֹ נִבְרָא הָעוֹלָם, וְזֶהוּ נַעֲשֶׂה אָדָם - שֶׁמַּה שֶּׁאָמַר הקב"ה לַמַּלְאָכִים "נַעֲשֶׂה אָדָם בְּצַלְמֵנוּ כִּדְמוּתֵנוּ" (בראשית א, כו), הִתְכַּוֵּן לָאָדָם הַשָּׁלֵם בַּבְּחִינָה שֶׁאָמַרְנוּ, וְלָזֶה זָכָה לְהַגִּיעַ רַשְׁבִּ"י, שֶׁבִּטֵּל כָּל עֲכִירוּת הַחֹמֶר כְּשֶׁהָיָה בַּמְּעָרָה, וְהִתְרַחֵק מִכָּל דָּבָר גַּשְׁמִי.

18. אִם נִתְבּוֹנֵן נִרְאֶה, שֶׁהַפַּיָּט שִׁלֵּב בֵּין כָּל מַעֲלוֹתָיו וְהֶשֵּׂגָיו הָרוּחָנִיִּים שֶׁל רַשְׁבִּ"י, אֶת הַמִּלְחָמָה שֶׁלּוֹ עִם הַמְקַטְרְגִים, וְשׁוּב חוֹזֵר וְשׁוֹנֶה בְּשֶׁבַח מַעֲלוֹתָיו שֶׁל רַשְׁבִּ"י, וְהַטַּעַם לָזֶה לְפִי שֶׁהַמְשַׁבֵּחַ אֶת הַמֵּת, וְאֵין הַמֵּת רָאוּי לְשֶׁבַח זֶה - מַעֲלֶה קִטְרוּגִים עַל אוֹתוֹ אָדָם, וְכִדְאִיתָא בַּגְּמָרָא בִּבְרָכוֹת (דף סב ע"א)

כְּשֵׁם שֶׁנִּפְרָעִים מִן הַמֵּתִים כָּךְ נִפְרָעִין מִן הַסַּפְדָּנִים. וְכָתַב הָרֹא"ש בְּמוֹעֵד קָטָן (פרק אלו מגלחין סי' סג), פֵּרוּשׁ נִפְרָעִין מִן הַמֵּתִים כְּשֶׁמַּסְפִּידִים אֶת הַמֵּת דָּבָר שֶׁאֵין בּוֹ כְּלָל הוּא לוֹ לְמַזְכֶּרֶת עָוֹן. וְעַיֵּן עוֹד בַּבֵּית יוֹסֵף (יו"ד סימן שמד סעיף א) וְכֵן נִפְסַק בַּשֻּׁלְחָן עָרוּךְ (שם), שֶׁלֹּא לְהַסְפִּיד אֶת הַמֵּת יוֹתֵר מִדַּי. וְדָבָר זֶה לֹא הָיָה שַׁיָּךְ אֵצֶל רַשְׁבִּ"י שֶׁאֵין קֵץ לְשִׁבְחוֹ, וְלָכֵן שִׁלֵּב וְאָמַר שֶׁאֲפִלּוּ אִם מִי מֵהַמְקַטְרְגִים יִרְצוּ לִתְפֹּס אֶת רַשְׁבִּ"י בְּמַה שֶּׁמְּשַׁבְּחִים אוֹתוֹ וּמַרְבִּים בְּמַעֲלוֹתָיו, אֵין לָחוּשׁ כִּי רַשְׁבִּ"י יֵשׁ בְּכֹחוֹ לְסַלֵּק הַמְקַטְרְגִים וּלְהַכְנִיעָם.

19. **אֵשׁ דָּת** זוֹ הַתּוֹרָה שֶׁנֶּאֱמַר "מִימִינוֹ אֵשׁ דָּת לָמוֹ" (דברים לג, ב), וְדָרְשׁוּ חֲז"ל בִּבְרָכוֹת (דף ו ע"א) כֵּן עַל הַתּוֹרָה. וְהַיְנוּ שֶׁנִּלְחַם מִלְחֲמוֹת הַתּוֹרָה, וְלֹא נָשָׂא פָּנִים לְאִישׁ, וּכְשֶׁהָיָה צָרִיךְ לְהוֹכִיעַ אֶת מַעֲשֵׂה הָרוֹמִיִּים הוֹכִיעַ, לַמְרוֹת שֶׁהִסְתַּכֵּן בְּנַפְשׁוֹ, כַּמְבֹאָר בַּגְּמָרָא בְּשַׁבָּת (דף לג ע"ב), דְּתוֹרַת אֱמֶת כְּתִיב בֵּהּ, וּכְכֹל שֶׁיֵּשׁ בָּאָדָם יוֹתֵר תּוֹרָה כֵּן דָּבֵק הוּא בְּמִדַּת הָאֱמֶת.

20. לְעֵיל שִׁבַּח אֶת רַשְׁבִּ"י בְּמַעֲלַת הַהוֹד וְהָדָר, וְעַיֵּן שָׁם מַה שֶּׁכָּתַבְנוּ

בַּר יוֹחָאי, נֶאֱזַרְתָּ בִּגְבוּרָה[18], וּבְמִלְחֶמֶת אֵשׁ דַּת[19] הַשַּׁעֲרָה, וְחֶרֶב הוֹצֵאתָ מִתַּעֲרָה[20], שָׁלַפְתָּ

בְּסִיַּעְתָּא דִּשְׁמַיָּא לְבָאֵר בָּזֶה. וְהִנֵּה בִּזֹהַר חָדָשׁ (פרשת חקת דף פו ע"א) אִיתָא, "מָשְׁכֵנִי אַחֲרֶיךָ נָרוּצָה" (שיר השירים א, ד), לָקֶבֶל דָּא כְּתִיב "חֲגוֹר חַרְבְּךָ עַל יָרֵךְ גִּבּוֹר" (תהילים מה, ד). דָּא "חֶרֶב לַה' מָלְאָה דָם" (ישעיה לד, ו), לְאִתְפְּרָעָא מֵחַיָּבַיָּא דְּגָרְמִין לַהּ פֵּרוּדָא מִלְּעֵלָא קָרְבִית יָתַהּ לְגַבָּךְ לְרַחֲמָא עָלְמָא וְתִתְבַּסְּמוּן כַּחֲדָא. וְכַד אִתְקְרִיבַת בַּהּ אִתְלַבַּשׁ בְּהוֹד וְהָדָר הֲדָא הוּא דִּכְתִיב "הוֹד וְהָדָר לָבָשְׁתָּ" (תהילים קד, א). עַד כָּאן. וְהַיְנוּ שֶׁאוֹתָם הָאֵלֶּה הַחוֹטְאִים וְגוֹרְמִים פֵּרוּד בָּעוֹלָמוֹת הָעֶלְיוֹנִים, עָנְשָׁם בַּחֶרֶב, וְזֶהוּ מַה שֶׁאָמַר הַכָּתוּב "חֶרֶב לַה' מָלְאָה דָם", וּלְאַחַר שֶׁהִסְתַּלְּקוּ הַמַּפְרִיעִים וְהַגּוֹרְמִים לַפֵּרוּד וּמִתְקָרְבִים הָעוֹלָמוֹת, מִתְלַבֵּשׁ בָּהֶם בְּחִינַת הוֹד וְהָדָר. נִמְצָא שֶׁהַחֶרֶב הַמַּעֲנִישָׁה הִיא חֵלֶק מֵהָעִנְיָן שֶׁל חִבּוּר הָעוֹלָמוֹת. וְזֶהוּ שֶׁאָמַר **וְחֶרֶב הוֹצֵאתָ מִתַּעְרָהּ** - הַיְנוּ שֶׁהַחֶרֶב לֹא תָּמִיד גְּלוּיָה, שֶׁבְּדֶרֶךְ כְּלָל נִמְצֵאת מְכֻסָּה [תַּעְרָהּ הַיְנוּ נִדְנָהּ כַּמְבֹאָר בַּכָּתוּב שְׁמוּאֵל א, נז, יא וּבַתַּרְגּוּם שָׁם], לְהוֹרוֹת שֶׁאֵין הַצַּדִּיקִים מִשְׁתַּמְּשִׁים בְּמִדַּת הַדִּין כָּל הַזְּמַן, אֶלָּא רַק כְּשֶׁצָּרִיךְ לְהַעֲנִישׁ לַחוֹטְאִים, שֶׁעַל יְדֵי זֶה יִתְקַדֵּשׁ שְׁמוֹ יִתְבָּרַךְ - עוֹשִׂים כֵּן. וְכֵן הָיְתָה הַנְהָגָתוֹ שֶׁל רַשְׁבִּ"י שֶׁהֶעֱנִישׁ לַחוֹטְאִים הַמַּפְרִידִים אֶת הָעוֹלָמוֹת הָעֶלְיוֹנִים בַּחֶרֶב, וְכַמְבֹאָר בַּגְּמָרָא בְּשַׁבָּת (שבת דף לג ע"ב - לד ע"א).

נֶגֶד צוֹרְרֶיךָ[21]:

21. יֵשׁ לְהִתְבּוֹנֵן בְּכַמָּה מַעֲשִׂיּוֹת שֶׁבָּהֶם רַשְׁבִּ"י הָיָה נִזְקָק לַמַּלְכוּת הָרוֹמִית, וְלֹא הִשְׁתַּמֵּשׁ בְּכֹחוֹ לְשַׁבְּרָם וּלְהַכְרִיתָם, אֶלָּא בַּהִשְׁתַּדְּלוּת הַטִּבְעִית, וּכְדֶגְמַת הַמַּעֲשֶׂה הַמּוּבָא בַּגְּמָרָא בְּשַׁבָּת (דף לג ע"ב), שֶׁהָלַךְ וְנֶחְבָּא בַּמְּעָרָה - וְלֹא הִתְפַּלֵּל שֶׁיָּמוּתוּ הָרוֹדְפִים אוֹתוֹ. וְכַיּוֹצֵא בָּזֶה בַּגְּמָרָא בִּמְעִילָה (דף יז עמוד ב), שֶׁבִּטֵּל אֶת הַגְּזֵרָה עַל יְדֵי הַשֵּׁד בֶּן תִּמַלְיוֹן, וְלֹא נָתַן עֵינָיו בְּמַלְכוּת רוֹמִית וְנִשְׂרְפָה. וּמִנֶּגֶד כְּלַפֵּי עַם יִשְׂרָאֵל מָצָאנוּ שֶׁהֶעֱנִישׁ אֶת הַחוֹטְאִים מִיָּד, וְכַמְבֹאָר בַּגְּמָרָא בְּשַׁבָּת (דף לג ע"ב - לד ע"א) בְּכַמָּה מַעֲשִׂיּוֹת. וּמַאי שְׁנָא? וְעוֹד יֶקְשֶׁה שֶׁכֵּן אוֹמֵר הַפַּיָּט **שָׁלַפְתָּ נֶגֶד צוֹרְרֶיךָ** - וַהֲלֹא צוֹרְרֵי רַשְׁבִּ"י הָיוּ הָרוֹמִיִּים וְאוֹתָם לֹא הֶעֱנִישׁ?

וְהִנֵּה עַל הַכָּתוּב "וְצָרַרְתִּי אֶת צֹרְרֶיךָ" (שמות כג, כב) תִּרְגֵּם אֶנְקְלוֹס וַאֲעִיק לְדַמְעִיקִין לָךְ. וּפֵרוּשׁוֹ שֶׁאָצִיק

לַמְּצִיקִים לְךָ. אֵלּוּ שֶׁעוֹשִׂים לְךָ מוּעָקָה אָעִיק עֲלֵיהֶם. הֲרֵי שֶׁצּוֹרְרֶיךָ הֵם מְעִיקֶיךָ, וְהַדָּבָר שֶׁמֵּעִיק הוּא בְּהַרְגָּשַׁת הַלֵּב. וְהַבּוֹטֵחַ בַּה' אֵין לוֹ דָּבָר שֶׁמֵּעִיק עָלָיו לַמְּרוֹת שֶׁהוּא אָפוּף צָרוֹת רַבּוֹת, שֶׁכֵּן כְּבָר אָמַר הַכָּתוּב "הַשְׁלֵךְ עַל ה' יְהָבְךָ וְהוּא יְכַלְכְּלֶךָ" (תהילים נה, כג), וּפֵרְשׁוּ חֲזַ"ל בְּרֹאשׁ הַשָּׁנָה (דף כו ע"ב), שֶׁיְּהָבְךָ הַיְנוּ מַשָּׂאֲךָ.

וְצֵא וּלְמַד מַה שֶּׁכָּתַב כַּיּוֹצֵא בָּזֶה בְּסֵפֶר אֲבִי עֶזְרִי עַל הָרַמְבָּ"ם (בהקדמה לספר נשים), וְזֶה לְשׁוֹנוֹ, בְּפָרָשַׁת וַיֵּלֶךְ (לא, יז) נֶאֱמַר, "וּמְצָאוּהוּ רָעוֹת רַבּוֹת וְצָרוֹת וְאָמַר בַּיּוֹם הַהוּא הֲלֹא עַל כִּי אֵין אֱלֹהַי בְּקִרְבִּי מְצָאוּנִי הָרָעוֹת הָאֵלֶּה". וְיֵשׁ לְדַקְדֵּק שֶׁמַּתְחִיל בְּרָעוֹת רַבּוֹת וְצָרוֹת וּמְסַיֵּם בְּרָעוֹת לְבַד, וְלֹא אָמַר מְצָאוּנוּ הָרָעוֹת וְהַצָּרוֹת הָאֵלֶּה? וּבֵאַרְתִּי שֶׁלְּפִי פְּשׁוּטוֹ רָעוֹת נִקְרָא גּוּף הָרָעָה, וְצָרוֹת הוּא מִלְּשׁוֹן צַר, וְאֶנְקְלוֹס מְתַרְגֵּם וְעָקָן הַיְנוּ שֶׁמֵּעִיק לְהָאָדָם, שֶׁלִּפְעָמִים שֶׁנִּמְצָא הָאָדָם בְּמַצָּב כָּזֶה שֶׁצַּר לוֹ וְהָעוֹלָם חָשַׁךְ בַּעֲדוֹ, וְנִשְׁבַּר רוּחוֹ בְּקִרְבּוֹ חוּץ מֵהַיִּסּוּרִין שֶׁיֵּשׁ לוֹ עַל יְדֵי גּוּף הָרָעָה, וְזֶה בָּא לוֹ לָאָדָם עַל יְדֵי חֹסֶר הָאֱמוּנָה וּבִטָּחוֹן בַּה' שְׁאֵין בְּקִרְבּוֹ, וְאָז הוּא עָשׁוּק וְרָצוּץ כָּל הַיָּמִים. אֲבָל מִי שֶׁיִּרְאַת ה' נָגַע בִּלְבָבוֹ וּמַאֲמִין בַּה' וּבְהַשְׁגָּחָתוֹ הַפְּרָטִית הַצָּרוֹת אֵינָן צָרוֹת וְאֵין מֵעִיק לוֹ וְאֵין מֵצַר לוֹ, וּכְמוֹ שֶׁאָמַר דָּוִד הַמֶּלֶךְ "גַּם כִּי אֵלֵךְ בְּגֵיא צַלְמָוֶת לֹא אִירָא רָע כִּי אַתָּה עִמָּדִי" (תהילים כג, ד), כִּי בַּכֹּל יִמְצָא מָנוֹחַ וְתַנְחוּמִין, וְקוֹיֵ ה' יַחֲלִיפוּ כֹחַ, וּמִשּׁוּם כָּךְ אַחֲרֵי שֶׁבָּאָה לוֹ הַהַכָּרָה לֵאמֹר עַל כִּי אֵין אֱלֹהַי בְּקִרְבִּי, בָּטְלוּ מִמֵּילָא הַצָּרוֹת וְרַק הָרָעוֹת הֵן רָעוֹת, וְעַל כֵּן אָמַר מְצָאוּנִי הָרָעוֹת הָאֵלֶּה וְכוּ', עַד כָּאן לְשׁוֹנוֹ. וּלְפִי זֶה יְבֹאַר שֶׁהַצּוֹרְרֶיךָ הָאֲמִתִּיִּים הַיְנוּ הַמְּעִיקִים שֶׁל רַשְׁבִּ"י לֹא הָיוּ הָרוֹמִיִּים אוֹ כָּל אֻמָּה וְלָשׁוֹן אַחֶרֶת, אֶלָּא אַךְ וְרַק הַחוֹטְאִים שֶׁצִּעֲרוּ אֶת הקב"ה הֵם הֵעִיקוּ עַל רַשְׁבִּ"י, וְלָכֵן הוּא נִלְחָם בָּהֶם וּכְנֶגְדָּם שָׁלַף אֶת הַחֶרֶב, אַךְ כְּלַפֵּי הָרוֹמִיִּים לֹא טָרַח לְהִשְׁתַּמֵּשׁ בְּכֹחַ הַחֶרֶב הַקְּדוֹשָׁה וּמִדַּת הַדִּין.

וּמַה נָּאָה וּמַה יָּאָה שֶׁבְּמִדְרַשׁ רַבָּה (במדבר וילנא פרשת פינחס פרשה כא אות ד), רַבִּי שִׁמְעוֹן הוּא בַּעַל הַמִּימְרָא הָאוֹמֵר, שֶׁהַמַּחֲטִיא אֶת הָאָדָם יוֹתֵר מִן הַהוֹרְגוֹ שֶׁהַהוֹרֵג הוֹרֵג בָּעוֹלָם הַזֶּה וְיֵשׁ לוֹ חֵלֶק לָעוֹלָם הַבָּא, וְהַמַּחֲטִיא הוֹרְגוֹ בָּעוֹלָם הַזֶּה וּבָעוֹלָם הַבָּא. עַד כָּאן. וּלְהוֹרוֹת שֶׁהֵם הַצּוֹרְרִים הָאֲמִתִּיִּים. וּכְמוֹ שֶׁהַתּוֹרָה אָמְרָה עַל הַמִּדְיָנִים

"צָרוֹר אֶת הַמִּדְיָנִים וְהַכִּיתֵם אוֹתָם. כִּי צֹרְרִים הֵם לָכֶם בְּנִכְלֵיהֶם אֲשֶׁר נִכְּלוּ לָכֶם עַל דְּבַר פְּעוֹר וְעַל דְּבַר כָּזְבִּי בַת נְשִׂיא מִדְיָן אֲחֹתָם הַמֻּכָּה בְּיוֹם הַמַּגֵּפָה עַל דְּבַר פְּעוֹר" (במדבר כה יז - יח), וְגַם שָׁם תִּרְגֵּם אֻנְקְלוֹס צָרוֹר אָעִיק - תָּצִיק. שֶׁמַּה שֶׁהִכְשִׁילוּ אֶת יִשְׂרָאֵל זֶה הַדָּבָר הַמֵּעִיק בְּיוֹתֵר, וְלָכֵן מִדָּה כְּנֶגֶד מִדָּה צָרִיךְ לְהָעִיק עֲלֵיהֶם.

22. יְבֹאַר עַל פִּי מַה שֶּׁאָמְרוּ בַּחֲגִיגָה (דף יד ע"ב) שֶׁאָמַר לָהֶם רַבִּי עֲקִיבָא כְּשֶׁתַּגִּיעוּ לִמְקוֹם אַבְנֵי שַׁיִשׁ וְכוּ'. וּמְפֹרָשׁ בַּזֹּהַר הַקָּדוֹשׁ (פרשת בראשית דף כו ע"ב) וּבְתִקּוּנִים (תיקון מ), דְּהוּא סוֹד שְׁבִירַת הַלּוּחוֹת. עַיֵּן שָׁם. וְרַשְׁבַּ"י הֵגַם שֶׁלֹּא מְבֹאָר שֶׁנִּכְנַס לַפַּרְדֵּס כַּמְבֹאָר עַל הַתַּנָּאִים הַקְּדוּמִים בַּגְּמָרָא שָׁם, מִכָּל מָקוֹם בֵּאֵר בְּחָכְמָתוֹ אֶת סוֹד שְׁבִירַת הַלּוּחוֹת שֶׁהֵם מְקוֹם אַבְנֵי שַׁיִשׁ, וְהִגִּיעַ לַבֵּאוּר הָאֲמִתִּי בָּעִנְיָן וַהֲרֵי הוּא כְּנִכְנָס לַפַּרְדֵּס בְּשָׁלוֹם וְיָצָא בְּשָׁלוֹם.

23. מָצָאנוּ שֶׁהִמְשִׁיל הַכָּתוּב אֶת הקב"ה לְאַרְיֵה, וְכַכָּתוּב "אַחֲרֵי ה' יֵלְכוּ כְּאַרְיֵה יִשְׁאָג" (הושע יא, י), וְכֵן מִבֹּאָר בַּגְּמָרָא בְּחֻלִּין (דף נט ע"ב), וְכֵן לַיִשׁ הוּא אֶחָד מִשִּׁשָּׁה שְׁמוֹתָיו שֶׁל הָאַרְיֵה כַּמְבֹאָר בְּסַנְהֶדְרִין (דף צה ע"א). וּבַזֹּהַר הַקָּדוֹשׁ (פרשת נח דף סג ע"א), אִיתָא שֶׁיֵּשׁ ב' בְּחִינוֹת לַיְסוֹד הַנִּקְרָא לַיִשׁ - "לַיִשׁ אֹבֵד" (איוב ד, יא), כְּשֶׁלֹּא מַשְׁפִּיעַ לַמַּלְכוּת, וְ"לַיִשׁ גִּבּוֹר" (משלי ל, ל) כְּשֶׁמַּשְׁפִּיעַ. וּלְכָךְ הִקְדִּים וְאָמַר הִגַּעְתָּ לִפְנֵי אַרְיֵה לַיִשׁ, שֶׁהָאַרְיֵה הוּא כִּנּוּי לְחֹזֶק וְעוֹלֶה בְּגִימַטְרִיָּא גְּבוּרָה, לְהוֹרוֹת שֶׁהַלַּיִשׁ כָּאן הוּא "לַיִשׁ גִּבּוֹר", וְהַיְנוּ שֶׁרַשְׁבַּ"י עַל יְדֵי תּוֹרָתוֹ הִגְבִּיר אֶת הַשֶּׁפַע שֶׁבְּמִדַּת הַיְסוֹד שֶׁיּוּכַל לְהַשְׁפִּיעַ לַמַּלְכוּת. וְרָמַז כֵּן דַּוְקָא בְּתֵבַת לַיִשׁ הָעוֹלָה בְּגִימַטְרִיָּא כְּשֵׁם הוי"ה וְשֵׁם שד"י. וְעַיֵּן עוֹד בְּמַה שֶׁיִּתְבָּאֵר לְקַמָּן עַל הַמִּלִּים **שָׁם** קָנִיתָ.

בַּר יוֹחַאי, לִמְקוֹם אַבְנֵי שַׁיִשׁ[22], הִגַּעְתָּ לִפְנֵי אַרְיֵה לַיִשׁ[23],

אִי נַמִּי יֵשׁ לְפָרֵשׁ דְּהַאי שֶׁבַח עַל רַשְׁבַּ"י קָאֵי שֶׁהִגִּיעַ לְדַרְגַּת אַרְיֵה גִּימַטְרִיָּא גְּבוּרָה שֶׁהִיא מִדָּתוֹ. וְהוֹסִיף לוֹמַר אַרְיֵה לַיִשׁ וּמְבֹאָר בְּאָבוֹת דְּרַבִּי נָתָן (פרק מג ד"ה ז' שמות), שֶׁנִּקְרָא שֶׁהַכֹּל נַעֲשָׂה בְּפִיו כְּמוֹ בְּצֵק לִישָׁה. עַיֵּן שָׁם. הַיְנוּ שֶׁכֹּחַ פִּיו גָּדוֹל מְאֹד וּבְכֹחוֹ לְאַבֵּד

גַּם גְּלַת כּוֹתֶרֶת[24] עַל עַיִשׁ[25], תְּשׁוּרִי[26] וּמִי

כָּל דָּבָר. וְהִנֵּה מָצָאנוּ שֶׁחֲבֵרָיו שֶׁל רַשְׁבִּ"י הָיוּ יְרֵאִים מִמֶּנּוּ הֲגַם שֶׁהָיוּ גַּם הֵם אֲרָיוֹת בַּתּוֹרָה, מַה שֶּׁלֹּא מָצָאנוּ כְּמְעַט בִּשְׁאָר הַתַּנָּאִים וְכִדְאִיתָא בִּמְעִילָה (דף יז ע"ב), וְזֶהוּ אַרְיֵה לַיִשׁ, שֶׁחָשְׁשׁוּ מִפִּיו הַקָּדוֹשׁ שֶׁל רַשְׁבִּ"י שֶׁבְּכֹחַ פִּיו יָכוֹל לְאַבֵּד הַכֹּל. וְכֵן מְבֹאָר בַּזֹּהַר הַקָּדוֹשׁ (פרשת שמות דף טו ע"א) אָמַר ר' שִׁמְעוֹן בֶּן גַּמְלִיאֵל: ר' שִׁמְעוֹן בֶּן יוֹחָאי אַרְיָא, וְרַבִּי אֶלְעָזָר בְּרֵהּ אַרְיָא, וְלָאו ר' שִׁמְעוֹן כִּשְׁאָר אַרְיָוָתָא, עֲלֵהּ כְּתִיב "אַרְיֵה שָׁאָג מִי לֹא יִירָא וְגוֹ'" (עמוס ג, ח), וּמָה עָלְמִין דִּלְעֵלָּא מִזְדַּעְזְעִין מִנֵּהּ אֵנָן עַל אַחַת כַּמָּה וְכַמָּה, גַּבְרָא דְּלָא גָּזַר תַּעֲנִיתָא לְעָלְמִין עַל מַה דְּשָׁאִיל וּבָעֵי אֶלָּא הוּא גּוֹזֵר וְקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא מְקַיֵּם קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא גּוֹזֵר וְאִיהוּ מְבַטֵּל וְהַיְנוּ דִּתְנָן מַאי דִּכְתִיב "מוֹשֵׁל בָּאָדָם צַדִּיק מוֹשֵׁל יִרְאַת אֱלֹהִים" (שמואל ב, כג). עַד כָּאן.

24. הוּא לְשׁוֹן הַכָּתוּב בִּמְלָכִים (א, ז, מא), וְהוּא לְשׁוֹן קִשּׁוּט. וְעַיֵּן בְּמַה שֶּׁיִּבֹּאַר בָּזֶה לְקַמָּן.

25. עַיִשׁ הוּא אֶחָד מִכּוֹכְבֵי הַשָּׁמַיִם. וְדָרְשׁוּ חֲזַ"ל בִּבְרָכוֹת (דף נח ע"ב - נט ע"א) שֶׁכּוֹכַב הָעַיִשׁ חָסֵר וּמְבַקֵּשׁ אֶת הַכּוֹכָבִים שֶׁנֶּחְסְרוּ מִמֶּנּוּ, שֶׁכֵּן בְּשָׁעָה שֶׁהַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא בִּקֵּשׁ לְהָבִיא מַבּוּל לָעוֹלָם, נָטַל שְׁנֵי כּוֹכָבִים מִכִּימָה וְהֵבִיא מַבּוּל לָעוֹלָם, וּכְשֶׁבִּקֵּשׁ לְסָתְמָהּ - נָטַל שְׁנֵי כּוֹכָבִים מֵעַיִשׁ וּסְתָמָהּ. עַד כָּאן. וְרַשִׁ"י בְּאִיּוֹב (פרק לח פסוק לב) כָּתַב מִשֵּׁם הַמִּדְרָשׁ עַל הַפָּסוּק וְעַיִשׁ עַל בָּנֶיהָ תַּנְחֵם, וְעַיִשׁ - כּוֹכָב גָּדוֹל שֶׁבְּכִימָה וְהַרְבֵּה כּוֹכָבִים קְבוּעִים בּוֹ וְנָטַל שְׁנֵי כּוֹכָבִים מִמֶּנָּה לִפְתֹּחַ אֲרֻבּוֹת הַמַּבּוּל וְנִבְקְעוּ בְּמַזַּל טָלֶה וְעָתִיד הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא לְהַחֲזִירָם לָהּ]. וּמְבֹאָר בְּמִדְרַשׁ תְּהִלִּים (בובר מזמור לו פסוק ח), שֶׁהַקֶּשֶׁת לֹא נִרְאֵתָה בְּיָמָיו, שֶׁלֹּא הָיָה חֲשָׁשׁ שֶׁיָּבֹא מַבּוּל לְעוֹלָם בְּדוֹרוֹ שֶׁל רַשְׁבִּ"י. וְעַל כֵּן זָכַר הַפַּיָּט בִּלְשׁוֹנוֹ הַפִּיּוּטִית שֶׁהָעַיִשׁ עֲשָׂאוֹ כְּכֶתֶר וְקִשּׁוּט, שֶׁבִּזְכוּת רַשְׁבִּ"י לֹא חָשַׁשׁ שֶׁיִּטְּלוּ מִמֶּנּוּ עוֹד כּוֹכָבִים.

26. בְּרֹב הַדְּפוּסִים שֶׁמָּצָאתִי כָּתְבוּ כֵּן בִּלְשׁוֹן נְקֵבָה, וְהַיְנוּ שֶׁמְּדַבֵּר עַל עֵינוֹ שֶׁל רַשְׁבִּ"י הָרוֹאָה וְצוֹפָה לְמֵרָחוֹק וּכְמוֹ שֶׁיִּתְבָּאֵר לְקַמָּן. וְרָמַז לָזֶה שֶׁתֵּבַת **תָּשׁוּרִי** עוֹלָה בְּגִימַטְרִיָּא **רַבִּי שִׁמְעוֹן בַּר יוֹחַאי** עִם הַכּוֹלֵל. וְאָמְנָם בְּכָל

סִדּוּרֵי הַתֵּימָנִים תִּכְלַאל הֶדְפַּס תָּשׁוּר לְשׁוֹן זָכָר [וְהוּא נַמִּי בְּגִימַטְרִיָּא רַב שִׁמְעוֹן בַּר יוֹחָאי עִם הַכּוֹלֵל].

27. תָּשׁוּר הוּא לְשׁוֹן רְאִיָּה וּכְמַאֲמַר הַכָּתוּב "תָּשׁוּרִי מֵרֹאשׁ אֲמָנָה" (שיר השירים ד, ח) וּפֵרֵשׁ רַשִׁ"י שֶׁהוּא לְשׁוֹן רְאִיָּה. וּמְשַׁבֵּחַ הַפַּיָּט שֶׁרַשְׁבִּ"י רָאָה בְּעֵינֵי קָדְשׁוֹ וְרוּחוֹ אֶת כָּל הָעוֹלָם, וּבְשָׁעָה שֶׁהָיָה עוֹסֵק בְּסוֹדוֹת הַתּוֹרָה הָיוּ פָּנָיו מְאִירִים כַּשֶּׁמֶשׁ, כַּמְבֹאָר בַּזֹּהַר הַקָּדוֹשׁ (פרשת שמות דף טו ע"א) וְלֹא הָיָה אֶפְשָׁר לְהִסְתַּכֵּל בְּפָנָיו, דְּמִי יוּכַל לְהִסְתַּכֵּל עַל הַשֶּׁמֶשׁ [עיין חולין דף ס ע"א]. וְגַם בָּזֶה נִדְמָה לְמֹשֶׁה רַבֵּנוּ בְּקֵרוּן וְהֶאָרַת עוֹר הַפָּנִים [עיין בשמות לד, כט - ל] וְכֵיוָן שֶׁהָיָה בּוֹ נִיצוֹץ שֶׁל מֹשֶׁה רַבֵּנוּ וְכָאָמוּר, זָכָה לְכַמָּה מִמַּעֲלוֹתָיו.

28. רַשְׁבִּ"י בְּסוֹדוֹתָיו גִּלָּה אֶת קֹדֶשׁ הַקֳּדָשִׁים שֶׁאֵלָיו לֹא יָכוֹל כָּל אָדָם לְהִכָּנֵס, לָכֵן כַּמָּה פְּעָמִים בַּזֹּהַר הַקָּדוֹשׁ כּוֹתֵב רַשְׁבִּ"י אוֹי לִי אִם אוֹמַר וְאוֹי לִי אִם לֹא אוֹמַר [עיין בזוהר הקדוש בהקדמה דף יא ע"ב, ובפרשת פיקודי דף רנז ע"ב, ובפרשת אחרי מות דף עד ע"ב, ובאדרא רבא פרשת נשא דף קכז ע"ב]. וְהַסִּבָּה שֶׁהִשְׁוָה אֶת סוֹדוֹת הַתּוֹרָה לְקֹדֶשׁ הַקֳּדָשִׁים, וּכְמוֹ שֶׁבְּקֹדֶשׁ הַקֳּדָשִׁים אִם הָיָה הַכֹּהֵן הַגָּדוֹל כְּשֶׁנִּכְנַס לְשָׁם מַסִּיחַ אֶת הַדַּעַת מִתְחַיֵּב בְּנַפְשׁוֹ, כֵּן בְּסוֹדוֹת הַתּוֹרָה, מִי שֶׁמַּסִּיחַ אֶת הַדַּעַת וּמַגְשִׁים אוֹתָם מִתְחַיֵּב בְּנַפְשׁוֹ, שֶׁכֵּן לַמְּרוֹת שֶׁהַזֹּהַר הַקָּדוֹשׁ וּשְׁאָר סִפְרֵי הַמְּקֻבָּלִים מְלֵאִים בְּפַרְצוּפִים וּיְצִירוֹת חָלִילָה מִלַּחְשֹׁב שֶׁיֵּשׁ לַקב"ה גּוּף וּדְמוּת הַגּוּף, וּכְבָר הִזְהִירוּ עַל זֶה כָּל לוֹמְדֵי הַקַּבָּלָה. וּכְמוֹ שֶׁכָּתַב בַּעַל הַסֻּלָּם בַּהַקְדָּמָה לְתַלְמוּד עֶשֶׂר הַסְּפִירוֹת (אות קנו) וְזֶה לְשׁוֹנוֹ, תְּנַאי חָמוּר יֵשׁ בְּעֵת הָעֵסֶק בְּחָכְמָה זֹאת, שֶׁלֹּא יַגְשִׁימוּ הַדְּבָרִים בְּעִנְיָנִים מְדֻמִּים וְגַשְׁמִיִּים, שֶׁעוֹבְרִים בָּזֶה עַל "לֹא תַעֲשֶׂה לְךָ פֶסֶל וְכָל תְּמוּנָה" (שמות כ, ד), חָלִילָה, כִּי אָז, אַדְּרַבָּה מְקַבְּלִים נֶזֶק בִּמְקוֹם תּוֹעֶלֶת. וְהַגָּאוֹן הַקָּדוֹשׁ הָרַאי"ה קוּק זַצַ"ל בְּאִגְּרוֹתָיו (חלק א אות קסב) כָּתַב, נִבְהַלְתִּי לִרְאוֹת אֵיךְ צִיְּרוּ צוּרָה גַּשְׁמִית לַמֻּשָּׂג "אָדָם קַדְמוֹן" שֶׁל הַקַּבָּלָה, שֶׁהוּא רַק מֻשָּׂג מֻטְפִּיזִי עַל דֶּרֶךְ הַשֵּׂכֶל הָאֱלֹקִי וְחָלִילָה

יְשׁוּרֶךָ[27]:
בַּר יוֹחָאי, בְּקֹדֶשׁ הַקֳּדָשִׁים[28], קַו יָרוֹק

לְהַרְשׁוֹת לְעַצְמֵנוּ לְהַגְשִׁים מְשָׁגִים קְדוֹשִׁים כָּאֵלֶּה, אֲפִלּוּ בְּדֶרֶךְ לִמּוּד.

מְחַדֵּשׁ חֲדָשִׁים[29],

29. אָמְרוּ חֲז"ל בַּגְּמָרָא בַּחֲגִיגָה (דף יב ע"א) קוֹ יָרֹק הַמַּקִּיף אֶת כָּל הָעוֹלָם, וּמָצָאתִי לְהַגָּאוֹן ר' יִשְׂרָאֵל הוֹפְשְׁטֵיין (הַ'מַּגִּיד' מִקּוֹז'נִיץ) זַצַ"ל בְּסִפְרוֹ עֲבוֹדַת יִשְׂרָאֵל (במדבר פרשת בלק) שֶׁכָּתַב בְּבֵאוּר הָעִנְיָן, כִּי עִנְיַן הַקָּו הוּא הַתְחָלַת צוּרַת כָּל דָּבָר, כִּי רֵאשִׁית לוֹ הִיא הַנְּקֻדָּה הַנִּקְרָא י' שֶׁהוּא כְּמוֹ גֹּלֶם, רָצָה לוֹמַר בִּתְחִלַּת תַּבְנִית כָּל דָּבָר צָבַע וְצִיֵּר צִיּוּרִין, וְאַחַר כָּךְ מִתְפַּשֵּׁט אוֹ לָאֹרֶךְ אוֹ לָרֹחַב וְהוּא עִנְיַן הַקָּו וְהִתְפַּשְׁטוּת. וְהִנֵּה אָמְרוּ זַ"ל (בראשית רבה א, ד) כִּי יִשְׂרָאֵל עָלוּ בְּמַחֲשָׁבָה וּבִשְׁבִיל עוֹשֵׂי רְצוֹנוֹ נִבְרָא הָעוֹלָם, פֵּרוּשׁ שֶׁכֻּלָּם בְּחָכְמָה עָשִׂיתָ (תהלים קד, כד) הִיא הַיּו"ד, שֶׁהָיָה עַל שֵׁם הַמַּחֲשָׁבָה נֶאֱמַר. וְחָכְמָה גִּימַטְרִיָּא גֹּלֶם, שֶׁהוּא הִתְגַּבְּלוּת הָרִאשׁוֹן מֵאֵין סוֹף שֶׁהִשְׁתַּלְשֵׁל לִבְחִינַת חָכְמָה וּלְמַחֲשָׁבָה לִבְרֹא עוֹלָם, וְאַחַר כָּךְ בָּא לִבְינָה הַמְצַיֵּר צִיּוּרִין, וְכָל עִנְיַן הַמַּחֲשָׁבָה הָיְתָה בִּשְׁבִיל הָאָבוֹת וְהָאִמָּהוֹת יְסוֹדֵי עוֹלָם שֶׁעָשׂוּ רְצוֹן קוֹנָם, אַבְרָהָם בִּבְחִינַת אַהֲבָה, יִצְחָק בְּפַחַד, וְיַעֲקֹב כָּלוּל מִכֻּלָּם, וְהוּא עַמּוּדָא דְּאֶמְצָעִיתָא. וְהִנֵּה מַרְאֶה יָרֹק הוּא מְעֹרָב מִן הַלָּבָן וְהָאָדֹם, כִּי אֵין לְךָ מַרְאֵה עַצְמִיּוּת רַק הַלָּבָן אוֹ הָאָדֹם, וְהַאי שָׁחֹר אָדֹם הוּא כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ זַ"ל בְּנִדָּה (דף לג ע"ב). וּמַרְאֶה יָרֹק הוּא לְפִי הִתְעָרְבוּת סַמְמָנֵי הַצַּבָּעִים כַּנּוֹדָע לְכָל יוֹדֵעַ בְּטִיב הַצֶּבַע: וּמִן הַמָּשָׁל יוּבַן הַנִּמְשָׁל, כִּי בְּחִינַת יִשְׂרָאֵל וְהוּא הָעַמּוּדָא דְּאֶמְצָעִיתָא מֻרְכָּב מִן אַהֲבָה וָפַחַד, הוּא קָו יָרֹק הַמַּקִּיף אֶת כָּל הָעוֹלָם בְּמַחֲשָׁבָה דַּקָּה שֶׁהִבִּיט וְהִשְׁתַּעְשַׁע בַּעֲבוֹדַת יִשְׂרָאֵל וּבִשְׁבִיל עוֹשֵׂי רְצוֹנוֹ נִבְרָא הָעוֹלָם. עַד כָּאן דְּבָרָיו. נִמְצֵאנוּ לְמֵדִים בִּדְבָרָיו שֶׁקָּו יָרֹק הוּא מָשָׁל מֶשֶׁל לַמַּחֲשָׁבָה הַדַּקָּה שֶׁהִבִּיט הקב"ה וְהִשְׁתַּעְשַׁע בִּשְׁלֵמוּת הַנְהָגַת צַדִּיקֵי יִשְׂרָאֵל שֶׁבִּשְׁבִילָם נִבְרָא הָעוֹלָם. וּמֵעַתָּה זֶה מַה שֶּׁאָמַר הַפַּיָּט וְרָמַז בְּאָמְרוֹ קָו יָרֹק הֵינוּ שֶׁרַשְׁבַּ"י הָיָה בִּכְלַל הַמַּחֲשָׁבָה הָעֶלְיוֹנָה שֶׁהִשְׁתַּעְשַׁע בָּהּ הַבּוֹרֵא בָּרוּךְ הוּא קֹדֶם שֶׁנִּבְרָא הָעוֹלָם.

וּמֵאַחַר שֶׁהקב"ה רָאָה אֶת מַעֲשֵׂה הַצַּדִּיקִים בָּרָא אֶת הָעוֹלָם, וּכְדֵי לִבְרֹא אֶת הָעוֹלָם הָיָה צָרִיךְ הקב"ה לְיַצֵּר מָשָׁג שֶׁל זְמַן בִּשְׁבִיל עַם יִשְׂרָאֵל, שֶׁכֵּן הַרְבֵּה מִצְוֹת שֶׁבַּתּוֹרָה תְּלוּיוֹת

בַּזְּמַן וּבְחָדְשֵׁי הַשָּׁנָה שֶׁלֹּא יִתָּכְנוּ לְלֹא מְצִיאוּת שֶׁל זְמַן וּבִכְלַל זֶה כָּל מִצְוֹת עֲשֵׂה שֶׁהַזְּמַן גְּרָמָן. וְהַיְנוּ בְּחִינַת מַה שֶׁאָמְרוּ בַּזֹּהַר הַקָּדוֹשׁ (פרשת תרומה דף קסא ע"א) קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא אִסְתַּכַּל בְּאוֹרַיְתָא וּבְרָא עָלְמָא, שֶׁמֵּאַחַר שֶׁבַּתּוֹרָה מְבֹאָר שֶׁיֵּשׁ מְצִיאוּת שֶׁל זְמַנִּים עַל פִּי קִיּוּם מִצְוֹתֶיהָ, עַל פִּי זֶה בָּרָא הקב"ה אֶת מְצִיאוּת הַזְּמַן שֶׁקָּדְמָה לָעוֹלָם. וְזֶהוּ מַה שֶׁאָמְרוּ חֲז"ל בְּרֹאשׁ הַשָּׁנָה (דף יא ע"א), בִּתְשָׁרֵי אוֹ בְּנִיסָן נִבְרָא הָעוֹלָם, וְהַיְנוּ שֶׁמְּצִיאוּת הַזְּמַן נוֹצְרָה קֹדֶם מְצִיאוּת הָעוֹלָם, וּבִכְלַל זֶה גַּם מְצִיאוּת הֶחָדָשִׁים, וְסֵדֶר חִדּוּשָׁהּ שֶׁל הַלְּבָנָה. וְזֶהוּ שֶׁאָמַר **קָו יָרֹק** - הַיְנוּ הַמַּחֲשָׁבָה שֶׁהַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא רָאָה אֶת מַעֲשֵׂה הַצַּדִּיקִים, **מְחַדֵּשׁ חֳדָשִׁים** - בְּאוֹתָהּ הָעֵת בָּרָא אֶת חִדּוּשׁ הֶחָדָשִׁים, וְהָיָה זֶה קֹדֶם מְצִיאוּת הָעוֹלָם.

30. הִנֵּה בִּכְלַל מְצִיאוּת הַזְּמַן כְּלוּלִים גַּם חִדּוּשׁ הַמִּסְפָּרִים, שֶׁכֵּן הַזְּמַן וְסֵדֶר הַמִּסְפָּרִים מִשְׁתַּלְּבִים יַחַד, וְזֶהוּ שֶׁאָמַר הַכָּתוּב "וַיְהִי עֶרֶב וַיְהִי בֹּקֶר יוֹם אֶחָד" (בראשית א, ה), שֶׁהִתְחַדֵּשׁ בּוֹ מְצִיאוּת שֶׁל זְמַן וְשֶׁל מִסְפָּר יַחַד.

שֶׁבַע שַׁבָּתוֹת סוֹד חֲמִישִׁים[30], קֶשֶׁרֶת

וּמְצִיאוּת הַזְּמַן וְהַמִּסְפָּר שַׁיָּכִים עַד מְאֹד לַבְּחִינוֹת הָרוּחָנִיּוֹת, שֶׁכֵּן יֵשׁ נ' שַׁעֲרֵי טֻמְאָה וּכְנֶגְדָּם נ' שַׁעֲרֵי קְדֻשָּׁה, וּמְצִיאוּת הַסָּפִר הִנִּזְכָּר הִתְחַדֵּשׁ לְאַחַר שֶׁיָּצַר וּבָרָא הקב"ה אֶת הַמֶּשֶׁג שֶׁל זְמַן וּמִסְפָּר.

וּמֵעַתָּה זֶהוּ אָמְרוֹ **שֶׁבַע שַׁבָּתוֹת סוֹד חֲמִשִּׁים** - שֶׁכְּבָר מְפֹרָשׁ בַּזֹּהַר הַקָּדוֹשׁ (פרשת אמור דף צז ע"א), שֶׁמִּצְוַת סְפִירַת הָעֹמֶר שֶׁאָנוּ סוֹפְרִים שִׁבְעָה שָׁבוּעוֹת, הִיא כְּנֶגֶד מִצְוַת הַנִּדָּה הַסּוֹפֶרֶת שִׁבְעָה יָמִים וְנִטְהֶרֶת לְבַעְלָהּ, וְכָךְ עַם יִשְׂרָאֵל הוֹלֵךְ וְנִטְהָר לִפְנֵי ה' עַד חַג הַשָּׁבוּעוֹת שֶׁהוּא כִּבְיָכוֹל יוֹם הַחֻפָּה וּבִבְחִינַת "הֵבִיאַנִי הַמֶּלֶךְ חֲדָרָיו" (שיר השירים א, ד), וְאִלּוּ לֹא בָּרָא הקב"ה מֶשֶׁג שֶׁל מִסְפָּרִים, לֹא הָיוּ גַּם נ' שַׁעֲרֵי קְדֻשָּׁה, שֶׁהֵם תַּכְלִית הַקְּדֻשָּׁה וּכְנֶגֶד יוֹם הַחֲמִשִּׁים בַּסְּפִירָה שֶׁהוּא חַג הַשָּׁבוּעוֹת.

וְיָדוּעַ מַה שֶׁכָּתַב רַבֵּנוּ הָאַר"י בְּסֵפֶר הַגִּלְגּוּלִים (פרק מא), וְכֵן הֵבִיא מִשְׁמוֹ הָרַב חִיד"א בְּסִפְרוֹ חוֹמַת אֲנָךְ (ויקרא פרק א פסוק א אות ב), שֶׁרַבִּי עֲקִיבָא הִגִּיעַ לְשַׁעַר הַחֲמִשִּׁים בַּקְּדֻשָּׁה, מַה שֶּׁלֹּא הִגִּיעַ אֲפִלּוּ מֹשֶׁה רַבֵּנוּ. [וְעַיֵּן עוֹד בָּזֶה בְּסֵפֶר מְגַלֶּה עֲמֻקוֹת (ברנ"ב

אופנים על הפסוק ואתחנן אל ה׳׳ באופן ה׳׳ב). וְאֵין כָּאן מָקוֹם לְהַאֲרִיךְ] וְנִרְאֶה שֶׁגַּם רַשְׁבַּ״י תַּלְמִידוֹ הִגִּיעַ לְדַרְגָּה זוֹ שֶׁכֵּן אָמְרוּ בַּגְּמָרָא בְּגִטִּין (דף סז ע״א), אָמַר רַבִּי שִׁמְעוֹן לְתַלְמִידָיו: בָּנַי, שְׁנוּ מִדּוֹתַי, שֶׁמִּדּוֹתַי תְּרוּמוֹת מִתְּרוּמוֹת מִדּוֹתָיו שֶׁל רַבִּי עֲקִיבָא. [וְעַיֵּן עוֹד בְּשׁוּ״ת חָכָם צְבִי (סימן י) שֶׁכָּתַב, דִּכְלַפֵּי שֶׁאָמַר לָהֶם רַבִּי שִׁמְעוֹן לְתַלְמִידָיו בָּנַי שְׁנוּ מִדּוֹתַי שֶׁמִּדּוֹתַי תְּרוּמוֹת מִתְּרוּמוֹת מִדּוֹתָיו שֶׁל רַבִּי עֲקִיבָא אִם כֵּן הֵיכָא שֶׁלֹּא נֶחְלְקוּ עַל רַבִּי שִׁמְעוֹן אֶחָד מֵחֲבֵרָיו כְּגוֹן רַבִּי יוֹסֵי וְרַבִּי יְהוּדָה - שֶׁבָּהֶם הַכְּלָל דַּהֲלָכָה כְּדִבְרֵיהֶם כַּמְבֹאָר בַּיְּרוּשַׁלְמִי תְּרוּמוֹת (פ״ג הלכה א) רַבִּי שִׁמְעוֹן וְרַבִּי יְהוּדָה הֲלָכָה כְּרַבִּי יְהוּדָה, שֶׁהֵם גַּם כֵּן תַּלְמִידָיו שֶׁל רַבִּי עֲקִיבָא, יֵשׁ לוֹמַר דַּהֲלָכָה כְּמוֹתוֹ נֶגֶד רַבִּי אֱלִיעֶזֶר בֶּן יַעֲקֹב, שֶׁהֲרֵי בְּוַדַּאי דִּבְרֵי רַבִּי שִׁמְעוֹן דִּבְרֵי רַבִּי עֲקִיבָא הֵם וַהֲלָכָה כְּמוֹתוֹ נֶגֶד רַבִּי אֱלִיעֶזֶר בֶּן יַעֲקֹב]. וְנִרְמָז בָּזֶה שֶׁאָמַר לְשׁוֹן תְּרוּמָה דְּמִדַּת הַתְּרוּמָה שֶׁבְּכָל אָדָם הַבֵּינוֹנִית הִיא אֶחָד מֵחֲמִשִּׁים כַּמְבֹאָר בִּכְתֻבּוֹת (דף צט ע״ב), וְיִרְמֹז עַל הַחֵלֶק הָאֶחָד שֶׁהָיָה חָסֵר אֵצֶל מֹשֶׁה רַבֵּנוּ מֵחֲמִשִּׁים שַׁעֲרֵי בִינָה, וְזֶהוּ מַה שֶּׁאָמַר הַכָּתוּב ״וַתְּחַסְּרֵהוּ מְּעַט מֵאֱלֹקִים״ וְכַמְבֹאָר בְּרֹאשׁ הַשָּׁנָה (דף כא ע״ב), עַיֵּן שָׁם. וְרַשְׁבַּ״י זָכָה לְהַגִּיעַ לְמַעֲלָה עֶלְיוֹנָה זוֹ מֵרַבּוֹ רַבִּי עֲקִיבָא. וְזֶהוּ שֶׁרָמַז כָּאן בְּדָרֶךְ הַהַשְׁאָלָה עַל מִצְוַת סְפִירַת הָעֹמֶר וְעַל דַּרְגַּת הַתַּנָּא הַקָּדוֹשׁ רַשְׁבַּ״י בְּאָמְרוֹ **שֶׁבַע שַׁבָּתוֹת סוֹד חֲמִשִּׁים**, שֶׁהוּא סוֹד שַׁעַר הַחֲמִשִּׁים, הַקְּדֻשָּׁה הָעֶלְיוֹנָה שֶׁאֶפְשָׁר לְהַגִּיעַ אֵלֶיהָ.

קִשְׁרֵי שי״ן קְשָׁרֶיךָ[31]:

31. כָּאן רוֹמֵז עַל סוֹד קֶשֶׁר שֶׁל תְּפִלִּין שֶׁהוּא סוֹד הַחֲמִשִּׁים שֶׁזָּכָה לְהַגִּיעַ אֵלָיו רַבִּי עֲקִיבָא, מַה שֶּׁלֹּא זָכָה מֹשֶׁה רַבֵּנוּ, וְכַמְבֹאָר בְּמִדְרַשׁ רַבָּה (במדבר פרשה יד אות י), עַל הַפָּסוּק ״וְכָל יְקָר רָאֲתָה עֵינוֹ״ (איוב כח, י), דְּבָרִים שֶׁלֹּא נִגְלוּ לְמֹשֶׁה נִגְלוּ לְרַבִּי עֲקִיבָא וְלַחֲבֵרָיו. וּפֵרַשׁ שָׁם בַּיְּדֵי מֹשֶׁה, כִּי ״יְקָר״ אָמְרוּ חֲזַ״ל בִּמְגִלָּה (דף טז ע״ב) עַל הַפָּסוּק ״לַיְּהוּדִים הָיְתָה אוֹרָה וְשִׂמְחָה וְשָׂשׂוֹן וִיקָר״ (אסתר ח, טז) - זֶהוּ תְּפִלִּין, נִמְצָא שֶׁלְּרַבִּי עֲקִיבָא נִגְלָה הַתְּפִלִּין, וְאִלּוּ לְמֹשֶׁה רַבֵּנוּ עָלָיו הַשָּׁלוֹם נִגְלָה רַק אֲחוֹרֵי תְּפִלִּין שֶׁל רֹאשׁ כְּמוֹ שֶׁדָּרְשׁוּ בִּבְרָכוֹת (דף ז ע״א) עַל הַפָּסוּק ״וְרָאִיתָ אֶת אֲחֹרָי וּפָנַי לֹא יֵרָאוּ״ (שמות לג, כג), זֶהוּ קֶשֶׁר תְּפִלִּין

שֶׁל רֹאשׁ. וְאָמְרוּ "**קָשַׁרְתָּ**" - הַיְנוּ שֶׁהִתְחַבֵּר לְעֹמֶק הַסּוֹד מִלְּשׁוֹן הַכָּתוּב "קָשְׁרֵם עַל לִבֶּךָ" (משלי ו, כא), **קִשְׁרֵי שִׁי"ן** - הַיְנוּ קֶשֶׁר שֶׁל מִצְוַת תְּפִלִּין הַנִּרְמָזֶת בְּתֵבַת שִׁי"ן וְכַמְבֹאָר בַּיָּם שֶׁל שְׁלֹמֹה מַסֶּכֶת בֵּיצָה (פרק א אות נא) וְזֶה לְשׁוֹנוֹ, מָצָאתִי סֶמֶךְ לְהַנִּיחַ תְּפִלִּין בְּחֹל הַמּוֹעֵד, כִּי שֵׁם ה' נִקְרָא [רָאשֵׁי תֵּבוֹת שִׁי"ן, הָרוֹמֵז] עַל שִׁין שֶׁל תְּפִלִּין, כִּי שִׁי"ן סְכוּם יְמוֹת הַשָּׁנָה שֶׁמַּנִּיחִין בָּם תְּפִלִּין, שֶׁהֲרֵי כְּשֶׁתָּסִיר נ"ב שַׁבָּתוֹת וְי"ג יָמִים טוֹבִים מִן שס"ה יָמִים נִשְׁאֲרוּ שִׁי"ן יָמִים. עַד כָּאן דִּבְרָיו. וְרַשְׁבִּ"י יָדַע אֶת הַסּוֹד שֶׁל קֶשֶׁר שֶׁל תְּפִלִּין שֶׁהִיא הַדַּרְגָּה הַמ"ט בְּשַׁעֲרֵי הַקְּדֻשָּׁה שֶׁהִגִּיעַ אֵלֶיהָ מֹשֶׁה רַבֵּנוּ, וְלֹא רַק אֶת הַקְּשָׁרִים שֶׁל הַשִּׁי"ן הָרוֹמֶזֶת אֶת מִצְוַת תְּפִלִּין, אֶלָּא גַּם אֶל הַשִּׁי"ן בְּעַצְמָהּ שֶׁזֶּהוּ סוֹד הַתְּפִלִּין עַצְמָם - שֶׁהֵם שַׁעַר הַחֲמִשִּׁים, זָכָה לְהַגִּיעַ. וְזֶהוּ קִשְׁרֵי שִׁין - גַּם אֶת הַקֶּשֶׁר וְגַם אֶת הַשִּׁי"ן, **קְשָׁרֶיךָ** - נִקְשַׁר וְהִתְחַבֵּר לַהֲבִינָם.

עוֹד יִרְמֹז בְּאָמְרוֹ **קִשְׁרֵי שִׁי"ן** - שֶׁתֵּבַת שִׁי"ן עוֹלָה ש"ס בְּגִימַטְרִיָּא, רָמֵז לְשִׁשָּׁה סִדְרֵי מִשְׁנָה שֶׁהֵם עִקַּר הַתּוֹרָה שֶׁבְּעַל פֶּה, וּכְבָר הֵבֵאנוּ לְעֵיל שֶׁרַשְׁבִּ"י הָיָה סוֹד הַתּוֹרָה שֶׁבְּעַל פֶּה.

עוֹד יִרְמֹז עַל פִּי מַה שֶּׁכָּתַב הַשְּׁלָ"ה בְּמַסֶּכֶת פְּסָחִים (מצה שמורה אות קמט) 'אֱלֹהִים' [אָלֶף, לָמֶד, הֵי, יוֹד, מֵם] בְּמִלּוּאוֹ, עוֹלֶה ש', דְּמִלּוּי שִׁי"ן', עוֹלֶה ס', הִתְפַּשְּׁטוּת הַדִּין בְּשֵׁשׁ קְצָווֹת, וְכָל אֶחָד כָּלוּל מִי'. עַד כָּאן. וְכָאן אָמַר שֶׁבְּכֹחוֹ שֶׁל רַשְׁבִּ"י הָיָה לִקְשֹׁר אֶת מִדַּת הַדִּין שֶׁלֹּא תִּתְפַּשֵּׁט.

וְעָלָה בְּמַחֲשָׁבָה לְפָנַי לְבָאֵר שֶׁכֹּחוֹ שֶׁל רַבִּי שִׁמְעוֹן הָיָה לְיַחֵד אֶת כָּל הָעוֹלָמוֹת, וּמִמֵּילָא כְּשֶׁאֵין פֵּרוּד בָּעוֹלָמוֹת הָעֶלְיוֹנִים אֶלָּא אַךְ וְרַק יִחוּד, מִמֵּילָא גַּם בָּעוֹלָמוֹת הַתַּחְתּוֹנִים יֵשׁ שָׁלוֹם וְאַהֲבָה וְשֶׁפַע עָצוּם. וְלָכֵן אָמַר רַשְׁבִּ"י יָכוֹלְנִי לִפְטֹר אֶת כָּל הָעוֹלָם כֻּלּוֹ מִן הַדִּין, כַּמְבֹאָר בְּסֶכָּה (דף מה ע"ב), וְיִחוּד זֶה יִהְיֶה לֶעָתִיד לָבֹא וְכַנֶּאֱמָר "בַּיּוֹם הַהוּא יִהְיֶה ה' אֶחָד וּשְׁמוֹ אֶחָד" (זכריה יד, ט). וְזֶהוּ הַטַּעַם שֶׁלֹּא נִרְאָתָה הַקֶּשֶׁת בְּיָמָיו כַּמְבֹאָר בְּמִדְרַשׁ תְּהִלִּים (בובר מזמור לו פסוק ח), שֶׁעִם יִחוּדָיו הָרַבִּים לְיַחֵד בְּכָל הָעוֹלָמוֹת גָּרַם שֶׁלֹּא יִהְיֶה כַּעַס בְּשׁוּם רֶגַע, שֶׁכֵּן הַקֶּשֶׁת הִיא אוֹת עַל כַּעַס בַּשָּׁמַיִם כַּמְבֹאָר בִּמְפָרְשֵׁי הַתּוֹרָה עַל הַפָּסוּק "אֶת קַשְׁתִּי נָתַתִּי בֶּעָנָן" (בראשית ט, יג) וּמֵהֶם ר' חַיִּים פַּלְטִיאֵל בְּפֵרוּשׁוֹ עַל הַתּוֹרָה שָׁם, וְסָמִיךְ לֵהּ קְרָא "דַּרְךְ קַשְׁתּוֹ כְּאוֹיֵב"

(איכה ב, ד). וְעַיֵּן עוֹד בְּסֵפֶר חוֹמַת אֲנָךְ לְהָרַב חִיד"א (פרשת נח בפסוק הנ"ל אות יג), וְכָל פָּעֳלוֹ שֶׁל רַשְׁבִּ"י הוּא בְּסוֹד הַיִּחוּד שֶׁל שְׁמוֹ יִתְבָּרַךְ הַנִּרְמָז בָּאוֹת הָרִאשׁוֹנָה אוֹת אָלֶ"ף שֶׁבְּמִלּוּאָהּ הוּא 111 לְהוֹרוֹת שֶׁהוּא אֶחָד יָחִיד וּמְיֻחָד, הָיָה הֹוֶה וְיִהְיֶה, בֶּעָבָר בַּהֹוֶה וּבֶעָתִיד [וְזֶהוּ הָרֶמֶז בְּג' פְּעָמִים 1]. וְהִנֵּה תֵּבַת קֶשֶׁת [קוֹף, שִׁין, תָּף] בְּמִלּוּאָהּ עוֹלֶה בְּגִימַטְרִיָּא 1026, וְתֵבוֹת רַבִּי שִׁמְעוֹן בַּר יוֹחָאי עוֹלִים בְּגִימַטְרִיָּא 915, וְתֵבַת אָלֶף שֶׁהִיא סוֹד הַיִּחוּד שֶׁל כָּל הָעוֹלָמוֹת עוֹלֶה בְּגִימַטְרִיָּא 111 יַחַד 1026, לְהוֹרוֹת נָתַן שֶׁעַל יְדֵי יִחוּד זֶה חִבֵּר וְיִחֵד בֵּין כָּל הָעוֹלָמוֹת וְלֹא הָיָה כַּעַס לִפְנֵי הקב"ה, וּמִמֵּילָא לֹא נִרְאֵתָה הַקֶּשֶׁת.

וְזֶה הַטַּעַם שֶׁעֲשֶׂרֶת הַדִּבְּרוֹת נִפְתְּחוּ בָּאוֹת אָלֶף בַּצִּוּוּי "אָנֹכִי ה' אֱלֹקֶיךָ" (שמות כ, ב), שֶׁהָאוֹת אָלֶף מוֹרָה עַל אַחְדוּתוֹ הַגְּמוּרָה.

וְהִנֵּה עַל הַצִּוּוּי "אָנֹכִי ה' אֱלֹקֶיךָ" אִיתָא בְּזֹהַר חָדָשׁ (פרשת ויצא דף מו ע"ב) "אָנֹכִי ה' אֱלֹהֶיךָ" - מְלַמֵּד שֶׁצָּרִיךְ אָדָם לְקַבֵּל עָלָיו אֵימַת עֹל מַלְכוּת שָׁמַיִם וְאֵין לוֹ רְשׁוּת לְהַרְהֵר בְּמַה שֶׁאֵינוֹ יָכוֹל לְהַשִּׂיג, מַשְׁמַע דִּכְתִיב אָנֹכִי ה' אֱלֹהֶיךָ סְתָם. לְמוּד נוֹסָף מָצָאנוּ בַּזֹּהַר (פרשת שמות דף ג ע"ב) מִפָּסוּק זֶה, אַזְהָרָה עַל עִנְיְנֵי נָאוּף, דְּמִי שֶׁמְּשַׁקֵּר בְּחוֹתַם הַבְּרִית שֶׁהוּא חוֹתַם הַמֶּלֶךְ, מְשַׁקֵּר בַּמֶּלֶךְ עַצְמוֹ. עַד כָּאן. הֲרֵי לָנוּ שֶׁפָּסוּק "אָנֹכִי ה' אֱלֹקֶיךָ" הַפּוֹתֵחַ בָּאוֹת אָלֶ"ף הַמּוֹרָה עַל יִחוּד הַשֵּׁם הַתְּמִידִי, מַזְהִיר עַל הַגְּבָלַת הַמַּחֲשָׁבָה וּזְהִירוּת בִּשְׁמִירַת הַבְּרִית.

וּמָצָאתִי בְּסִיעְתָּא דִּשְׁמַיָּא בְּלִקּוּטֵי מוֹהֲרַ"ן (תניינא תורה ה) שֶׁכָּתַב שֶׁזֶּהוּ סוֹד הַתְּפִלִּין שֶׁכֵּן נִקְרְאוּ הַתְּפִלִּין יְקָר, כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ חֲזַ"ל בִּמְגִלָּה (דף טז ע"ב) "וִיקָר" - אֵלּוּ תְּפִלִּין. כִּי הַתְּפִלִּין נַעֲשִׂין עַל יְדֵי תִּקּוּן **תַּאֲוַת נָאוּף**, שֶׁהִיא בְּחִינַת "אֵשֶׁת אִישׁ נֶפֶשׁ יְקָרָה תָּצוּד" (משלי ו, כו), וְכוּ' וְזֶה בְּחִינַת שד"י שֶׁל תְּפִלִּין, זֶה בְּחִינַת הַצִּמְצוּם, שֶׁצָּרִיךְ כָּל אֶחָד וְאֶחָד לְצַמְצֵם אֶת מֹחוֹ וְשִׂכְלוֹ, שֶׁלֹּא לְהַנִּיחַ אֶת הַמֹּחַ לָצֵאת חוּץ לַגְּבוּל שֶׁיֵּשׁ לוֹ, שֶׁלֹּא יִהְיֶה מְשׁוֹטֵט הַמֹּחַ בְּמַה שֶׁאֵין לוֹ רְשׁוּת לְפִי מַדְרֵגָתוֹ. עַד כָּאן. הֲרֵי שֶׁבְּמִצְוַת הַתְּפִלִּין עַצְמָהּ יֵשׁ אֶת כָּל ג' הָעִנְיָנִים הַלָּלוּ שֶׁהֵם יִחוּד ה', שְׁמִירַת הַמַּחֲשָׁבָה, וּשְׁמִירַת הַבְּרִית. וּבְכָל אֵלּוּ הַדְּבָרִים הִשְׁתַּבַּח רַשְׁבִּ"י וּכְמוֹ שֶׁרָמַז הַפַּיָּט בְּאָמְרוֹ קָשַׁרְתָּ קִשְׁרֵי שִׁי"ן קְשָׁרֶיךָ -

הָרוֹמֵז עַל מִצְוַת תְּפִלִּין וְכָל הַנַּ"ל.

32. בַּזֹּהַר הַקָּדוֹשׁ (פרשת ויקהל דף ריב ע"ב ובמתומ"ד עמ' שצד) מְבֹאָר שֶׁהָעוֹלָם מְחֻלָּק לְד' פְּתָחִים כְּד' רוּחוֹת הָעוֹלָם, וּבְכָל פֶּתַח יֵשׁ בּוֹ אוֹת אַחַת מִשֵּׁם אַדְנוּת, וּבַפֶּתַח שֶׁבְּצַד דָּרוֹם יֵשׁ בּוֹ אֶת הָאוֹת י', וּפֶתַח זֶה הוּא בַּחֶסֶד שֶׁל הָרָקִיעַ. עַד כָּאן. וּכְבָר לָמַדְנוּ שֶׁצַּד דָּרוֹם הוּא צַד הַחָכְמָה וּכְמוֹ שֶׁאָמְרוּ חֲז"ל בְּבָבָא בָּתְרָא (דף כה ע"ב) הָרוֹצֶה שֶׁיַּחְכִּים יַדְרִים. נִמְצָא שֶׁהָאוֹת י' בְּשֵׁם אַדְנוּת שֶׁנִּמְצֵאת בְּצַד דָּרוֹם מוֹרָה עַל הַחָכְמָה. וְכֵן מְפֹרָשׁ בְּכַמָּה מְקוֹמוֹת בַּזֹּהַר הַקָּדוֹשׁ, שֶׁהָאוֹת י' הָרִאשׁוֹנָה שֶׁבְּשֵׁם הוי"ה מוֹרָה עַל חָכְמָה, עַיֵּן בַּזֹּהַר (פרשת משפטים דף קכג עמוד ב) י' דְּאִיהִי חָכְמָה, וְעוֹד.

33. וְאָמַר כָּאן י' **חָכְמָה קְדוּמָה** - דְּהַיְנוּ שֶׁלֹּא זָכָה רַק לַחָכְמָה עַצְמָהּ, אֶלָּא זָכָה לַחָכְמָה הַקְּדוּמָה, וּמְפֹרָשׁ בְּזֹהַר חָדָשׁ (תיקונים דף סז ע"א) דְּשָׁמָא דְּכִתְרָא עִלָּאָה דְּאִיהוּ חָכְמָה קְדוּמָה. עַד כָּאן. דְּהַיְנוּ שְׁמוֹ שֶׁל הַכֶּתֶר הָעֶלְיוֹן הוּא סוֹד הַחָכְמָה הַקְּדוּמָה, שֶׁרַשְׁבִּ"י יָדַע. אִי נַמִּי יֵשׁ לוֹמַר - שֶׁרָמַז כָּאן עַל חָכְמַת הַתּוֹרָה, הַנִּקְרֵאת חָכְמָה קְדוּמָה שֶׁקָּדְמָה לָעוֹלָם תתקע"ד דּוֹרוֹת כַּמְּבֹאָר בִּזְבָחִים (דף קטז ע"א), וְרַשְׁבִּ"י הִכִּיר וְיָדַע בְּחָכְמַת הַתּוֹרָה לִפְנֵי וְלִפְנִים, עַל רָזֶיהָ וְסוֹדוֹתֶיהָ. וְהָאוֹת י' מוֹרָה עַל הַחָכְמָה הַקְּדוּמָה וּכְמוֹ שֶׁיִּבֹּאַר לְקַמָּן.

בַּר יוֹחָאי, יו"ד[32] חָכְמָה קְדוּמָה[33], הִשְׁקִפְתָּ לִכְבוֹדוֹ פְּנִימָה[34], לֵ"ב

34. מָצָאנוּ שֶׁעִנְיַן הַהַשְׁקָפָה אֵצֶל הקב"ה הוּא כִּבְיָכוֹל מַעֲשֵׂהוּ, שֶׁעַל יָדוֹ מַעֲנִישׁ וְעַל יָדוֹ מְבָרֵךְ, וְכַמְּבֹאָר בְּמִדְרַשׁ תַּנָּאִים לְדְבָרִים (פרק כו פסוק טו), כְּשֶׁפָּרַע מִן הַמִּצְרִים לֹא פָּרַע מֵהֶן אֶלָּא בְּהַשְׁקָפָה שֶׁנֶּאֱמַר "וַיַּשְׁקֵף ה' אֶל מַחֲנֵה מִצְרַיִם" (שמות יד, כד), וּכְשֶׁמְּבָרֵךְ אֶת יִשְׂרָאֵל אֵינוֹ מְבָרְכָן אֶלָּא בְּהַשְׁקָפָה שֶׁנֶּאֱמַר "הַשְׁקִיפָה מִמְּעוֹן קָדְשְׁךָ מִן הַשָּׁמַיִם וּבָרֵךְ אֶת עַמְּךָ אֶת יִשְׂרָאֵל" (דברים כו, טו). עַד כָּאן. וְכַיּוֹצֵא בָּזֶה אִיתָא בְּמִדְרָשׁ זוּטָא - שִׁיר הַשִּׁירִים (בובר פרשה וסימן י), "מִי זֹאת הַנִּשְׁקָפָה כְּמוֹ שָׁחַר" (שיר השירים ו, י) - כְּשֶׁהקב"ה מֵבִיא טוֹבָה לָעוֹלָם בְּהַשְׁקָפָה הוּא מְבִיאָהּ. שֶׁנֶּאֱמַר "וַיַּשְׁקֵף ה' אֶל מַחֲנֵה

מִצְרַיִם" (שמות יד, כד). וְזֶהוּ שֶׁאָמַר כָּאן הִשְׁקַפְתָּ - שֶׁהקב"ה הִשְׁקִיף כִּבְיָכוֹל בַּתּוֹרָה וְהוֹסִיף בָּהּ טְעָמִים לִכְבוֹדוֹ שֶׁל רַשְׁבִּ"י, שֶׁכֵּן רַשְׁבִּ"י גִּלָּה צְפוּנוֹתֶיהָ.

נְתִיבוֹת[35] רֵאשִׁית תְּרוּמָה[36],

אִי נַמִּי מַה שֶּׁאָמַר כָּאן **הִשְׁקַפְתָּ לִכְבוֹדוֹ פְּנִימָה** - עַל רַשְׁבִּ"י שֶׁהִשְׁקִיף לִכְבוֹד הקב"ה בִּפְנִימִיּוּת עַל הַתּוֹרָה.

35. לֵ"ב נְתִיבוֹת עִנְיָנָם מְפֹרָשׁ בְּכַמָּה מְקוֹמוֹת בַּזֹּהַר הַקָּדוֹשׁ, וּבַזֹּהַר (פרשת ויקהל דף ריב ע"ב ובמתומ"ד עמ' שצה), שֶׁהֵם ל"ב שְׁבִילֵי הַחָכְמָה שֶׁיֵּשׁ בָּהֶם ל"ב אוֹתִיּוֹת שֶׁהֵם ד' אוֹתִיּוֹת הוי"ה פָּשׁוּט, וְכ"ח אוֹתִיּוֹת דְּשֵׁם הוי"ה דְּמִלֵּא. עַד כָּאן. [הַיְנוּ שֶׁהַמִּלּוּי שֶׁל הַמִּלּוּי שֶׁל שֵׁם הוי"ה יֵשׁ בּוֹ כ"ח אוֹתִיּוֹת כָּזֶה יו"ד וא"ו דל"ת (י"), ה"א אל"ף (ה'), וא"ו אל"ף וא"ו (ו'), ה"א אל"ף (ה')].

36. הַכָּתוּב אוֹמֵר "רֵאשִׁית עֲרִסֹּתֵיכֶם חַלָּה תָּרִימוּ תְּרוּמָה" (במדבר טו, כ), וּכְבָר פֵּרַשְׁנוּ שֶׁלֵּ"ב נְתִיבוֹת הֵם נְתִיבוֹת הַחָכְמָה, וּמְבֹאָר בַּזֹּהַר הַקָּדוֹשׁ (פרשת בראשית דף ל ע"ב) "בְּרֵאשִׁית בָּרָא אֱלֹהִים", רָזָא דְּרֵאשִׁית עֲרִסֹּתֵיכֶם חַלָּה תָּרִימוּ תְּרוּמָה, דָּא חָכְמָה עִלָּאָה דְּאִיהִי רֵאשִׁית, ב' בֵּיתָא דְּעָלְמָא וְכוּ' עַיִן שָׁם. הֲרֵי שֶׁהָרֵאשִׁית תְּרוּמָה שֶׁהִיא מִצְוַת חַלָּה גַּם מוֹרָה עַל הַאי חָכְמָה עִלָּאָה דְּאִיהִי רֵאשִׁית תְּרוּמָה. וְזֶהוּ שֶׁאָמַר הַפַּיְטָן שֶׁל"ב נְתִיבוֹת הַחָכְמָה הֵם רֵאשִׁית תְּרוּמָה הַמּוֹרִים עַל הַאי חָכְמָה עִלָּאָה. וְאִיתָא בְּתִקּוּנֵי הַזֹּהַר (תקונא שבעין דף קלג ע"ב), "וְהַחָכְמָה מֵאַיִן תִּמָּצֵא" (איוב כח, יב), דְּאִיהוּ י' מֵאַיִן דְּבֵה צָיֵיר כָּל צִיּוּרִין דְּעָלְמָא בֵּה צָיֵיר עַיְנִין וְחוֹטָמָא נוּקְבִין דְּחוֹטָמָא נוּקְבִין דְּאוּדְנִין וּפִימָא כָּל נִקּוּדִין וְצִיּוּרִין דְּאִנּוּן עִזְקָא לְאָת י' וְאִיהִי בְּהוֹן כְּאַבְנָא בְּרֵישׁ עִזְקָא. עַד כָּאן. הֲרֵי לָנוּ שֶׁהָאוֹת י' עִנְיָנָהּ חָכְמָה וְכֵן "רֵאשִׁית עֲרִסֹּתֵיכֶם" - מִצְוַת חַלָּה גַּם כֵּן עִנְיָנָהּ בַּחָכְמָה.

וְרָאִיתִי בְּסֵפֶר מַרְגָּלִיּוֹת טוֹבָה לְהָרַב הַקָּדוֹשׁ הַמְּקֻבָּל רַבִּי מְנַחֵם גֶּרְשׁוֹן גְּרִינְוַלְד זַצַ"ל אַב בֵּית דִּין קֶרֶסְטוּר (פרשת נח עמוד יט) שֶׁכָּתַב, שֶׁהַצַּדִּיק נִקְרָא חַלָּתוֹ שֶׁל עוֹלָם (עיין באבות דרבי נתן פרק ט ד"ה על שלש), וּמִשּׁוּם שֶׁכָּל הַשֶּׁפַע יוֹרֵד בִּזְכוּתוֹ. וּכְבָר בֵּאַרְנוּ לְעֵיל שֶׁכֵּן הָיָה אֵצֶל רַשְׁבִּ"י. וּלְכָךְ

שִׁבְחוֹ בְּמַעֲלַת הַחָכְמָה שֶׁהִיא כְּנֶגֶד מִצְוַת חַלָּה, שֶׁהַצַּדִּיק כְּנֶגְדָּהּ. וְדו"ק.

37. מַה שֶּׁאָמַר כָּאן לְשׁוֹן נְקֵבָה מִכַּמָּה טְעָמִים, חֲדָא דְּכֵן הוּא בְּלָשׁוֹן אֲרָמִי, וְעוֹד שֶׁמְּדַבֵּר עַל מִדַּת הַחָכְמָה שֶׁהִיא בִּבְחִינַת נְקֵבָה, וּכְמוֹ שֶׁאָמַר הַכָּתוּב "הַחָכְמָה תְּחַיֶּה בְעָלֶיהָ" (קהלת ז, יב). וְעוֹד דִּכְבָר אָמְרוּ חֲז"ל בְּיוֹמָא (דף עא ע"א) "אֲלֵיכֶם אִישִׁים אֶקְרָא" (משלי ח, ד), אָמַר רַבִּי בֶּרֶכְיָה: אֵלּוּ תַּלְמִידֵי חֲכָמִים, שֶׁדּוֹמִין לְנָשִׁים וְעוֹשִׂין גְּבוּרָה כַּאֲנָשִׁים, לָכֵן הִזְכִּיר כָּאן לְשׁוֹן נְקֵבָה.

38. מְבֹאָר בַּכָּתוּב (יחזקאל כח, יד), וּפֵרַשׁ בִּמְצוּדַּת דָּוִד **כְּרוּב מִמְשַׁח** - אָדָם רַב הַמַּעֲלָה גָּדוֹל בַּחֲשִׁיבוּת הַמֵּגֵן בִּסְכַךְ כְּנָפָיו עַל עַמּוֹ. וּמִמְשַׁח הוּא לְשׁוֹן חֲשִׁיבוּת עַיִן שָׁם בִּמְצוּדַּת צִיּוֹן. וְרַשְׁבַּ"י בְּחָכְמַת תּוֹרָתוֹ הִצְלִיחַ לִהְיוֹת מָגֵן וְצִנָּה עַל כָּל דּוֹרוֹ.

39. בְּסֵפֶר פָּנִים יָפוֹת (פרשת כי תשא פרק לא פסוק ב), כָּתַב דְּהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ יָהֵיב חָכְמָה לְחַכִּימִין וְנִקְרָא "חֲכַם לֵב" (שמות לא, ו) עַל שֵׁם לֵ"ב נְתִיבוֹת הַחָכְמָה, וְעַל יְדֵי זֶה הוּא כְּלִי מוּכָן לְקַבֵּל בּוֹ אוֹר הַחָכְמָה. עַד כָּאן דְּבָרָיו. הֲרֵי שֶׁהַחָכְמָה הַנִּתֶּנֶת מְשֻׁפַּעַת מִל"ב נְתִיבוֹת הַחָכְמָה שֶׁהֵם כְּלִי לְאוֹר הַחָכְמָה. וְכָאן מְשַׁבֵּחַ הַפַּיְּט אֶת רַשְׁבַּ"י שֶׁזָּכָה לְכָל שְׁלַבֵּי הַאי חָכְמָה עִלָּאָה.

אַתְּ[37] כְּרוּב מִמְשַׁח[38] זִיו אוֹרֶךָ[39]:

וְהֵכִין הַכֵּלִים לְאוֹר הַחָכְמָה דְּהַיְנוּ ל"ב נְתִיבוֹת וְלָכֵן זָכָה גַּם לְאוֹר הַחָכְמָה. וְזֶהוּ שֶׁאָמַר זִיו אוֹרֶךָ, שֶׁזָּכָה גַּם לְאוֹר הַחָכְמָה. וְלֵךְ נָא רְאֵה לְמַה שֶּׁכָּתַב הָרַב קְדֻשַּׁת לֵוִי (קדושות לחנוכה קדושה חמישית ד"ה והנה ביארנו), שֶׁכָּל הַמַּשִּׂיג דָּבָר הוּא הִסְתַּכְּלוּת הָרוּחָנִיּוּת, וְרוֹאֶה אוֹתוֹ בְּלִי שׁוּם הִסְתַּכְּלוּת הַמַּחֲשָׁבָה, וּמְחַבֵּר אֶת עַצְמוֹ בְּזֹאת הַמַּחֲשָׁבָה, וּמַבִּיט בָּהּ בְּזֹאת הַמַּחֲשָׁבָה בְּעֵין שֵׂכֶל, נִקְרָא אוֹר, כְּמוֹ שֶׁפֵּרֵשׁ רַשִׁ"י 'וְאִם מֵעֵינֵי הָעֵדָה' (במדבר טו, כד) הֵם חַכְמֵי הָעֵדָה, וְהוּא אוֹר הַחָכְמָה, לָכֵן הַהַשָּׂגָה נִקְרָא אוֹר. עַד כָּאן. וּבְרִבּוּי הַהַשָּׂגָה יִהְיֶה מַמָּשׁ אוֹר עַל פְּנֵי הַלּוֹמֵד וּכְמוֹ שֶׁמּוּבָא בְּדִבְרֵי חֲז"ל עַל כַּמָּה מֵרַבּוֹתֵינוּ וּמֵהֶם בְּמִדְרַשׁ רַבָּה (קהלת וילנא פרשה ח אות ד) עַל רַבִּי אַבָּהוּ. וּבַזֹּהַר הַקָּדוֹשׁ (פרשת וישב דף קצ ע"א) עַל רַבִּי חִיָּא דְּכַד אֲתָא מֵהָתָם לְאַרְעָא דְּיִשְׂרָאֵל קְרָא בְּאוֹרַיְתָא עַד דַּהֲווֹ אַנְפּוֹי נְהִירִין

כְּשִׁמְשָׁא. וְעַל הַתַּנָּא רַבִּי יִצְחָק בַּזֹּהַר (פרשת ויחי דף ריח ע"א), וּמְפָרֵשׁ עוֹד בַּזֹּהַר הַקָּדוֹשׁ (פרשת שמות דף טו ע"א) גַּם עַל רַשְׁבִּ"י וּבְנוֹ וְזֶה לְשׁוֹנוֹ, יָתִיב ר' שִׁמְעוֹן וְר' אֶלְעָזָר בְּרֵהּ קָאִים וּמְפָרֵשׁ מִלֵּי דְּרָזֵי דְּחָכְמְתָא וַהֲווֹ אַנְפּוֹי נְהִירִין כְּשִׁמְשָׁא וּמִלִּין מִתְבַּדְּרִין וְטָאסִין בִּרְקִיעָא, יְתַבוּ תְּרֵין יוֹמִין דְּלָא אֲכַלוּ וְלָא שְׁתוּ וְלָא הֲווֹ יָדְעִין אִי הֲוָה יְמָמָא אוֹ לֵילְיָא. עַד כָּאן. וְנֶהֱנוּ מֵאוֹר הַחָכְמָה וְלֹא הֶצְרְכוּ לֶאֱכֹל, דְּהָא כְּתִיב בֵּהּ בְּחָכְמָה "הַחָכְמָה תְּחַיֶּה בְעָלֶיהָ" (קהלת ז, יב). וּבְאוֹר הַחָכְמָה שֶׁזָּכָה הִשְׁפִּיעַ עַל כְּלַל הַדּוֹר וְזֶהוּ **אַתְּ כְּרוּב מִמְשַׁח זִיו אוֹרֶךָ** - הַסּוֹכֵךְ וּמֵגֵן עַל הַדּוֹר וּמַשְׁפִּיעַ מִזִּיו אוֹרוֹ.

40. לְבֵאוּר הָעִנְיָן יֵשׁ לְבָאֵר מַהוּ הָאוֹר הַמְּפֻלָּא שֶׁמֻּזְכָּר בְּדִבְרֵי הַפַּיָּט, וּבְאוֹצַר הַמִּדְרָשִׁים (אייזנשטיין מעין החכמה עמוד 310), מוֹנֶה אֶת עֲשֶׂרֶת הַגְּוָנִים הַיּוֹצְאִים מֵהָאוֹר הָאֱלֹקִי, וְהָרִאשׁוֹן הוּא **אוֹר מְפֻלָּא** שֶׁאֵין בּוֹ גָּוָן וְהוּא כָּל גָּוָן וְהוּא דּוֹמֶה לְמַרְאָה שֶׁהַכֹּל נִרְאִין בְּתוֹכוֹ וְאֵין בּוֹ גָּוָן, כִּי הָאוֹר הַמְּפֻלָּא מְקַבֵּל הַחִלּוּף מִן הָאוֹר הַנִּחְשָׁךְ מֵהָאוֹר, וְהוּא רֹאשׁ לְכָל הַגְּוָנִים וְאֵין בּוֹ גָּוָן קָבוּעַ וְהוּא כְּעֵין תְּכֵלֶת. עַד כָּאן. וְהִנֵּה אִם נִתְבּוֹנֵן נִרְאֶה שֶׁמִּצַּד אֶחָד אוֹמֵר הַמִּדְרָשׁ שֶׁהָאוֹר הַמְּפֻלָּא אֵין בּוֹ גָּוָן וּמִצַּד שֵׁנִי הוּא כָּל גָּוָן וְהָא כֵּיצַד? וְדָבָר זֶה אֶפְשָׁר לְלָמְדוֹ מֵחָכְמַת הַגּוֹיִם, דִּכְבָר אָמְרוּ חֲזַ"ל בַּמִּדְרָשׁ (איכה רבה וילנא פרשה ב אות יג), חָכְמָה בַּגּוֹיִם תַּאֲמִין. וּבְמֶחְקָרוֹ הָרִאשׁוֹן שֶׁל הַפִּיזִיקָאִי אַיְיזִיק נְיוּטוֹן כִּפְרוֹפֶסוֹר, הָיָה בִּתְחוּם הָאוֹפְּטִיקָה. עַד אוֹתָהּ תְּקוּפָה, הֶאֱמִינוּ שֶׁהַצֶּבַע הַלָּבָן הוּא אֶחָד מִצִּבְעֵי הַיְסוֹד בַּטֶּבַע. נְיוּטוֹן גִּלָּה שֶׁהַצֶּבַע הַלָּבָן הוּא לְמַעֲשֶׂה שִׁלּוּב שֶׁל כָּל קֶשֶׁת הַצְּבָעִים. בְּעֶזְרַת מִנְסָרָה (זְכוּכִית מְיֻחֶדֶת), הִצְלִיחַ לְפָרֵק קֶרֶן אוֹר לַצְּבָעִים שֶׁמַּרְכִּיבִים אוֹתָהּ. הֵרֵי לָנוּ שֶׁהַצֶּבַע הַלָּבָן הוּא בְּעֶצֶם אֵין בּוֹ גָּוָן אַךְ הוּא מֻרְכָּב מִכָּל גָּוָן מַמָּשׁ כִּדְבְרֵי הַמִּדְרָשׁ. וּמַמְשִׁיךְ הַמִּדְרָשׁ וְאוֹמֵר שֶׁלַּמְּרוֹת שֶׁאֵין בּוֹ גְּוָנִים הוּא כְּעֵין תְּכֵלֶת. וְהַיְנוּ שֶׁהָאוֹר הַזֶּה הוּא מַרְאֵה הַלָּבָן הַמֻּרְכָּב מִגְּוָנִים רַבִּים, וּמַרְאֶה כְּעֵין הַתְּכֵלֶת.

בַּר יוֹחָאי, אוֹר מְפֻלָּא רוּם מַעֲלָה[40], יֶרֶאתָ מִלְּהַבִּיט כִּי רַב

וּמָצָאנוּ בַּזֹּהַר הַקָּדוֹשׁ בְּכַמָּה מְקוֹמוֹת שֶׁהַתְּכֵלֶת מוֹרֶה עַל דִּין [עיין בזוהר

פרשת בראשית דף נא ע"ב, ובפרשת תרומה דף קלט ע"א, ושם דף קמז ע"א, ועוד], וּבַתְּחִלָּה הָיְתָה הַנְהָגַת רַשְׁבִּ"י כְּשֶׁיָּצָא מֵהַמְּעָרָה הַנְהָגַת דִּין וְכַמְבֹאָר בְּשַׁבָּת (דף לג ע"ב), שֶׁבְּכָל מָקוֹם שֶׁהָיָה נוֹתֵן עֵינָיו הָיָה נִשְׂרָף. וְהַטַּעַם לָזֶה מְבֹאָר בַּזֹּהַר הַקָּדוֹשׁ (פרשת צו דף לג ע"א), וְהַאי תִּכְלֶת דְּאִיהִי שְׁכִינְתָּא אִיהִי דִּינָא, דַּאֲכִילַת קָרְבְּנִין וַעֲלָוָן, אִי אַשְׁכְּחַת בְּנֵי נָשָׁא דְּאִנּוּן עֲצִים יְבֵשִׁים כְּגַוָּנָא דְּאִנּוּן פְּתִילוֹת יְבֵשִׁין בְּלָא מִשְׁחָא דְּאִיהִי אוֹרַיְתָא רַחֲמֵי אִיהוּ לוֹן (דְּלִדּוּנִין) שְׂרֵפָה וְאוֹקִידַת לוֹן, וּבְגִין דְּעַמֵּי הָאָרֶץ אִנּוּן בְּעִירָן כְּמָה דְּאוֹקְמוּהָ, דְּאִנּוּן שֶׁקֶץ, תִּכְלֶת דְּאִיהִי אֲדֹנָי, אוֹקִידַת לוֹן בְּגִין דִּקְרִיבִין לְגַבֵּהּ עִם שֶׁרֶץ דְּאִיהוּ יֵצֶר הָרָע זָר הֲדָא הוּא דִּכְתִיב "וְהַזָּר הַקָּרֵב יוּמָת" (במדבר ג, לח), הֲרֵי שֶׁהַשְּׁכִינָה שֶׁהִיא כְּגַוָּן הַתְּכֵלֶת עוֹשָׂה דִּין בְּעַמֵּי הָאָרֶץ שֶׁאֵין בָּהֶם תּוֹרָה. וּמַמָּשׁ כְּרַשְׁבִּ"י שֶׁיָּצָא מֵהַמְּעָרָה וְכָעַס עַל עַמֵּי הָאָרֶץ שֶׁעוֹזְבִים חַיֵּי תּוֹרָה וְעוֹסְקִים בְּחַיֵּי שָׁעָה, וְכָל מָקוֹם שֶׁנָּתַן עֵינָיו נִשְׂרַף. וְאוּלָם אַחַר כָּךְ נֶהְפַּךְ לְמִדַּת הַחֶסֶד וְהָרַחֲמִים וְכַמֻּזְכָּר שָׁם בַּגְּמָרָא שֶׁלְּאַחַר שֶׁהַבַּת קוֹל אָמְרָה לָהֶם לְהַחֲרִיב עוֹלָמִי בָּאתֶם חִזְרוּ לִמְעָרַתְכֶם, חָזְרוּ וְיָצְאוּ לְאַחַר שָׁנָה, וְכָל מָקוֹם שֶׁהָיָה רַבִּי אֱלִיעֶזֶר בֵּרַבִּי שִׁמְעוֹן שׁוֹרֵף בְּעֵינָיו הָיָה רַבִּי שִׁמְעוֹן מְרַפֵּא. עַיֵּן שָׁם. וְהַיְנוּ שֶׁהָפַךְ מִדַּת הַדִּין שֶׁל גְּוַן הַתְּכֵלֶת לְחֶסֶד וְרַחֲמִים עַל יְדֵי כֹּחַ הַתּוֹרָה שֶׁלּוֹ. וּמְבֹאָר בַּזֹּהַר הַקָּדוֹשׁ (פרשת תרומה דף קנב ע"ב), אָמַר רַבִּי יִצְחָק הַאי דְּאָמַר מֹר תְּכֵלֶת כָּרְסְיָא דְּדִינָא אִיהִי וְכַד אִיהִי קָיְמָא בְּגַוָּנָא, דָּא כְּדֵין אִיהִי כָּרְסְיָא לְמֵידַן דִּינֵי נַפְשָׁאן, אֵימָתַי אִיהִי בְּרַחֲמֵי, אָמַר לֵהּ בְּשַׁעֲתָא דִּכְרוּבִים מַהְדְּרָן אַנְפֵּיהוּ דָּא עִם דָּא וּמִסְתַּכְּלָן אַנְפִּין בְּאַנְפִּין, כֵּיוָן דְּאִנּוּן כְּרוּבִים מִסְתַּכְּלָן אַנְפִּין בְּאַנְפִּין כְּדֵין כָּל גַּוְנִין מִתְתַּקְּנָן וְאִתְהַפַּךְ גְּוַן תִּכְלָא לְגָוָן אָחֳרָא. וְהַיְנוּ שֶׁכַּאֲשֶׁר עַם יִשְׂרָאֵל עוֹשִׂים רְצוֹנוֹ שֶׁל מָקוֹם וְהַכְּרוּבִים "פְּנֵיהֶם אִישׁ אֶל אָחִיו" (שמות כה, כ), מְמֵילָא מִסְתַּלֵּק כֹּחַ הַדִּין וּגְוַן הַתְּכֵלֶת וְנֶהְפָּךְ לְרַחֲמִים, וְהַיְנוּ עַל יְדֵי שֶׁמִּתְעָרֵב בּוֹ הַלֵּבָן הַמּוֹרֶה עַל מְחִילַת הַחֲטָאִים, וּכְמַאֲמַר הַכָּתוּב "אִם יִהְיוּ חֲטָאֵיכֶם כַּשָּׁנִים כַּשֶּׁלֶג יַלְבִּינוּ" (ישעיה א, יח).

וְהִנֵּה בְּצִבְעֵי הַתְּכֵלֶת וְהַלָּבָן יַחַד, כָּתַב הָאוֹר הַחַיִּים הַקָּדוֹשׁ (במדבר פרק טו פסוק לט), רָשַׁם בְּדָת הָאֵל בִּמְנָחוֹת (דף לט ע"א) לַעֲשׂוֹת קֶשֶׁר הַתְּכֵלֶת עִם הַלָּבָן לְהָעִיר בְּמִשְׁכָּל נֶעֱלָם כִּי הַלָּבָן הוּא סוֹד הַחֶסֶד וְהַתְּכֵלֶת הוּא סוֹד

הָרַחֲמִים. עַד כָּאן דְּבָרָיו. וּכְבָר הִזְכַּרְנוּ לְעֵיל שֶׁרַשְׁבַּ"י הָיָה בְּכֹחוֹ לְהַשְׁרוֹת חֶסֶד וְרַחֲמִים בָּעוֹלָם, שֶׁכֵּן בְּיָמָיו לֹא נִרְאֵתָה הַקֶּשֶׁת, וְאָמַר שֶׁיָּכוֹלְנִי לִפְטוֹר אֶת כָּל הָעוֹלָם כֻּלּוֹ מִן הַדִּין. וְזֶה שֶׁאָמַר הַפַּיְּט שֶׁרַשְׁבַּ"י הַנְהָגָתוֹ הָיְתָה בְּהַנְהָגַת הָאוֹר מֻפְלָא שֶׁנִּמְצָא בְּרוּם מַעְלָה הֵינוּ בִּשְׁמֵי מְרוֹמִים וְהוּא הָרִאשׁוֹן מֵעֲשָׂרָה גְּוָנֵי הָאוֹרוֹת הַמֻּזְכָּרִים בַּמִּדְרָשׁ, הַמּוֹרֶה בִּגְוָנָיו - הַלָּבָן וְהַתְּכֵלֶת, אֶת סוֹד הַחֶסֶד וְהָרַחֲמִים.

41. כְּבָר הִתְבָּאֵר שֶׁהִשְׁתַּבַּח רַשְׁבַּ"י בְּמִדָּתוֹ כִּגְוַן הַתְּכֵלֶת וְכָתַב הָרַשַׁ"ר הִירְשׁ (שמות פרק כה פסוקים ג - ח), שֶׁצֶּבַע הַתְּכֵלֶת הוּא הַצֶּבַע הַמַּרְאֶה אֶל הַגְּבוּל (הַ"תִּכְלָה") שֶׁל אָפְקֵנוּ וְאֶל מַה שֶּׁמֵּעֵבֶר לִתְחוּם רְאִיָּתֵנוּ, הֱוֵה אוֹמֵר: אֶל הַנִּסְתָּר, אֶל הָאֱלֹהִי. עַד כָּאן דְּבָרָיו. הֲרֵי שֶׁצֶּבַע הַתְּכֵלֶת מוֹרֶה עַל תִּכְלָה וָקֵץ לִתְחוּם הַשָּׂגָתֵנוּ, וְהִנֵּה מָצָאנוּ שֶׁכַּאֲשֶׁר מֹשֶׁה רַבֵּנוּ זָכָה לְגִלּוּי הַשְּׁכִינָה אוֹמֵר הַכָּתוּב "וַיַּסֵּתֶר מֹשֶׁה פָּנָיו כִּי יָרֵא מֵהַבִּיט אֶל הָאֱלֹהִים" (שמות ג, ו). וְכָךְ הָיְתָה הַנְהָגַת רַשְׁבַּ"י שֶׁהָיָה נִיצוֹץ מֹשֶׁה רַבֵּנוּ כַּמֻּזְכָּר לְעֵיל, שֶׁלֹּא הִבִּיט הֵיכָן שֶׁנִּשְׁגַּב מִדַּרְגָּתוֹ. וְזֶהוּ שֶׁאָמַר "**יֶרֵאתָ מִלְּהַבִּיט**" - כְּמֹשֶׁה רַבֵּנוּ בִּשְׁעָתוֹ. "**כִּי רַב לָהּ**" - שֶׁזּוֹ דַּרְגָּה גְּבוֹהָה וַעֲצוּמָה [וְרַב מִלְּשׁוֹן רַב וְעָצוּם עַיֵּן שְׁמוֹת א, ט] שֶׁהִכִּיר בְּעַצְמוֹ שֶׁלֹּא רָאוּי לָזֶה.

לָהּ[41], תַּעֲלוּמָה[42] וְאַיִן

42. כָּאן חוֹזֵר לְבָאֵר אֶת הָאוֹר הַמֻּפְלָא וְאָמַר שֶׁהוּא בִּבְחִינַת תַּעֲלוּמָה שֶׁנֶּעֱלָם מֵהַחִיצוֹנִים. וּכְבָר כָּתַב הָרַב רַבִּי חַיִּים מִטְשֶׁרְנוֹבִּיץ בְּסִפְרוֹ סִדּוּרוֹ שֶׁל שַׁבָּת (חלק א שורש ז ענף ב), יָדוּעַ אֲשֶׁר אוֹר גָּנוּז אוֹר נֹגַהּ **אוֹר מֻפְלָא** הַלָּזֶה נִקְרָא יַיִן הַמְשֻׁמָּר בַּעֲנָבָיו מִשֵּׁשֶׁת יְמֵי בְּרֵאשִׁית כִּי הוּא מְשֻׁמָּר מִכָּל מַגַּע נָכְרִי. וְלֹא שְׁזָפַתּוּ עַיִן רוֹאֶה מִכָּל בְּחִינַת הָרָע וְהַסִּטְרָא אַחֲרָא וְזָר לֹא יִקְרַב אֵלָיו כִּי קֹדֶשׁ הוּא לָהֶם. וְעַל הַמִּדָּה זוֹ נֶאֱמַר "עַיִן לֹא רָאָתָה אֱלֹהִים זוּלָתֶךָ" (ישעיה סד, ג) וְהִיא מְקוֹם הַחֵרוּת וְהַיּוֹבֵל וְחֵרוּת מִיֵּצֶר הָרָע וּמִכָּל כִּתּוֹת הָרָעִים וְכֻלָּם מִתְפַּחֲדִין וּמִתְחַבְּאִין וּבוֹרְחִין וּמַחֲשִׁיךְ עֵינֵיהֶם מֵרְאוֹת בָּאוֹר הַגָּדוֹל הַהוּא. וּבְמַה שֶׁהִתְבָּאֵר שֶׁהָאוֹר הַזֶּה הוּא בְּגִוַן הַתְּכֵלֶת יְבֹאַר עַל פִּי מַה שֶׁכָּתַב הָרַב בֶּן אִישׁ חַי הוּבְאוּ דְּבָרָיו בְּסֵפֶר סֵדֶר הַיּוֹם (ליקוט מכל ספרי הבן איש חי הוצאת אהבת שלום חלק א בחלק הדרוש על מצות ציצית), שֶׁצֶּבַע הַתְּכֵלֶת סְגֻלָּתוֹ לְהַבְרִיחַ

אֶת הַחִיצוֹנִים, שֶׁכֵּן נִזְכָּרִים בָּאוֹר הַמֻּפְלֶא כִּגְוָן הַתְּכֵלֶת שֶׁאֵין לָהֶם רְשׁוּת לְהִתְקָרֵב אֵלָיו. [וְעַל פִּי זֶה יְבֹאַר בְּדֶרֶךְ הַסּוֹד מַה שֶּׁכָּתַב בְּסֵפֶר הַחִנּוּךְ (מצוה שפו) שֶׁצֶּבַע הַתְּכֵלֶת לֹא הָיָה יָפֶה בִּפְשִׁטָּן לְעוֹלָם אֶלָּא בְּצֶמֶר. עַד כָּאן. וּמוּבָא בְּתִקּוּנֵי הַזֹּהַר (תקונא שתין ותשע דף קיח ע"א), דִּפְשִׁתִּים אִיהוּ מִסִּטְרָא דְּעֶרְוָה. וּכְבָר הִתְבָּאֵר שֶׁהָאוֹר הַמֻּפְלֶא הוּא כִּגְוָן הַתְּכֵלֶת, וּמִמֶּנּוּ בּוֹרְחִים כָּל הַקְּלִפּוֹת וְלָכֵן לֹא נִקְלַט הַתְּכֵלֶת בִּפְשִׁטָּן שֶׁכִּבְיָכוֹל בּוֹרֵחַ וּמִסְתַּלֵּק מִמֶּנּוּ].

43. כְּבָר בֵּאַרְנוּ בְּסִיַּעְתָּא דִּשְׁמַיָּא שֶׁרַשְׁבִּ"י הָיָה בְּכֹחוֹ לְהַפֵּךְ מִדַּת הַדִּין לְמִדַּת הָרַחֲמִים עַל יְדֵי יִחוּדָיו וְתוֹרָתוֹ. וְעִקַּר הַיִּחוּד הוּא יִחוּד קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא וּשְׁכִינְתֵּהּ. וּלְמַתֵּק אֶת הַגְּבוּרוֹת עַל יְדֵי זֶה. עוֹד הִתְבָּאֵר שֶׁגְּוָן הַתְּכֵלֶת הוּא הָאוֹר הַמֻּפְלֶא וְהַינוּ הַשְּׁכִינָה הַמַּעֲנִישָׁה אֶת הַחוֹטְאִים וְרַשְׁבִּ"י הָפַךְ אֶת גְּוָנָהּ מִדִּין לְרַחֲמִים. וּבְתִקּוּנֵי הַזֹּהַר (תקונא שבעין דף קכז ע"א) אִיתָא "מֵאַיִן יָבֹא עֶזְרִי" (תהילים קכא, א), אַיִ"ן א' כֶּתֶר עֵלָּאָה י' חָכְמָה ו' בִּינָה. וְעִקַּר הַיִּחוּד הוּא לְעַלּוֹת אֶת הַמַּלְכוּת עַד לַכֶּתֶר כַּמְבֹאָר בְּתִקּוּנֵי הַזֹּהַר (תיקון יג דף כז ע"ב וע"ש במתומ"ד עמוד תכג), וְזֶהוּ עַל יְדֵי הַתּוֹרָה וְהַמִּצְוֹת הַנּוֹתְנִים כֹּחַ לַמַּלְכוּת לְעַלּוֹת מַיִין נוּקְבִין, וּכְכֹל שֶׁתִּשְׁפַּע הַמַּלְכוּת בְּשֶׁפַע מַיִין נוּקְבִין מִמַּעֲשֵׂה הָאָדָם, כָּךְ תַּעֲלֶה וְתַגִּיעַ עַד הַכֶּתֶר שֶׁהוּא רֹאשׁ לְכָל הַסְּפִירוֹת, וְתַגִּיעַ לַיִּחוּד הַשָּׁלֵם. וְזֶהוּ שֶׁאָמַר "וְאַיִן קֹרָא לָהּ" - שֶׁאַיִ"ן הָרוֹמֵז עַל הַכֶּתֶר חָכְמָה וּבִינָה, קֹרָא לַמַּלְכוּת, לְאַחַר שֶׁהֶעֱלְתָה לוֹ מַיִין נוּקְבִין.

קוֹרָא לָהּ[43], נַמְרֵ"ל[44]

44. נַמְתָּ הוּא לְשׁוֹן אֲמִירָה, וּכְמוֹ שֶׁכָּתַב בְּסֵפֶר אַבּוּדְרָהֶם (סדר תפלת יום הכפורים) לְפָרֵשׁ הַפִּיּוּט "זְכֹר נַמְתָּ" פֵּרוּשׁוֹ זְכֹר מַה שֶּׁאָמַרְתָּ וְהוּא מִלְּשׁוֹן "נְאֻם ה'" (בראשית כב, ט וע"ש בתרגום אונקלוס). וְעַיֵּן עוֹד בְּשׁו"ת נוֹדָע בִּיהוּדָה (מהדו"ק או"ח סימן ב) שֶׁהוֹכִיחַ שֶׁכֵּן הוּא הַפֵּרוּשׁ מִכֻּלֵּהּ תַּלְמוּדָא, וּדְלָא כְּמִי שֶׁחָשַׁב לְפָרֵשׁ שֶׁהוּא לְשׁוֹן שֵׁנָה. עַיֵּן שָׁם. וְהִנֵּה עִקַּר חֵילוֹ וְכֹחוֹ שֶׁל רַשְׁבִּ"י הָיָה בְּדִבּוּרוֹ שֶׁהָיָה לוֹמֵד תּוֹרָה וּמְגַלֶּה אֶת סוֹדוֹת הַתּוֹרָה, וְעַל יְדֵי זֶה הָיָה עוֹשֶׂה נַחַת רוּחַ בְּכָל הָעוֹלָמוֹת וְיִחוּדִים גְּדוֹלִים, וּמְהַפֵּךְ מִדַּת הַדִּין לְמִדַּת הָרַחֲמִים. וְזֶהוּ שֶׁאָמַר עַל רַשְׁבִּ"י "**נַמְתָּ**"

בִּשְׁעַת הַדִּבּוּר וְהָאֲמִירָה שֶׁלְּךָ בְּסוֹדוֹת הַתּוֹרָה. **עַיִן לֹא תְשׁוּרֶךָ** - אֵין עַיִן שֶׁיְּכוֹלָה לִרְאוֹת אֶת הַסּוֹדוֹת וְהַיִּחוּדִים הַגְּדוֹלִים הַיּוֹצְאִים מִלִּמּוּד תּוֹרָתוֹ שֶׁל רַשְׁבִּ״י וְגִלּוּי סוֹדוֹת הַתּוֹרָה.

45. כְּבָר פֵּרַשְׁנוּ שֶׁאֵין עַיִן הַיְכוֹלָה לִרְאוֹת אֶת הַסּוֹדוֹת וְהַיִּחוּדִים הַגְּדוֹלִים הַיּוֹצְאִים מִלִּמּוּד תּוֹרָתוֹ שֶׁל רַשְׁבִּ״י וְגִלּוּי סוֹדוֹת הַתּוֹרָה. וְעַיֵּן בְּמַה שֶׁכָּתַבְנוּ לְפָרֵשׁ בְּדִבְרֵי הַפַּיָּט **תְּשׁוּרִי וּמִי יְשׁוּרֶךָ** וְדוּן מִנֵּהּ.

46. שֶׁבַח זֶה נֶאֱמַר עַל מֹשֶׁה רַבֵּנוּ וְכִדְאִיתָא בְּמִדְרַשׁ רַבָּה (וילנא פרשת כי תשא פרשה מה אות ד) "וְהִבִּיטוּ אַחֲרֵי מֹשֶׁה" (שמות לג, ח) מָה הָיוּ אוֹמְרִים אָמַר רַבִּי יִצְחָק אַשְׁרֵי יוֹלַדְתּוֹ. עַד כָּאן. וּכְבָר הֵבֵאנוּ לְעֵיל שֶׁרַשְׁבִּ״י הוּא נִיצוֹץ מֹשֶׁה רַבֵּנוּ. וְשִׁבְּחוֹ בְּשֶׁבַח זֶה.

47. הַמְדַקְדֵּק יִרְאֶה שֶׁלֹּא אָמַר אַשְׁרֵי הָעָם הַלּוֹמְדִים תּוֹרָתֶךָ, אֶלָּא **אַשְׁרֵי הָעָם הֵם לוֹמְדֶיךָ**, הַלּוֹמְדִים אֶת רַשְׁבִּ״י עַצְמוֹ וְאֶת הַנְהָגוֹתָיו הַקְּדוֹשׁוֹת בְּכָל עִנְיָן וְעִנְיָן.

עַיִן לֹא תְשׁוּרֶךָ[45]:
בַּר יוֹחַאי, אַשְׁרֵי
יוֹלַדְתֶּךָ[46], אַשְׁרֵי
הָעָם הֵם לוֹמְדֶךָ[47],
וְאַשְׁרֵי הָעוֹמְדִים עַל
סוֹדֶךָ[48], לְבוּשֵׁי חֹשֶׁן
תֻּמֶּיךָ וְאוּרֶיךָ[49]:

48. גַּם כָּאן לֹא **הִזְכִּיר** הַלּוֹמְדִים אֶת סוֹדֶךָ אֶלָּא אָמַר **הָעוֹמְדִים עַל סוֹדֶךָ**, דְּהַיְנוּ עוֹמְדִים עַל עֹמֶק הַסּוֹדוֹת, וְאֵין עֲמִידָה אֶלָּא לְשׁוֹן עַכָּבָה [עיין רש״י בישעיה פרק ג פסוק יג, ובחזקוני על התורה פרשת נשא פרק ה פסוק טז], שֶׁיֵּשׁ לְהִתְעַכֵּב וּלְהַעֲמִיק בְּסוֹדוֹת הַתּוֹרָה כְּדֵי לַעֲמֹד עַל שָׁרְשָׁם.

49. כָּאן כִּנָּה אֶת תַּלְמִידֵי הַחֲכָמִים הָעוֹמְדִים עַל סוֹדוֹת הַתּוֹרָה כֹּהֲנִים, וּכְמוֹ שֶׁמָּצָאנוּ בִּנְדָרִים (דף סב ע״א) שֶׁתַּלְמִידֵי חֲכָמִים הֶשְׁוּוּ לְכֹהֲנִים. עַיֵּן שָׁם.

לַ״ג מֵימְרוֹת שֶׁל רַבִּי שִׁמְעוֹן בַּר יוֹחָאי

בְּכַמָּה מֵהַסְּפָרִים מוּבָא שֶׁהַגָּאוֹן רַבִּי שָׁלוֹם מִקַּאמִינְקָא זַצַ״ל [הוּא רַבִּי שָׁלוֹם רוֹזֶנְפֶלְד שֶׁהָיָה רַבָּה שֶׁל קַמִינְקָה, וְאַבִי חֲסִידוּת קַמִינְקָה לִפְנֵי כְּמָאתַיִם שָׁנָה. מִגְּדוֹלֵי תַּלְמִידָיו שֶׁל רַבִּי נַפְתָּלִי צְבִי מֵרוּפְשִׁיץ. בִּצְעִירוּתוֹ נֶחְשַׁב לְעִלּוּי, וְכֻנָּה "הָעִלּוּי מֵרָאוּוה". בְּגִיל 9 כְּבָר סִיֵּם אֶת הַשַ״ס. בְּבַחֲרוּתוֹ לָמַד אֵצֶל רַבִּי צְבִי הִירְשׁ חָרִיף וְאֵצֶל רַבִּי שְׁלֹמֹה קְלוּגֶר] אָמַר, שֶׁמִּתְּחִלַּת הַשַ״ס עַד דַּף לג בְּמַסֶּכֶת שַׁבָּת מוּבָא רַבִּי שִׁמְעוֹן 32 פְּעָמִים, וְהַמֵּימְרָא הַ – 33 הִיא הַמַּעֲשֶׂה דְּרַבִּי שִׁמְעוֹן בַּר יוֹחָאי הַמּוּבָא בְּמַסֶּכֶת שַׁבָּת בְּדַף לג, וְרַבִּים הֵמָּה רָאוּ כֵּן תְּמָהוּ וְלֹא הִצְלִיחוּ לַעֲשׂוֹת הַחֶשְׁבּוֹן, וּלְמַעַן כְּבוֹדוֹ שֶׁל אוֹתוֹ הַצַּדִּיק עָמַדְתִּי לְבָרֵר מִקָּחוֹ, וּבְסִיעְתָּא דִּשְׁמַיָּא יָגַעְתִּי וּמָצָאתִי.

וּבַתְּחִלָּה נְבָאֵר הַכְּלָלִים לְהַגִּיעַ לְסָךְ זֶה:

כְּלָל רִאשׁוֹן - כָּל מֵימְרָא אוֹ דִּבּוּר שֶׁאָמַר רַבִּי שִׁמְעוֹן בַּר יוֹחָאי, וְגַם מֵימְרָא בְּשֵׁם רַבִּי שִׁמְעוֹן סְתָם שֶׁהוּא רַשְׁבִּ״י כַּמּוּבָא בְּרַשִ״י בִּשְׁבוּעוֹת (דף ב ע״ב ד״ה משמו ועוד), נִמְנֶה בְּכְלָל זֶה.

כְּלָל שֵׁנִי - מַה שֶׁאָמְרוּ הָאָמוֹרָאִים הֲלָכָה כְּרַבִּי שִׁמְעוֹן וְכַדּוֹמֶה לֹא נִמְנֶה, לְפִי שֶׁאֵין זוֹ מֵימְרָא אוֹ דִּבּוּר שֶׁל רַבִּי שִׁמְעוֹן בַּר יוֹחָאי גּוּפָא.

כְּלָל שְׁלִישִׁי - כְּשֶׁאָמְרוּ בַּגְּמָרָא דְּהַאי מִשְׁנָה רַבִּי שִׁמְעוֹן הִיא, גַּם כֵּן נִכְלָל בַּמִּנְיָן, שֶׁגִּלּוּ לָנוּ חַכְמֵי הַגְּמָרָא שֶׁהַמֵּימְרָא הַכְּתוּבָה בַּמִּשְׁנָה כִּסְתָם, רַבִּי שִׁמְעוֹן אֲמָרָהּ.

וְעַתָּה בֹּא וּרְאֵה הַחֶשְׁבּוֹן מְדֻקְדָּק לְהַפְלִיא בְּסִיעְתָּא דִּשְׁמַיָּא:

א תַּנְיָא, רַבִּי שִׁמְעוֹן בֶּן יוֹחָאי אוֹמֵר: שָׁלֹשׁ מַתָּנוֹת טוֹבוֹת נָתַן הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא לְיִשְׂרָאֵל, וְכֻלָּן לֹא נִתְּנָן אֶלָּא עַל - יְדֵי יִסּוּרִין [ברכות דף ה עמוד א]

ב קוֹבֵר אֶת בָּנָיו - מְנַיִן? תָּנָא לֵהּ הַהוּא סָבָא מִשּׁוּם רַבִּי שִׁמְעוֹן בֶּן יוֹחָאי: אָתְיָא עָוֹן, עָוֹן [ברכות דף ה עמוד ב].

ג אָמַר רַבִּי יוֹחָנָן מִשּׁוּם רַבִּי שִׁמְעוֹן בֶּן יוֹחַי: מִיּוֹם שֶׁבָּרָא הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא אֶת הָעוֹלָם לֹא הָיָה אָדָם שֶׁקָּרָאוֹ לְהַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא אָדוֹן, עַד שֶׁבָּא אַבְרָהָם וּקְרָאוֹ אָדוֹן [ברכות דף ז עמוד ב].

ד רַבִּי יוֹחָנָן מִשּׁוּם רַבִּי שִׁמְעוֹן בֶּן יוֹחַי: מִנַּיִן שֶׁאֵין מְרַצִּין לוֹ לָאָדָם בִּשְׁעַת כַּעַסוֹ? - שֶׁנֶּאֱמַר "פָּנַי יֵלֵכוּ וַהֲנִחֹתִי לָךְ"
[ברכות דף ז עמוד ב].

ה אָמַר רַבִּי יוֹחָנָן מִשּׁוּם רַבִּי שִׁמְעוֹן בֶּן יוֹחַי: מִיּוֹם שֶׁבָּרָא הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא אֶת עוֹלָמוֹ לֹא הָיָה אָדָם שֶׁהוֹדָה לְהַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא עַד שֶׁבָּאתָה לֵאָה וְהוֹדַתּוּ [ברכות דף ז עמוד ב].

ו אָמַר רַבִּי יוֹחָנָן מִשּׁוּם רַבִּי שִׁמְעוֹן בֶּן יוֹחַי: קָשָׁה תַּרְבּוּת רָעָה בְּתוֹךְ בֵּיתוֹ שֶׁל אָדָם יוֹתֵר מִמִּלְחֶמֶת גּוֹג וּמָגוֹג
[ברכות דף ז עמוד ב].

ז אָמַר רַבִּי יוֹחָנָן מִשּׁוּם רַבִּי שִׁמְעוֹן בֶּן יוֹחַי: מֻתָּר לְהִתְגָּרוֹת בָּרְשָׁעִים בָּעוֹלָם הַזֶּה [ברכות דף ז עמוד ב].

ח אָמַר רַבִּי יוֹחָנָן מִשּׁוּם רַבִּי שִׁמְעוֹן בֶּן יוֹחַי: כָּל הַקּוֹבֵעַ מָקוֹם לִתְפִלָּתוֹ אוֹיְבָיו נוֹפְלִים תַּחְתָּיו [ברכות דף ז עמוד ב].

ט אָמַר רַבִּי יוֹחָנָן מִשּׁוּם רַבִּי שִׁמְעוֹן בֶּן יוֹחַי: גְּדוֹלָה שִׁמּוּשָׁהּ שֶׁל תּוֹרָה יוֹתֵר מִלִּמּוּדָהּ [ברכות דף ז עמוד ב].

י אָמַר רַבִּי יוֹחָנָן מִשּׁוּם רַבִּי שִׁמְעוֹן בֶּן יוֹחַי, מַאי דִּכְתִיב "וַאֲנִי תְּפִלָּתִי לְךָ ה' עֵת רָצוֹן" - אֵימָתַי עֵת רָצוֹן - בְּשָׁעָה שֶׁהַצִּבּוּר מִתְפַּלְּלִין [ברכות דף ז עמוד ב].

יא תַּנְיָא, רַבִּי שִׁמְעוֹן בֶּן יוֹחַי אוֹמֵר: פְּעָמִים שֶׁאָדָם קוֹרֵא קְרִיאַת שְׁמַע שְׁתֵּי פְּעָמִים בַּלַּיְלָה, אַחַת קֹדֶם שֶׁיַּעֲלֶה עַמּוּד הַשַּׁחַר, וְאַחַת לְאַחַר שֶׁיַּעֲלֶה עַמּוּד הַשַּׁחַר, וְיוֹצֵא בָּהֶן יְדֵי חוֹבָתוֹ, אַחַת שֶׁל יוֹם וְאַחַת שֶׁל לַיְלָה [ברכות דף ח עמוד ב].

יב תַּנְיָא, רַבִּי שִׁמְעוֹן בֶּן יוֹחַי אוֹמֵר מִשּׁוּם רַבִּי עֲקִיבָא: פְּעָמִים שֶׁאָדָם קוֹרֵא קְרִיאַת שְׁמַע שְׁתֵּי פְּעָמִים בַּיּוֹם, אַחַת קֹדֶם הָנֵץ הַחַמָּה וְאַחַת לְאַחַר הָנֵץ הַחַמָּה, וְיוֹצֵא בָהֶן יְדֵי חוֹבָתוֹ, אַחַת שֶׁל יוֹם וְאַחַת שֶׁל לַיְלָה [ברכות דף ח עמוד ב].

יג אָמַר רַבִּי יוֹחָנָן מִשּׁוּם רַבִּי שִׁמְעוֹן בֶּן יוֹחַי, מַאי דִּכְתִיב: "פִּיהָ פָּתְחָה בְחָכְמָה וְתוֹרַת חֶסֶד עַל לְשׁוֹנָהּ", כְּנֶגֶד מִי אָמַר שְׁלֹמֹה מִקְרָא זֶה? לֹא אֲמָרוֹ אֶלָּא כְּנֶגֶד דָּוִד אָבִיו, שֶׁדָּר בַּחֲמִשָּׁה עוֹלָמִים וְאָמַר שִׁירָה [ברכות דף י עמוד א].

יד תַּנְיָא, רַבִּי שִׁמְעוֹן בֶּן יוֹחַי אוֹמֵר: בַּדִּין הוּא שֶׁיַּקְדִּים שְׁמַע לְוַהֲיָה אִם שָׁמוֹעַ - שֶׁזֶּה לִלְמֹד וְזֶה לְלַמֵּד; וְהֲיָה אִם שָׁמוֹעַ לְוַיֹּאמֶר - שֶׁזֶּה לִלְמֹד וְזֶה לַעֲשׂוֹת [ברכות דף יד עמוד ב].

טו וְאוֹתוֹ תַּלְמִיד - רַבִּי שִׁמְעוֹן בֶּן יוֹחַאי הָוָה. [גַּם דָּבָר זֶה נֶחְשָׁב כְּמֵימְרַת רַשְׁבַּ"י דְּהוּא זֶה שֶׁשָּׁאַל בַּתְּחִלָּה אֶת הַשְּׁאֵלָה] [ברכות דף כח עמוד א].

טז אָמַר רַבִּי יוֹחָנָן מִשּׁוּם רַבִּי שִׁמְעוֹן בֶּן יוֹחַאי: אָסוּר לָאָדָם שֶׁיְּמַלֵּא שְׂחוֹק פִּיו בָּעוֹלָם הַזֶּה [ברכות דף לא עמוד א].

יז אָמַר רַבִּי חֲנִינָא מִשּׁוּם רַבִּי שִׁמְעוֹן בֶּן יוֹחַי: אֵין לוֹ לְהַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא בְּבֵית גְּנָזָיו אֶלָּא אוֹצָר שֶׁל יִרְאַת שָׁמַיִם [ברכות דף לג עמוד ב].

יח רַבִּי שִׁמְעוֹן בֶּן יוֹחַי אוֹמֵר: אֶפְשָׁר אָדָם חוֹרֵשׁ בִּשְׁעַת חֲרִישָׁה, וְזוֹרֵעַ בִּשְׁעַת זְרִיעָה, וְקוֹצֵר בִּשְׁעַת קְצִירָה, וְדָשׁ בִּשְׁעַת דִּישָׁה, וְזוֹרֶה בִּשְׁעַת הָרוּחַ, תּוֹרָה מַה תְּהֵא עָלֶיהָ [ברכות דף לה עמוד ב].

יט אָמַר רַבִּי יוֹחָנָן מִשּׁוּם רַבִּי שִׁמְעוֹן בֶּן יוֹחַי: נוֹחַ לוֹ לָאָדָם שֶׁיַּפִּיל עַצְמוֹ לְתוֹךְ כִּבְשַׁן הָאֵשׁ וְאַל יַלְבִּין פְּנֵי חֲבֵרוֹ בָּרַבִּים [ברכות דף מג עמוד ב].

כ אָמַר רַבִּי יוֹחָנָן מִשּׁוּם רַבִּי שִׁמְעוֹן בֶּן יוֹחַי: בַּעַל הַבַּיִת בּוֹצֵעַ וְאוֹרֵחַ מְבָרֵךְ, בַּעַל הַבַּיִת בּוֹצֵעַ - כְּדֵי שֶׁיְּבָרֵךְ בַּעַיִן יָפָה, וְאוֹרֵחַ מְבָרֵךְ - כְּדֵי שֶׁיְּבָרֵךְ בַּעַל הַבַּיִת [ברכות דף מו עמוד א].

כא אָמַר רַבִּי יוֹחָנָן מִשּׁוּם רַבִּי שִׁמְעוֹן בֶּן יוֹחַי, כְּשֵׁם שֶׁאִי אֶפְשָׁר לַבָּר בְּלֹא תֶבֶן - כָּךְ אִי אֶפְשָׁר לַחֲלוֹם בְּלֹא דְּבָרִים בְּטֵלִים [ברכות דף נה עמוד א].

כב אַבַּיֵּי וְרָבָא דְּאָמְרֵי תַּרְוַיְיהוּ: לָא קַשְׁיָא, הָא - רַבִּי יְהוּדָה, וְהָא - רַבִּי שִׁמְעוֹן [שבת דף יב עמוד א].

כג זֵיתִים וַעֲנָבִים שֶׁרִּסְּקָן מֵעֶרֶב שַׁבָּת וְיָצְאוּ מֵעַצְמָן - אֲסוּרִין, רַבִּי אֶלְעָזָר וְרַבִּי שִׁמְעוֹן מַתִּירִין [שבת דף יט עמוד ב].

כד תַּנְיָא: רַבִּי שִׁמְעוֹן אוֹמֵר: גּוֹרֵר אָדָם מִטָּה כִּסֵּא וְסַפְסָל, וּבְלִבַּד שֶׁלֹּא יִתְכַּוֵּן לַעֲשׂוֹת חָרִיץ [שבת דף כב עמוד א].

כה תַּנְיָא, אָמַר רַבִּי שִׁמְעוֹן: בִּשְׁבִיל אַרְבָּעָה דְּבָרִים אָמְרָה תּוֹרָה לְהַנִּיחַ פֵּאָה בְּסוֹף שָׂדֵהוּ: מִפְּנֵי גֶּזֶל עֲנִיִּים, וּמִפְּנֵי בִּטּוּל עֲנִיִּים, וּמִפְּנֵי הַחֵשֶׁד, וּמִשּׁוּם בַּל תְּכַלֶּה. [שבת דף כג עמוד א].

כו שָׁלֹשׁ עַל שָׁלֹשׁ שֶׁאָמְרוּ - חוּץ מִן הַמֶּלֶל, דִּבְרֵי רַבִּי שִׁמְעוֹן [שבת דף כט עמוד א].

כז אָמַר רַב יְהוּדָה אָמַר רַב: מַסִּיקִין בְּכֵלִים וְאֵין מַסִּיקִין בְּשִׁבְרֵי כֵלִים, דִּבְרֵי רַבִּי יְהוּדָה, וְרַבִּי שִׁמְעוֹן מַתִּיר [שבת דף כט עמוד א].

כח מַסִּיקִין בִּתְמָרִין, אֲכָלָן - אֵין מַסִּיקִין בְּגַרְעִינֵיהֶן, דִּבְרֵי רַבִּי יְהוּדָה, וְרַבִּי שִׁמְעוֹן מַתִּיר [שבת דף כט עמוד א].

• ל"ג מֵימְרוֹת שֶׁל רַבִּי שִׁמְעוֹן בַּר יוֹחָאי •

כט מַסִּיקִין בָּאֲגוֹזִים, אֲכָלָן - אֵין מַסִּיקִין בִּקְלִפּוֹתֵיהֶן, דִּבְרֵי רַבִּי יְהוּדָה, וְרַבִּי שִׁמְעוֹן מַתִּיר [שבת דף כט עמוד א].

ל רַבִּי שִׁמְעוֹן אוֹמֵר: גּוֹרֵר אָדָם מִטָּה כִּסֵּא וְסַפְסָל וּבִלְבַד שֶׁלֹּא יִתְכַּוֵּן לַעֲשׂוֹת חָרִיץ [שבת דף כט עמוד ב].

לא הַהִיא בְּחוֹלָה שֶׁאֵין בּוֹ סַכָּנָה, וְרַבִּי שִׁמְעוֹן הִיא [שבת דף ל עמוד א].

לב נַעֲנָה רַבִּי שִׁמְעוֹן וְאָמַר: בַּעֲוֹן בִּטּוּל תּוֹרָה [שבת דף לג עמוד ב].

לג נַעֲנָה רַבִּי שִׁמְעוֹן בֶּן יוֹחָאי וְאָמַר: כָּל מַה שֶׁתִּקְּנוּ - לֹא תִּקְּנוּ אֶלָּא לְצָרֵךְ עַצְמָן [שבת דף לג עמוד ב].

הֲרֵי לְפָנֶיךָ סֵדֶר וּמִנְיַן הַדְּבָרִים בְּסִיעְתָּא דִשְׁמַיָּא.

הרב אפרים כחלון, נולד בעיר נתניה, ישראל, למד והתחנך בתלמוד תורה "עוללים". בגיל 13 נכנס לישיבת "נחלת דוד" בפתח תקווה. במהלך לימודיו בישיבה עד נישואיו עם הרבנית שרה שתחיה, סיים את הש"ס בבלי וירושלמי מספר פעמים, מסר שיעורי תורה והלכה, ואף הוציא את ספרו הראשון "אך טוב לישראל", עוד לפני היותו בן 20.

לאחר נישואיו, החל בלימודי רבנות ודיינות במוסדות "יורו משפטיך" של הרב גדעון בן משה בירושלים, קיבל עשר הסמכות לרבנות, ולומד באינטנסיביות לקבלת הסמכתו כדיין.

במהלך השנים, הרב כחלון פרסם 7 ספרים משלו, ביניהם: סדרת "אך טוב לישראל"- שו"ת בנושאי הלכה מגוונים ורלוונטים, סדרת "דורש טוב"- חידושים מאירי עיניים וסיפורים מעניינים על פרשות השבוע, מועדי ישראל ואירועים יהודים שונים, פירוש על מגילת אסתר, ועוד. בנוסף, ערך ושיכתב כ-40 ספרים אחרים עבור רבנים גדולים, וספרו החדש "אך טוב לישראל-חלק ג" יצא לאור באדר תשע"ח.

בשנת 2016 יסד יחד עם הרב ירון ראובן, את חברת הפצת התורה "**בעזרת השם**". הרב כחלון והרב ראובן מוסרים שיעורים אינטרנטיים, נותנים הרצאות בארץ ומחוצה לה, והשפיעו על חייהם של רבים, לחזרה בתשובה והתקרבות לחיי תורה.

בסיעתא דשמיא, ישנן כיום מעל 600 הרצאות מקוונות בנושאים שונים, כולל הלכה, מוסר, אנטי-מיסיונרים, פרשת השבוע, פרקי אבות, תיקון המידות ועוד.

ארגון "בעזרת השם" מוציא לאור ומפיץ (גם באופן חינמי) דיסקים המכילים שיעורי תורה, ספרי הלכה, פוסטרים הקשורים לנושאים תורניים, וערכות קירוב המכילות ספרים ושיעורי תורה; בנוסף, ארגון "בעזרת השם" מלווה אנשים בתהליך גיור לאורך כל הדרך, בנתינת שיעורים, הדרכה, תמיכה רגשית ואף מימון כלכלי לגיור דרך בתי דין אורתודוקסיים מוכרים, ומסייע בכל הנצרך, כדי לעזור לבעלי תשובה וגרי-צדק להתקרב לתורה ומצוות.

Be'Ezrat HaShem

www.BeEzratHaShem.org
RabbiEfraim@BeEzratHaShem.org